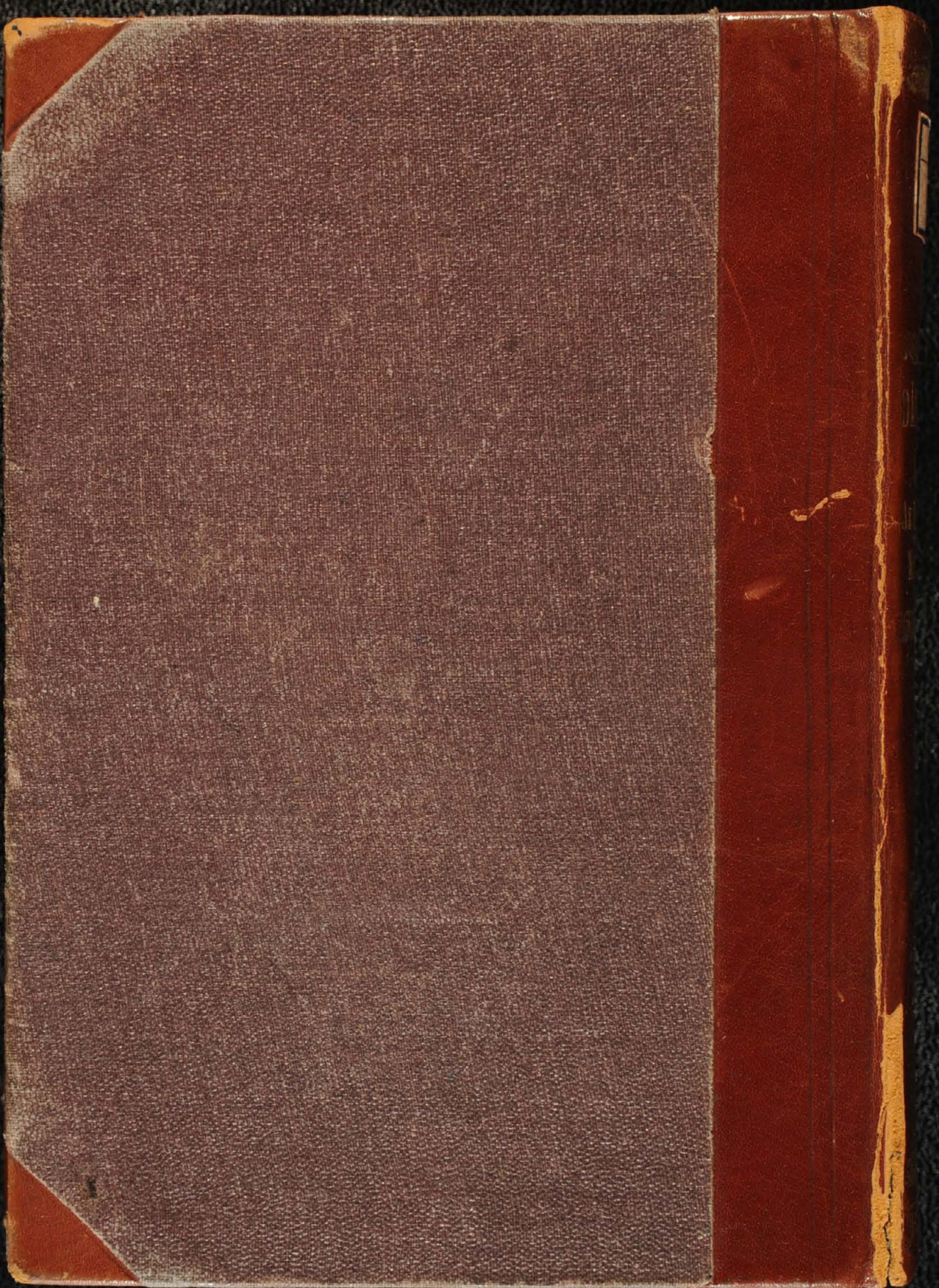

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

RMK. I.

80

DÁVID FERENCZ

Könyvetske

Az igaz keresztény

Keresztiségről

Colosvár

1570.

~~Értesítési Lap~~ *Értesítési Lap*

1799.

Symb.

Vagyon ISTE az Egeu- . . . .

Ez igen ritka Könyv. Egy Anna
Baptistának munkája, és van
dedicálva egy Dr. Sociniának.
nével, David Ferencnek.

Erdélyi Ekleziái Historiájának
világosítása. — Flandriai Nyelvi

Emel ből fordította Willemi Sándor
Varsoviai orvos Dr. Német nyelvi
re, és David Ferencnek küldöve
egy lázlik, hogy a 2. arrolt' fidi
totta Magyarra, és ki is nyoma
sattara Holczi ábrát.

2 3
A TISZTELENDŐ ÉS

ISTENTŐL TANITATOTT DA-
uid Ferentznec, A meg fészült Iesus
Christusnac, az Isten Fianac Evan-
geliomnac hirdetőiének, a diczire-
tes Erdeli Fejedelemnec vduaraban,
Istennec kegyelmesseget és Be-
kesseget, azon Iesus Chris-
tusban, mű Wrunc-
kban,

SZERELMES attyamfia az Wiban:
Miért hogy nallunc volt a tiszte-
lendő Gyulai Farckas, ki ennekem
sóc vigasztalo dolgokat beséllert,
Tudni illic, Miképpen a mindenha-
to Wr Isten, a mű Wrunc Christus Ie-
susnac fent atya, icles dolgokat cze-
lekőfic Erdelben és Magyarorszag-
ban, az ő fēt Euangeliom által, An-
nyira, hogy az ő, és az ő áldot fent
fianac, a meg fészült nec, tista esmere-
ti nyíluán predicaltatit, az Egyhaz-
beli fent lelek nec tista értelmével
egyetemben, Melly dolgon ennekē,

A 1

és

és à több kereftyen attyafiaknac nagy lelki öreműnc vagyon: Miért hogy mű ittigen, tū pedig amot, à fent Euangelium által, az Istennek, az Iesus Christus attyanac, és az ő megfűlt fíanac, à mű Wrunc Iesus Christusnac, az igaz Messiasnac, igaz esmeretiben réfessé lestecc à mennyei örökségnek, az öröcké való bodogfágban.

Ennec okaért, fírelmes attyamfia, Miért hogy műnket is meg réfessűt à mindenható Isten, az Iesus Christusnac fent Attya, az ő kegyel mességének aiándékiual, az ő kegyes akarattya fírént: Es műnekűnc itt è helyen, àhol én lakom, egy predicatorunc sinczen, ki az Istennek igeiét és igaz tanyitáffat műnekűnc predicallana, Hanem oluassaffal kel műnenmagunknac à fent írásbol lelki vigasztalást vennűnc, Ezért közben vőttem egy írást előmben, melyet egybe gyűjtöttenecc also Nemetor-

3
metorfágban valami kereftyeni tudos attyamfia és Martiromoc, à mű Wrunc Iesus Christusnac Kereftégeről, És az Antichristusnac maymozassarol: Est az írást ezokaért előmbé véűn, Flandriai nyelvűből tífista Nemet nyelvűre fordítottam. Kűldöttem pedig est teneked, fírelmes attyamfia, ez végre, hogy afit ki nyomtattassad tū nallatoc: Mert à könywnyomtatoc műnallunc minnyáian babanassoc, és gyűldlic az Wrnac igassagat. E reménségben vadioc kedig, Hogy ha te fírelmed ki nyomtattya, előfírafit meg látuan, és meg iobbituan, Hogy itt è tartományokban, és egyéb orfágokban is, az Istennek valafírotinal igen hafnos és gyűmölcszes leszen, kic à Nemet és à Magyar nyelvűet tudíac. A iambor és tudos emberec, kic est az írást egybe gyűjtöttenecc also Nemetorfágban, igen io hafnafiát vöttéc az ő munkaioknac. Mert

A 3

az

az igazságnac vallásában alhatattos-
son meg maraduán, à Martiromsá-
gnac fent coronáival sockan ő közű
lec meg coronastattanac, Es az ál-
dot Istennec, à mű Wrunc Christus
Iesus attyánac, Es az ő áldot meg fe-
sült fent Fianac igaz esmeretiben
kimultanac ez világbol. Mert amà
Babiloniai nagy Parázna, az vn-
dogságos Antichristus meg ötte az
artatlanokat. Te fírelmed ennekē,
vgy mint esmeretlennec, meg bo-
czasson, hogy erre mertem fírelme-
det intení. Mert az én buzgo lelki
kérásfagom, Hogy mindē emberec
íuthatnának az Wrac igeiē nec és i-
gasságánac esmeretire; Es hogy iga-
zan meg esmerhetnec az egy igaz
és bizony Istent, à mű Wrunc Iesus
Christusnac fent atyát, Es ennec az
ő áldot meg fesült Fiát, az igaz Mes-
siaszt, Melly tífira esmeretben czac ál
az örök élet, Iohan. 17.

Erre is kérlec, fírelmes attyamfia,
Hogy

4
Hogy ha valami írást adtatoc ki vg-
yan ezen vduösséges dolgokrol, ho-
gy te fírelmed műnekűnc azzok-
bol rést tegyen, akar Nemet, s akar
deác nyeluen legyenec, Keresztényéni
hálaadással vesűc azzokat te fírel-
medtől, és kéf pénzelt meg fűzett-
yűc, valakinec mondia fírelmed, ho-
gy az arrát le tegyűc.

A mindenható Isten legyen tū ve-
letec, Es meg tarczont tūteket, hogy
ő áldot Neue meg fenteltetteśc tū
általatos, és mű általunc, Hogy örö-
cké vduözülheścűnc: Amen. Irtam

ezeket Warsouiban, 1569.

estendőben. 19, napian

Augustusnac.

A meg fesült Iesus Christusban, az
Istennec Fiaban te fírelmes attyad
fia:

Wilini Sandor,
Oruos etc.

A 4 Sommaia

SOMMAIA

E KÖNYVETSKENEC,
mellyben meg mutatatic, minemű
cikeleket foglallyon be, Es
hány Rézből
fűgien.

Öt Rézbe vagyon foglalua ez
è Könyuetske:

Első részében: Miert hogy à Pa-
pásfoc, és à Papázóc, kic à kis gy-
ermeczkeknek keresztelést iaually-
ac, és igaznac mondíac lónni, három
calumniat és ellen vettést főképpen
tamaftnac és vetnec az igaz Tani-
toc ellen, kic az igaz keresztényi Ke-
restséget vallyac, Christus Wrunk-
nac főrzése, és az Apostoloknac ta-
nyitassoc és példaioc feren: Ezekre
ezokaért è calumniakra és ellen vet-
téssékre talál è könyuetskenec első
részében igaz és à fent írásból vött
feleleteket, Mellyeckel meg mutat-
tuc,

ELSŐ RÉSZE:

tuc, és meg bizonyítottuc, Hogy ha-
mis calumniac azoc, és heiaaba valo
patuaroc.

A második részében, Tanosagod^{2.}
vagyon az igaz keresztényi Kereszt-
ségről, Hány fele legyen: Mint főr-
zette legyen aít az Isten Fia, à mŭ
Wrunc Iesus Christus: Es mint tanyi-
tottac legyen az Apostoloc, és mint
éltenelegyen vele. Annac vtanna
arrol is vagyon tanosagod, Mint kel-
lyen à mŭ Wrunc Iesus Christusnac
tanyitáffat, és az Apostoloknac pel-
daiát köuetni, Es miképpen kellyen
igazan à Keresztésséggel élni. Annac
vtanna arrol is tanosagod vagyon,
Mi végre főrzette legyen à mŭ W-
runc Christus Iesus à Keresztéset,
Es miczoda okokból, Es miczoda
végekre: Annac vtanna, Miczodat
akart ielenteni, Es miczodákra akar
ta inteni. Özzokat, kic meg keresztel
kődnec: Touábba, Miképpen meg
keresztelkőthesséc az ember igazan,
A ; Christus

E KÖNYVETSKENEC

Christus Wrunknac főrészse és tanyitassa, és az Apostoloknak példaioc ferént,

3. Harmadic részében, Solunc à Kereftségnecc gonof értelméről, es aual valo gonof czelekódetről, auagy életiről: Holot kiualt képpen az Wr Istennec igeiéből tanyitást tesunc à Papa Antichristus Kereftségé ellen, Holot ieles okokat famlalunc elő, Miért nem illic à Kereftség à kis gyermeckecköz, Es mi okaért nem kellyen meg kereftelni azzokat.

4. Negyedic részében, Igaz magyarázattal meg ellenzic, és visfá veriuc à fent írásból ki vött külemb külemb fele mondássokat, és példakat, mellyeket à papássoc, és à Pápázóc előnkbe vetnec, és mellyeckel az igaz tudomány ellen tamadnac, akar uan meg óltalmazni az Antichristusnac Kereftségét, mellyen meg kereftelic à kis gyermekczeket.

5. Ottodic részében, Két kérdéiről
vagyon

ELSŐ RÉSZ.

vagyon à fő: Elsőrol, Ha az igaz Kereftség fűkségé à Kerefttyén embernecc, auagy nem? Masodickrol: Ha fűkségé wyonnan kereftelni azzokat, Kic az Antichristus alatt meg kereftelköttenec?

AZ ELSŐ RÉSZ.

Personác.

MESTER és TANYITVANY.

TANYIT. Iay, igen meg haborttam: Nem tudom miczoda tanácsot vegyec magamnac: Az én fűleim az oskolara neueltenec engemet, Es arra fántanac, hogy vgyan tannollyac, E végre, Hogy én is annac vtánna folgállyac az Ministeriomban az Istennec, és az ő fent Gyűlekőzetinecc: De latom, Hogy à predicatoroknak igen nagy munkaioc, és igen nehez vgyec vagyon, Es igen keues à köfenet melete: Minac okaért est gondoltam magamban,

E KÖNYVETSKE NEC

ban, Hogy el hagyom à Scolát, és
vargáua lebec.

MEST. Milet, io tanyituány-
om? Mert látom, Hogy igen gonof
keduő vagy, Es meg haborottal tel-
lyességgel: Mond meg, Mi lelt, Es
Miért haborottal meg?

TANYIT. E lelt engemet, io
Mester wram, Hogy én elhagyom
az oskolát, Es vargáua lebec. Mert
én azt el nem senuethetném, à mit
látoc, Hogy à segény predicatoroc
el senuednec.

MEST. E ne legyen, semmi-
képpen. Mert igen iol tudod, Hogy
à te iambor fűleid az oskolaba fán-
tanac tégedet, Hogy ott igen tanol-
uán, annac vranna az Istennec Gyű-
lekőzetinec solgály az Ministeriom
ban. Est az ő akarattyokat meg ne
segied: Mert gonof lelki esmereted
tamadna belőle, Es meg nem ment-
hetnéd magadat az Wr Isten előtt. E-
zokaért, Elne had az oskolat, Ha-
nem

ELSŐ RESZE.

nem igen tanóly, Es vgyedet hadt,
az Wr Istenre, Es váry ő tőle. Ne^{37.}
gondol aual, Hogy ez világ olly i-
gen halaadattlan: Mert ez világ vac,
és az ő gonof vtábol nem tud ki ter-
ni, Hanem mindenkoron háttal for-
dúl az Wr Istēhöz, mint à mű Wrunc
Iesus Christus ez visfáfordultság-
rol pananfolkodic, az ő fent At-
tyánac foluán: En ides Attyam: Ez^{10h. 17.}
világ nem esmert tégedet. Ez az
oka, Hogy az élő Istennec nagy ha-
ragia fál ez világra, és finettlen fo-
rog è nagy büntötéssekben, méglen
annac vtánna öröc pokolra fál, és v-
gyan el karhozic: Miért hogy meg
nem esmeri az ő meg latogatást a
napiát. De mond meg ennekem, fe-
rető tanyituányom, Miczoda oc az
melly ollyan igen el vdegenűt az os-
kolától, és az Ministeriomtól?

TANYIT. Vgyan czac ez, Ho-
gy az iambor predicatoroc minden
munkat tesnec, solgalnac és predi-
calnac

E KÖNYVETSKENEC

calnac minden hiwffggel: De ez vilagnál semmi beczületec ninczen, és meg nem köszeni senki. A kegyelmes Isten à predicatoroc által nagy munkáual kiföpprette az emberrec közzül az vndoc Papaságot, és à nagy soc babanassagokat és baluány imadássokat: Vtolför kezdette immár az ő áldot fent igéiéuel à tanyitást, őmaga és az ő áldot fent Fianac esmeretiről, Es à Sacramentomockrol, auagy fent Ieleckről, Az Wrnac Vaczoraíarol, és à Kereftségől, aht is meg tiftituán világoslonkben adia mint à fénes napot: à kegyelmes Wr Istenec est ő iotétét nem hogy io neuen ven- az Istentől, és halakat adnának ő neki rólla: Hanem meg haborodnac és meg indulnac érötte az emberec, fitkozódnac és átkozodnac, és ennyi eretnekezést kiálnac az fegény iám bor predicatorokra, hogy vgyan irtozom belé: Est pedig nem

czac

ELSŐ RESZE,

czac à Papássoc műuelic, Hanem az zoc fő képpen, kic az euangeliomot finettlen forgatnac faikban, és az zal erőssen düczekődne, Hogy őc Catholicussoc, és igen ieles tudos keresztényec. Főképpen pedig mostan műuelic aht, mikor az iám bor predicatoroc tanyittyac az embereket az Istennec és az ő áldot fent Fianac esmeretire, Es à kereftségéről való igaz tudományát elő hozzác és predicallýac, meg vetuén az Antichristustól talált és főrzet kereftseget, Mellyel meg búuelic à fegény ártatlan gyermekczeket, és az ő vndoksagos orfagába befentelic es beiktattyac fegényeket.

MEST. En ídes tanyituányom, Igy kel ennec lónni, Es eyéb képpen nem lehet. Az ördeg lakic à Pápa Antichristusban: ő amaz örös fel Luc. iii. fegyuerkezet vitéz, ki meg őrizi és meg óltalmazza az ő varát: Nem őremest engedi, hogy meg fogiác őtet,

Matt. 24.

E KÖNYVETSZKENEC
et, és meg fofác minden fegyueré-
től és raggadománytól. Ez az oka,
hogy minden tehetségével arra vgye
közic, Hogy az ő orsagat meg oltal-
maffassa, melly orsag az Antichri-
stusnac vndoklagos orsaga és biro-
dalma, melly rakua Istenelen talál-
manyockal, főrzésfeckel, tífteletö-
ckel, vndoc baluány imadáffockal és
babonafágockal. Ebből vagyon e-
zokaért ez, Hogy annyira kel az i-
gaz predicatoroknac tuffakodni, Es
hogy ennyi munkalkodáffokban
forgolodnac, es ennyit kel fienued-
niec. De akar mint tuffakodianac és
vesfédienec az emberec, és akar mint
rugodozzanac az istennec igéie és
igassága ellen, Azért az élő Isten az
ő tekélllet akarattyát véghöz viffi, az
ő mindenható Lelke által. Mert az
Isten Fia nem tehet hibát az ő befé-
diben. ő mondia eft: Valamelly pa-
lantot nem plantált az én Atyám,
Az nyilván ki faggattatic.

Matt. 15.

De

9
ELSŐ RESZE,

De kerleciégeder, Mond meg en-
nekem, Mit mondnac az emberec,
haluán, Hogy az iambor predicato-
roc az Istennec igéiből, meg vetie
az Antichristusnac Ke-
reftségét?

AZ ELSŐ CALVM-
niarol.

TANIT. Előfer eft vetie elő:
Míuel hogy ez é tudomány, auagy
tanyítás, melly meg veti és karhofs-
tattya a gyermeköknecc kerestségét,
nem wy tudomány, Hanem igen ré-
gi heretnekség és Anabaptistaisác
auagy vißfa kerestelködés, Melly
igen gyakorta tamadot legyen az an-
nya fientegy hazban: De az annya
fient egy haz mindenkoron meg itél-
té és karhofs tatta, mint heretneksé-
get, és olly tudományt, melly mindē
haborusagot és nyughatatlanfagot
B eleitől

eleitől fogva börtet az emberek kö-
zet, Sinte mint mostan is az vtolsó
vődében, hol az Isten meg nyilatko-
tatta az ő euangeliumat: Miképpen
est meg láthatyak a Szaboc királyá-
nac historiában, és oluashatyac az
Münster városnac el vesséstenec
lött dolgaiban. Ezekből ezokaért
est vessic ki, és est mondiác, Hogy
nem kel est e tudományt semmikép-
pen el senuedni, es iaualni: Hanem
erőssen kel kárhostatni, és mint go-
nos heretnekséget meg kel vetnyi.

MEST. Tudom, io tanyitanyom,
om, Hogy az emberek olyan mo-
don patuarkodnac. Mert midőn az
emberec el tauoznac az Wr Istenec
igeiétől, Es be estenec babonasagok-
ba, és baluanyozásokban, mellyek-
ben igen gyönyörketetic magokat,
Es mellyeknec igen örülne és örüen-
dőznec, Mindenkoron keresnec va-
lami rongyokat, mellyeckel befede-
zée

zéc az ő gonos ügyeket, és mellyek-
kel bépiczéc és meg menzéc ma-
gokat, czac hogy ne kellyen enged-
nec az Wr Isten igazsaganac: Mos-
tan is sinte azonképpen czelekőd-
nec, Es az élő Istenec, és az ő áldog
sint Fianac igazsaga ellen tamatta-
nac: Minden hituaságokat elő ke-
resnec, és soc patuarkodásokat ta-
mastnac, Czac hogy az ő vndoc té-
uelygésseket be fedheséc, Es mago-
kat meg mentheséc. Innét költöttéc
ezeket ez calumniákat, Elsőt, Hogy
a mű tudományunc, melly az Wr
Istenec igeiéből meg veri a gyerme-
kők nec kereszteleését, mint Antichri-
stus léleményét, régi heretnekség le-
gyen, mellyet az annya sentegyhaz
régén el kárhostatta volna:

Itt esedbe ved, io tanyitanyom,
Hogy igazat mondac benne a Pá-
pázóc, Hogy ez a mű tudományunc
nem wy és mostani, hanem igen régi:

B 2

De

E KÖNYVETSZKENEC

De hogy téuelygés és Eretnekség
volna, Abban nem igazat mondna.

Az Heret-
nekség, Mi-
czoda le-
gyen.

Eph. 4.

Mert az heretnekség, gonos és té-
uelgő tudomány, emberektől talál-
tatott, az Wr Istennek igéie kőuül, a-
uagy az WR Isten igéiēnec gonos
magyarazással, az fent írásnac de-
réc értelme ellen, Melly tudománnyal
meg backstatis a kerestényi fent
gyűleközernec egyenelsége és bé-
kessége, melly öneki vagyon az Je-
sus Christusban, az Istennel.

Anno Do-
mini 193.

NB. Az
papa
falatna

Olly régi ezokaért ez a műtudo-
mányunc, finte mint az Antichris-
tusnac keresztisége. Mert midőn Vi-
ctor Papa, az Affricabeli, találta es
meg paranczolta volna, Hogy a
gyermeköket kellene keresztelni,
(Mert az előt az Apostoli mód fe-
rént, czac az öreg embereket, kic az
Wr Istennek igéiēt meg tanoltác, és
az ő igaz hitekről vallást tőrttenec,
azokat keresztetéc meg) Ottan soe
iámbor

ELSŐ RESZE.

11

iámbor tudos keresztényen ferfiac ta-
mattanac a Papa bōrzéffe ellen, és
nem iaualtac, hanem karhostattac
ast, mint hamissat, és Istent ellen va-
lót. De miért hogy a Papa immar az
ördeg nyergében vlt vala, és immar
hatalmas vala, az iámbor keresztényen
tudos népec, nem mehettene elő az
ő ügyeközetőkben, Mert az embe-
rec terméset herént örülne az ha-
mítségac, és keduelic a hazugsá-
got. Ezokaért keduec lön a Papa
bōrzéshöz, és ast iauallyac vala,
Meg vetuen a soc iámbornac inté-
sét, mellyet műuelne vala az Isten-
nek igéiéből: Mert Mundus gaudet
& vult decipi: örily örüendéz neki
az világ, mikoron meg czallyác őtet.

NB

Eckeppen lepte be ezokaért a fő-
tűtőgnec oráia mind ez vilagot, és
bemerült az hamisságban, az Isten
fianac fenyegetésse herént. Mert az
elő Isten akara ez vilagot meg bün-
tőtni

B 3

tőtni

E KÖNYVETSZKÉNEC

tőtni az ő halaadattlanfagaért, a Pa-
pa Antichristussal, és annac vndok-
fagos és íßonyu orßagaua, Melly
Matt. 24. Babilonnac, az az, egybe zurzaua-
es. 23. **S**rafnac, és minden ioknac el püßtaf-
sánac neueßtetie a fent irasban, Mi-
ért hogy az Istennek fent Fia, a n.ü
Wrunc Christus Iesust, meg vtálta,
és az ő Euangeliomat meg vetette
Ioh. 3. **S**vala, Mellyet ő küldet vala ez világ-
Matt. 20.
Luc. 19.
Ioh. 7. 8. ra, az egész emberi nemzetnek val-
sagára és vduezitéßfere: Miképpen ő
meg fenyegette ez vilagot, Nem
czac az ő áldot fent Fianac általa,
Hanem az ő Apostoli által is, Kéualt
képpen fent Pál által: 2. Theß. 2.

Ennec okaért így kellett lőnni, és
így kellett meg büntetetni ez világ-
nac az ő vißsafordultfagaért, és ha-
laadattlan voltaért, az vndoc Anti-
christusnac orßagaua, az Babilon-
nal, Es egyéb nem lehetet benne:
Exod. 34. Mert noha az Isten kegyelmes és ir-
galmas

ELSŐ RESZE.

galmas, De azért vgyan igen igaz is, Gal. 6.
Es nem hádia magát meg vtálni és
megczuffolni.

Nem igazat mondna ezokaért az
calūniatoroc, Hogy a kereßtyéni an-
nya fent egyház régen ítélte és kar-
hoßtatta legyen a m.ü igaz tudoma-
niunkat: Nem: Ha nem az ördegnec
temlősipia, a Papa Antichristus, az
ő piléßes seregével m.üelte aßt. Me-
rt az Isten Fia ie gyese akkoron im-
már reytokban volt, Mert igen keue-
sen valának immaron az igaz kereßt-
yéne, Nem külemben mint fent Il-
lyes propheta vdeiében, Mikor ő az
Isteni Gyülekezeti titkon vala, An-
nyira, hogy Illyes nem lattya vala,
hogy vala ki Istennes volna, Hanem
arról panaßolkodic, Hogy czac egye-
dül maradot meg: Maga az Isten
aßt felele neki, Hogy még het ezer
ferfiat tartot volna magának, kic ter-
det nem haytottanac volna az vndoc
B 4 baluány,

baluány, az Baal előtt. Olyan képen vala dolga az Apostoloknak v. deiec után czac hammar a keresztyéni annya fent egyháznak is. Hamisan kenic ezokaért a Calumniatoroc est az annya fent egyházra, Hogy az ítélte és kárhóztatta volna a mi igaz tudományunkat a keresztség felől, mellyel az Wt Istennec igéiből meg vettyűt az apro gyermeköknek keresztségeket.

Apoc. 17.

N

Annac okaért az veres Babilonai Kurua, mellyről szól fent Iános az Apocalipsisban, az ítélte és kárhóztatta az Istennec igazságát, és a kergette és meg ölte a Szenteket, és vgya meg részegült azzoknak véreüel, Miért hogy nem akartac diczirni és iaualni az ő bérzésit, Es ecképpen meg nem maradhattanac az iambor predicatoroc, kic meg vetettéc a Pápai léleményeket, és azzoc közet a gyermekeknek keresztségét is.

Ő melly

Ő melly igen bolondul czelekőst nec ezokaért a mostani emberec, Kic ket az Wt Istent az ő fent igéiennec általa meg akaria mentenyi az átkozot Antichristustól, és az igaz keresztségnec igaz értelmét akaria egyikben adnyi, és azt akaria esmet helyére állapatni: De őc eucl az Calumnial, és többöckelis ellene támadnac, és az ő kegyelmes io akarattyár meg vetic, s nem akarnac az ő v. d. uel Luc. 19. séges meg latogatásnac napiat meg esmerni.

Hogy pedig visszakeresztelkedés nec és olly tudomannac mondiac az igazságot, melly által ez v. to. so v. d. őben soc zur zauar, egyenetlenség, egybe v. e. s. s. botrankozás zc tamadot legyen az Euāgelium allat, Ez is binte ollyā rongyos ellen vetés, mint binte az első. Mert az igaz Anabaptistac (Mert v. o. l. tanac hamissak is, Gonoszlatoc, Fejedelemség v. talóc, Haboruság tamasztoc, Paraznac etc,

Hamis Anabaptistac is v. o. l. tanac.

E KÖNYVETSZKÉNEC

Kiknec nem fogluc m̃i parttyokat,
Lám az Apastoloc közet is Iudas
volt) Iambor és s̃ent emberec volta-
nac, kic meg ertuén az W̃r Istennec
igéiér, à Papat Antichristusnac es-
mertéc lőnni, és minden ő emberi lé-
leményeket meg vtaltác és meg ve-
tettéc, A többi közet à kis gyermek-
ceknek keresztségét is. Ezeket igen
meg gyűlölte az őrdég, Miért hogy
az ő vndokságos Antichristusnac
országát meg kezdettéc haborítani és
szaggatni: Es czoda képpen kezdette
azzokat vldőzni és kergetni: Es az
ő Pápaia, és Papiái Barati által à Fe-
iedelmeket meg gyontatuán, meg
bolondítot nagy sokokat közözlec,
kic soc ezereket meg őltene à s̃en-
tekben, külemb külemb fele rőtte-
netes halálockal, É s̃in allat, M̃uel
hogy Anabaptistác, paráznác, habo-
rusagtamaštóc etc, Maga őc s̃egé-
nyec nem azzoc vóltanac, Hanem
Isten

Az Anti-
christus ha-
borgatta
az igaz A-
nabaptista-
kat.

ELSŐ RESZE.

Isten félő s̃ent iamboroc, és igaz ke-
resztyénec, Kiknec iambor társai v-
gyan mostan is azzoc.

Est pedig nem czac à Papánac pi-
lésses serege m̃uelte: Hanem azzok
is, kic igen dűczőkednec à s̃ent E-
uangeliomnac neuéuel, Es vgy lőtt,
Hogy egynyiháni parazna és habo-
rusag tamašto lator ért, minnyaian à
soc iamboroc, kegyetlen vldezés-
ben voltanac, és meg őletettenec, Né-
czac férfiac, Hanem soc ezer ártatlā
asszonyiallatoc és leanzók is. Mert
valakic à papanac rétes Istenét meg
vtaltác, és à gyermekőknek keresz-
ségét meg vetettéc, Azzokat mindia-
rást meg eretnekestéc, s̃idalmaštác,
átkoštác, kergettéc és meg őltéc: A-
nabaptista, vgy mondottác, Ezoka-
ért meg kel őlni. Ez ellen nem tehe-
tet senki: Maga meg hallod ennec v-
tánna, Minemű s̃entséges igaz ke-
resztyéni tudomány legyen az igaz
Ana-

Mint Ty-
gurumban,
witebergbe
és egyebűb.

E KÖNYVET SZKENEC

Anabaptistáság.

Mit tehetnec segényec, Ha az ör-
deg ő közikben is hintötte volt az
ő maguát, egy nyihány képmutato
és gonosz latrokat? Mit tehettet ar-
ról sent Peter, sent Iános és a több
Apostoloc, Hogy Iudas orw és a-
rulo, és az Miclos Diaconus paraz-
na lator lön közetec?

Ennec okaért a fele calumniackal
nem kellene senkinec palástot keres-
ni magánac: Mert hogy ez a tudo-
many, Istennek igazsága legyen, aşt
ennec vtánna è könyuetskébe meg
hallod, és meg tanolod, Ha Istennek
országában valo vagy, hogy öröklé-
gűl bíriad a mennyei bo-
dogfogot.

A MASODIC CA-
lumniáról.

TANYIT. Most vessem essem-
be az embereknek vac bolondfágo-
kat,

1. Pet. 3.

ELSŐ RESZE,

kat, Művel hogy aşt, a mi igaz, io és
vduességes, az ő vndoc caulumniac-
kal visssa magyarazzac, és el fedezic.
Talám a több ellen mondaslockal is
binte aşt czeleködnec. Mert eşt mő-
diac, Hogy az Anabaptistáság (v-
gy hiyác az igaz keresztényi tudomá-
nyt) olly tudomány, Melly egyenest
ellenközic az Isten Fianac börtéssé-
uel, és az Apostoloknac tanyitása-
ual és példaiával, Mert aşt mődiac a
Papázoc, Hogy Christus Wrunc ő-
maga börtette a gyermekföknec ke-
restségét, Es hogy az Apostoloc
meg kereszteltéc őket, Es hogy azzoc
az első annya sent egyházat arra ta-
nyitottac. Eşt igen visic, és bizon-
nac mondiac lönni.

Origenes
super 6. cap
ad Roma.

MEST. Tudom, Hogy eşt az
ag hurattlan lantot pengetic, De
nem olly könnyen bizonyithattyac
eşt, a mint mondiac. Igé félec, Hogy
a meg bizonyításban vgy iarnánac,
mine

AB

AB mint amà iambor, Ki egy solymot í-
gen diczir vòlt à népeknek, Es miko-
ron latni oda mentenec vòlna, Te-
hát egy Kackuc. Igen mondiác, Ho-
gy az à keresztség Christus Wrunc-
nac fòrzése, Es hogy az Apostoloc
éltenece vele, es õc meg kereszteltéc à
gyermekczeket: De nyilván kackuc,
Az az, Az Wr Istennec igéből
meg nem bizonyíthatyác: Mert nē
talalhatni sohult à fent írásban arról
valo bizonyagot, Egy példát sem mu-
tathatnac sohult, Hogy vala ha az
Apostoloc között vagy egyik gyer-
mekczet keresztelt vòlna.

TANYIT. Aft mondiác, Ho-
gy az igében rekesztötte be Chris-
tus Wrunc à gyermekczeket, Miko-
ron eft mondia az õ Apostolinac:
Keresztellyétec minden poganokat:
Mert à gyermekczec is Poganoc,
vgy mondna.

MEST. Aft fòktác mondani:
Vay

Vay ki vac az, Ki à rosta által nem
lát. A kinec fòme vagyon, és à ki-
nec meg nem dultác tellyességgel à
feyét, az vgyan keves munkáual
megértheti, Miczoda népekről fòl-
lyon itt Christus Wrunc, Tudni illic
Nem à gyermekczekről, Hanem az
őreg népekről, kiknek annyira valo
efec és okoságoc vagyon, hogy hal-
gathattyac, és meg tanolhattyac az
Wr Istennec Euangeliomat, és hiset
nec annac, Es arról vallást tehetnec,
és õmagoc kéuanhattyac à keresz-
tet: Mert melete vagyon az Ma-
gyarazat az igékben: Mert így fòl
Christus Wrunc: Mennyetec à féles
vilagra ki, Es predicállyatoc az E-
uangeliomot minden teremter állat-
nac, Tanyiczatoc minden pogano-
kat, Hogy azzokat meg tarczác, mel-
lyeket en paranczoltam tünéktec:
Ez igec vtán vgy veti annac vtánna
à kereszteségről valo igéket, Es meg
keresztel-

Matt. 28.

Mar. 16.

Matt. 28.

kereftellyetec őket: Valaki hiyend,
és megkereftelkedic, v duezül. La-
todé miczoda népekről föl Christus
Wrunc? Nē gyermekczékről: Mert
azzokat nem tanyithatni: Azok
nem tarhattyać Christus Wrunknac
paranczolattyát, és nem hihetnec:
Mert nem halhattyać az Isteneci-
geiét, Semmit sem tudnac etc. Ezo-
kaért à Papázóc méltatlan visic
ez igeket à gyermekczékre: Mert
Christus Wrunc nem tesen azzok-
ról semmi emléközeter.

TANYIT. Aft mondiác, Hogy
az Apostoloc az hazasembereket
megkerefteltéc mint hazi néppec-
kel auagy családgyockal, Es hogy
azzoc közet gyermekczéc is volta-
nac.

MEST. Vgy vagyon, Hogy à
gazdakar minden családiockal az
Apostoloc megkerefteltéc: Mert
mind sent Lucác, mind sent Pál
emleközeter

emleközeter tesnec rólla: De hogy Afto. 16.
gyermekczéc voltanac volna közé. 1. Cor. 1.
tec, kiket megkerefteltéc volna az Rom. 16.
Apostoloc, Aft nem talállyuc à sent
írásban: A Papázoc tóttéc aft hozà:
Ezokaért itt semmi helye ninczen.

Azoktól, kiket megkerefteltéc
az Apostoloc, hitet kéuántanac az
Apostoloc, és az igaz hitnec nyilván
valo vallását: Arra az hitnec vallás-
ára megkerefteltéc annac vtánna
őket. Es hogy sent Lucáz föl à tem. Afto. 8.
letztartoról, kit sent Pál és Silas ke- Afto. 16.
restelénec, aft mondia felőle: Hogy
à kereftelégneć vtánna, nagy öröm-
mel dűczekedet aual, Hogy mint ő,
mind az ő egész családía hiw lótt vol-
na. Mert minnyaian hallottác vala
az Euangeliomot sent Pál és Silas-
ról, és aft meg tanoluán, vgy hitenec
vala az Wr Istenbe, à Iesus Christus
által.

Sent Pál pediglen à Romabeliek
C nec

Rom. 16. Nec iruán, est mōdia: Kōšenetemet
mondiaroc Priscillanac és Aquila-
nac, à kic ennekem segitōim à Chri-
stus Iesusban, Es à Gyűlekōzetnec,
melly az ō házokban vagyon.

1. Cor. 1. 3. Ašt mondia pedig šent Pál, Ho-
gy meg keresztele à Stephane egēs
1. Cor. 16. hazát: Dearrol az hazrol, auagy az
Stephane haza népéről ašt mondia
annac vtánna: Tudiatoc attyámfiái,
Hogy az Stephane csaladia az el-
főc, auagy fengei az Achaia tarto-
mánnac: Es hozza tešen šent Pál: Kic
magokat aianlottac és tellieséggel
oda šántac à Šenteknec šolgalattyá-
ra.

Ezeket immar mind egybe vessed,
Es hozd mellé annac vtánna à gyer-
mekczeket, Es lasd meg, Ha illenec
ezec mind à gyermekekhez. Hitec
ninczen à gyermekōknec, Vallást
sem tehetnec arról: Örömmel sem
duczekōhetnec semmiről, Mert sem
mit

mit nem ertnec, Senki sem mondhat
valamit ō nekic: Kōšenetet sem
mondhatnac ō nekic: Mert nem fo-
gathattyác: A Šenteknec šolgalat-
tyára sem adhattyac magokat: Mert
ōnekic kel šolgálni: ōc kedig nem
šolgalhatnac senkinec. Nem kel ezo-
ezokaért ezeket erteni à gyermek-
czekről, Hogy az Apostoloc à gaz-
dakot meg keresztele minden cza-
ládiokkal, à gyermekczeket meg ke-
reszteltéc volna: Hanem, Erteni kel
à hiuekről, Kic meg tanoltac az A-
pastoloktol az Euangeliomot, Es kic
az ō hitekről vallást tōttenec, Es na-
gy örömmel az Istennec è nagy io-
tétéről hálát adtanac, Es kic az ō ha-
laadassokat meg mutattac eucl, Ho-
gy à Šenteknec, Az az, Az Apost-
oloknac, és az ō tanyitványoknac, à
Predicatoroknac nagy feretettel
šolgaltanac: Ezeket kereszteltéc az
Apostoloc: Mert ezec à csaladoc,
C 2 kikirol

E KÖNYVETSZKENEC

kikről jól ſent Lucácz és ſent Pal:
Nem à kis gyermekczec, kikben ſem
míértelelem ninczen.

Ezekből immár eſedbe veheted,
io tanyituanyom, Hogy ez is czac e-
gy reues calumnia, Hogy à Papázoc
eſt mondiác, Hogy Chriſtus Wrunc
ſőrzette volna à gyermekeknek ke-
reſtſéget, és hogy az Apaſtoloc élte-
nec vele. A Chriſtusra és az Apaſto-
lokra keniceſt é lelemént az iámbo-
roc: Maga egy bizonyſagot ſem ad-
hatnac elő arról az egész ſent iras-
bol: Es nyíluan valo régi iras vagyō
rólla, Hogy nem Chriſtus Wrunc,
ſem az Apaſtoloc ſőrzettéc eſt à
kereſtſéget, Hanem Chriſtus W-
runcvtan mayd két ſaz eſtendőuel
ſőrzé Victor Papa: Mert arra pa-
ranczolatot adaki, Hogy egyarant
kellene kereſtelni mind őregeket,
s mind gyermekczeket: Ackoron
ſűnéc

ELSŐ RESZE.

ſűnéc meg az Apaſtoli kereſtſég, és Anno. 193.
ſent Léleknec aiandékinac meg adáſ^{vide Polio}
ſa, Mint ennec vtánna meghallod.^{dorum, Pla-}

TANYIT. Egyet valnacké à^{tinam,}
Papáſſoc az Papázóckal, auagy ſel^{Chronicam}
papáſſockal à gyermekeknek kereſt.^{Philippl}
ſége felől?

MEST. Nem. Mert à papáſſoc
tagadiác, Hogy Chriſtus Wrunc ſő-
rzette legyen à gyermekőknek kereſt-
ſégét, Auagy, Hogy az Apaſtoloc
élteneſt volna vele: Hané aſt mond-
iác, Hogy az Annya ſent egyhaz^{Vide}
ſőrzőtte. Es eucl aſt akariác meg bi^{Locos Come}
zonyítani, Hogy az annya ſent egy-^{munes Eckij}
háznac, az az, A Papanac, és annac^{Latomum.}
piléſſes ſeregének, hatalma legyen
azon, Hogy wy hírnec ágait, és
mindent ſőreſheſſe: Maga ez à tiſte
ſég es hatalom czac egyedül az aldot
Iſtené, és az ő áldot ſent Fiaé vol-
na.

A Papázóc viſſfontac eſt mond.
C 3 iác,

E KÖNYVETSKENEC

16
iác, Hogy nem az annya szentegyház
főrzötte legyen a gyermeköknek ke-
reftelégét: Hanem az Isten Fia öma-
ga, Es hogy az Apostoloc éltenec
vele. Mellyic mond immar igazat
közetec: Ha ömagoc nem férnec e-
gybe rayta, Hogy hogy hihetűnc mŕ
ő nekic. De mŕ ne hidiűnc: Mert
ninczen soholt a szent írásban bizon-
sagocrólla: Es a Papassoc ömagoc
vallyác, hogy ninczen soholt semmi
bizonság a szent írásban a kereftel-
ről, Hanem, hogy az annya szent egy-
ház főrzette. De nem szabad senki-
nec, Istennek, és a mŕ Wrunc Iesus
Christusnac háta meget szentsegeket
főzzeni, auagy hitnec ágait talalni.
Minden palántnac, mellyet a mŕ
mennyei Attyanc nem plantált, ki-
kel saggatani.

Hogy pedig a gyermekek kereft-
segec emberi lélemény és főrzés le-
gyen, azt meg mondiac az Cronica
íróc,

20
ELSO RESZE.

íróc, Platina, Polydorus és többen. Lásd meg
Mert Victor Papa az Affricabeli Philip. Mea
a főrzés és paranczola, Hogy annac
vtanna egy aránt meg kereftelnec,
mind a gyermeköket, s mind az ö-
rögeket: Sőt az hammar kereftelégét
is a főrzés, Hogy a főkfignec vde-
ien, mikor a betegc volnának a gyer-
mekek, ne varnác az regzet v dőt, a
nagy fombator, és pünkeltne szom-
battiát, Hanem Hogy mindiarást
meg kereftelnec őket, akar minem
vízből, Hogy a kereftelégnekül
meg ne hálnának a gyermekek, es el-
ne karhoznának.

Eddig még meg maradot vala
nyihol nyihol az Apostoli igaz ke-
reftelég: De ez az Antichristus tel-
lyességgel meg foszta a kereftelényt
Gyűlekőzeter tölle: Es akkor a meg
szűnnének tellyességgel az ezodala-
tos aiandekoc, mellyekel meg ékés-
sítötte vala mind eddig az Isten az-
zokar,

zokat, kic az Apostoli módra megkeresztelkedének. Mert az Isten szent Leiket ad valancik, melly meg mutatya vala magát ő bennec, külemb külemb fele aiandekockal. De ennec vtanna mind meg bűntenec.

Es miért hogy meg bűntenec vala mind az aiandekoc, Hogy meg ne vtálnac à keresztynec à Papa Antichristusnac szörzést, à gyermekek nec keresztiséget: Azért szörzenec annac vtanna à több Papac külemb külemb fele cerimoniakat hoza. Syluester Papa fido modra szörze, Hogy à Píspekec à Keneter és Chrismát bentelnénec, Hogy aual meg kenéc az wy vitezeket, à gyermeköket, à keresztelésbe, mint az ő testamentomban bókta vala Istentől szörzet kenettel meg kenni à Királyokat és az Istennec Prophetait. Az bentelt olayal azokaért keresztet csinállanac à keresztelésben à gyermeknec melly-
ére,

Exo. 30. 40.
1. Reg. 10.
16.

ére, és à határa, Aht ielentuén aual, Hogy ez bűveléssel és kénseritessel ki vstéc volna à gonos seletet, az ördeget belőle, Es à bent olayal csinált keresztetkel vgy fegyuerkeztetéc volna őtet fel, Hogy soha többet az ördeg nem falhaina beleie.

Hogy pedig erős fíllac volna à feiebe à viadalra, Hogy vitez módra vihatna az ördeg ellen, Ezért szörze Syluester Papa, Hogy à bent Chrismából keresztet csinálnanac à gyermekek nec homlokára.

Aual sem elégédéc meg à bentéges Syluester: Hanem aht szörze, Hogy mikoron à gyermek hat vagy het estendős volna, Ackoron elmet à Píspec eleybe hoznác, Es à Píspec Chrismából esmet keresztet csinálna à homlokán, Aht kedig szép gyolczal be kötéc, Confirmacionac neuező: A Magyaroc Bermalásnac neueztec, De ne hidied, Hogy ingyen mű-
ueltec

E KÖNYVETSZKENEC

ueltéclegyen: Mert à kereftelésben
à komác penft hantánac, Abbol ré-
féc volt à Papoknac és Deakoknac
A gyermektől kedig à fűlec egy
tyukot küldöttienec, az à Papé volt:
Egy kenyeret, az à Deaké volt: és
egy győrttyát, Ez egyházé volt, A-
zonkeppen à bermalás melet is.

Higinius Papa szőrzette à Koma-
kat, Hogy azoc kezessék lőnnénec,
és felelnénec à gyermek felől etc. La-
todé immár, Melly foltos
marha az gyermekök
nec kereftelésse?

AZ HARMADIC CA-
lumniarol.

TANYIT. A mint esembe
vessem, nagy vaktságban vadnac még
mostan is az Euangeliomosoc, kiket
te Papázóknac neuezed. Meg cza-
latkosztanac valamikeppé, és soc Pa-
pai dolgot közet meg tartottác à
gyer-

ELSŐ RESZE,

mekőknec kereftését is.
dig, Hogy az iámbor, tu-
reptyénferfiac meg feddig
la, Czac hogy ségyentől r-
maszhasác magokát, aht az
stusnac szőrzését nem ség-
ni az Isten Fiara, à mű W
Christusra, és annac artati
lira: De fenhetic kenheti
Azért kin vagyon à ha-
immár varga Borraba
à sekernye. Kérlec-
rem, Ne nehezzely
ellen verés vagyó-
nec à Papázóc: I-
is olyan calumni-
tőbi: De mind az
ly arra is. Eft mo-
à tű tudomantoc
gyermekeknek K-
onac tudomanya:
tec torkokat à se-
nec, Es ördegi

*Bismarck
foltos
Könyv.*

ÖNYVETSZKENEC

yatoc őket a mennyei bo-
l, Miért, hogy nem akaria-
neg keresztni. Ezt veti
szidalmazással harmad

Io tanyitányon, Had
nac az emberc; Mű nem
rol, Így vagyon ezeknek
tazzoknac, kic meg fesi-
runc Iesus Christust. A-
örögűen Christus W-
n idés Attyam: Bo-
est a vétet: Mert
zelekesnec. Ezek-
gyon dolgoc: Ha-
dnac és atkozod-
c, Mit művelnec,
yitanyom: Had
Borrobas, Azért
b: Am bator fit-
hogy gonost ne
neg tanyitlac, mint
zkeknek dolgot és
állapattyoc,

ELSŐ RESZE,

állapattyoc, Es miképpen nem ves-
nec el, és el nem kárhoznac, Noha
meg nem keresztni őket, Es vgyan
keresztletlen meghalnac.

Hogy kedig est meg ertheffic, és
meg tanólhassuc elő kel vennunc
a mű első füleüknec, Adamnac és
Euanac az ő példaiokat, Es arról
kel gondolkodnunc. Mert miképpē
azokban eredetet vót a Bűn az enge-
dettlenységben, a ionac es gonostnac
esmeretiben, Es miképpen az együ-
gyűségből és tudatlanságból, a meg-
esmert gonosságra hákianac: Sinte
azonképpen vagyon a gyermekök-
nec mostan is dolgoc. Mert noha
minnyaián az egy bűnes Adamtol
vesnec eredetet, és terméset ferént
bűnbe fogantatnac és fületetnec: De
mind ez által est az eredet bűnt a
kegyelmes Isten nem tulaydonyitya
őnekiec, Az ő ferelmes fiént Fiaért,
a mű Wrunc Iesus Christus ért, Ki

A gyerme-
kőknek alla-
pattyokrol
a keresztség
előt.

Erczed az
valasztatok
rol.

Ioh. 1.

az

E KÖNYVET SZKENEK

1. Tim. 2. az Istennek ártatlan Baránya, mel-
 1. Iohan. 2. ly elvéfi ez világnak Bűnét: Mert ő
 Eph. 1. 2. a mi Kőzbe járónk, ki minket meg
 Matth. 3. békéltőttest az ő mennyei ſzent At-
 tyauál.

Ezokaért a gyermekczec előſer-
 ſinte olyan állapotban vadnak, mint
 Adam és Eua valának a Bűnec-
 lőtte, Tudni illic, Együgyűségben és
 tudatlanságban, Nem tudván, ſem
 gonofit, ſem iót.

De mihelt felhuzakodnak, és er-
 telemre jutnak, meg eſmeruén a iót
 és gonofit, és immar meg változik a-
 maz első együgyűség és tudatlan-
 ſág, Es meg ſegic az Istennek cleyk-
 ben adot akarattyat és paranczolat-
 tyát, mellyel vétkeſſec leſnec az Iſtē
 előtt, és meg terhőlic magokat az ő
 haragiáual, Ottan immár vődő, és az
 elrendelt alkotmatofſág el érközet,
 Hogy ſóllyanak nekic, Es eleykben
 adiác az Istennek törvényét, Hogy
 abbol

ELSŐ RÉSZ.

24

abbol meg ertuén az Istennek akarat-
 tyat a bűn ellen, meg eſmeriéc, és
 eſekben vegyéc az Iſten kemény ha-
 ragiát ő ellenec, Hogy penitenciara
 intetteſſenec, Es hogy bűneknek na-
 gy voltát meg eſmeruén, ſűuek ſe-
 rent ſánnyác és bányác azokat, és
 lelki teredelmefſéggel meg vallyác
 azzokat az Iſtennek előtt.

Az vtán érközic a ſűkfég, Hogy
 predicallyac nekic az Euangelio-
 mot, Hogy abból vehetteſſenec vigafſ.
 taláſt, Hogy a pœnitentia auagy a
 meg terés igaz legyen, Abbol mon-
 dom, Hogy igaz hittel, az az, Lelki
 bizodalommal vehetteſſec, és meg fok-
 haſſác az Euangeliomot.

Ennec okaért, bator ne pananſol-
 kodianac, ſe calumnialkodianac a
 Papáſſoc, Miuel hogy a mi tudo-
 mányunc, melly az Iſtennek ſent i-
 gaſſága, kegyetlen és Pharaonac tu-
 dománya, melly öröc kárhozattra
 itellye

Elő predi-
 cacio, a Tör-
 uénynec
 hirdetteſſe.

Masodic
 predicacio,
 Az Euana-
 geliomnac
 hirdetteſſe.

E KÖNYVETSZKENEC

itéllye a gyermekzeket, és meg foß-
 ba őket a mennyei bodogsagtól:
 Mert mű az Istenec kinyilatkofta-
 tot akarattýából ást vallyuc, Hogy
 a gyermekzec kellemetesséc az Wr
 Istenec, Es hogy öröcké vduözül-
 nec. Vduözül nec kedig az Atya
 Istenec nagy és kimondhatlan ke-
 gyelmességéből, a mű Wrunc Iesus
 Christusnac általa: Kí az ő sent ha-
 lalánac általa eltörölte és el vőtte
 mind ez egész világnac bűnét: Anny-
 ira, Hogy immár az őregec, az ő
 poenitentia tarto hitekben, A gyer-
 mekzec pedig az ő egyűgyű vőltok
 ban és artatílanfágokban keduesséc
 és kellemetesséc az Atya Wr Isten-
 nec, az ő áldot sent Fianac, a mű
 Wrunc Iesus Christusnac általa.
 Mert az kegyelmes Atya Wr Isten
 szereti és kedveli őket az ő szerelmes
 sent Fiaért, az Iesus Christus ért,
 mind addíglan, míglen kisedec és
 az

A gyermek-
 zec kelle-
 metesséc az
 wr Istenec.

Rom. 5.

Ioh. 1.

Ioh. 3.

✠

✠

ELSŐ RESZE.

az ő terméset szerént valo egyűgyű-
 ségekben vadnac, Es míglen felnő-
 nec, hogy annac vtánna az vndoc
 bűnbe léterzednec, Ackoron esnec
 annac vtánna az Istenec haragiá-
 ban: Mert az Wr Isten sent és tística, *Leuit. 19.*
 Es halálra gyűlöli az Bűnec vn- *1. Pet. 1.*
 docfagát. *Psal. 5.*

TÁNYIT. Vagyoné erről az
 Wr Istenec kí ielentet akarattýa:

MEST. Hogy nem volna: Az
 Wr Isten őmaga tessen erről bizon- *Deut. 1.*
 sagot, Holot est mondía a Sidók-
 nac az ígéretnec földéről: A tñ
 gyermekzec, kí felől ást monda-
 toc, Hogy rabba esnénec: Es a tñ
 fiaczkaitoc, kí még ez mai napon,
 sem iót, sem gonósi nem ertnec, A-
 zoc mennec be arra a földre, Mert
 azoknac adom, és azoc biriác ást.
 Ezekből ez ígéből nyiluan kí te-
 tzie, Hogy az öreg auagy felnőt Is-
 raelitác auagy Sidoc, nem mehet-

D

nec

E KÖNYVETSZKENEC

nec be az ígéretnec földőre, és nem bírhattác aſt az ő hitetlenségek ért, és engedetlenségec ért, Es hogy à fe-gény egyűgyű gyermekczec, kic sem iót, sem gonofit nem ert nec va-la, aſt megnyértéc, bementenec és birtác, az Atya Iſtennec nagy kegyelmességéből és io akarattyából, az ő áldot ſent Fiaért, à meg ígért Meſſiás ért.

Rom. 3.

A mint ezek nec volt dolgoc, ſinte azonképpen vegyon dolgoc az igaz Iſraelítaknac gyermekzeinec, Az az, Az hiueknec fiainac, auagy mag-zatinak is. Mert azzoc is örökségül nyeric és biriác az igaz ígéretnec földét, à mennyei bodogſagot, Az Atya Iſtennec tiſta irgalmaſſagá-bol, és kegyelmességéből, Az ő ál-dot ſent Fianac, à mű Wrunc Ieſus Chriſtusnac általa.

Gal. 3. 4.

Ez pedig ézert és abbol leſen, Ho-gy az Iſtennec ſent ígéreti, az Abra-ham patriarchanac maguarol adator,

ELSŐ RESZE,

(mellyec à mennyei Saránac ſiai, Kic minnyáian abban az ígéletben be foglalua vadnac) erős és álhatatos Eph. 2. 8. legyen, Iſtennec kegyelmességéből és valaſtáſſabol, az Iſten Fianac, à Chriſtus Ieſusnac érdemében, Es nem az emberek nec czelekedetiből, auagy érdemekből.

Ide néz annac okaét az Iſtennec ígéreti, Mellyet tőt az Wr Iſten az hiw Abrahamnac, Holot eſt mond-ia: Te Iſtened leſec, Es tevtánnad valo maguadnac Iſtene. Geo. 17.

Mind ezekből immaron követ-közic, Hogy az Atya Iſten az ő na-gykegyelmességéből, à hiuec gyer-mekzeinec Iſtene, Es az ő nagy ir-galmaſſagabol keduébe vchi őket, és kegyelmes ő hozaioc.

Az Iſten Fia is vgyan ezent meg bizonyította téteményével is. Mert eſt iriác az Euangeliftác felőle, Ho-gy eſt mondotta az ő tanyítuanyí-

Matt. 19.

Mar. 10.

Luc. 18.

E KÖNYVET SZKENEC

Nac: Had iőyenec à gyermekczęc én hozzám: Mert olyanocké à mennyeknec oršága. Ešt is iriác touabba felőle: Hogy őlelgetuén, meg áldotta őket, àz ő áldot kezeit reaioc vetuén. Ezokaért ez à iele, Hogy az Isten Fia, à mŭ Wrunc Christus Iesus keduébe vőtte à gyermekczęket, Es hogy az mennyoršagot meg ígerte nekic.

N TANYIT. Miért mŭelte ezeket à mŭ Wrunc Iesus Christus?

MEST. Mŭelte ezeket à gyermekczęckel az ő nagy kegyelmességből és irgalmasságából, Nem à környŭlmetelkődés ért, Sem à Keresztsegért: Mert Christus Wrunc meg nem Keresztelte őket: Sem paranczolta senkinec, hogy meg keresztellyęc őket: Hanem az ő áldot kezét vetőtte reaioc, és meg áldotta őket.

Ezec melet ezokaért meg ielenti

az

24
ELSŐ RESZE.

az Istē Fia, à mŭ Wrunc Iesus Christus, Miért és miczoda okbol keletesecc à gyermekczęc az Atya Istenec: Mŭel hogy à gyermekczęket példaul adia előnkbe, Arra intuén mŭnket, Hogy hasonloc legyŭnc azzokhoz. Mert ešt mondia az ő Matth. 18. tanyítuanyinac: Hanem ha meg tertecc, és olyanca lestecc mint à gyermekczęc, Be nem mentec az mennyeknec oršagaban. A ki ezokaért meg alázza magát, mint è gyermekcze, Ez nagyob à mennyeknec oršagaban.

N Miért hogy ezokaért à mŭ Wrunc Iesus Christus példaul adia mŭ nekŭnc, Es arra tanyit, Hogy meg alázzuc magunkat, és olyanoc legyŭnc mint à gyermekczęc: Minden ellen mondás nélkül köuetközic belőle: Előfer ez: Hogy à gyermekczęc mind addig ártatlanoc, és az Isten előtt bűnettlenec itiltetnec,

D 3

miglen

miglen az ő tudatlanságokban és együgyűségekben vadnac. Masodfor, Hogy a gyermekczec Istennec keduében vadnac, Nem az ő artatlanságokból, (Mert természet fere-
rent őc is részeslec az Adamnac bűneiben, mellyekbe esset az ő engedtlenségénec általa) Hanē az ő jói-
ouoltabol és kegyelmességéből, az ő áldot fent Fiaért, a mű Wrunc Iesus Christus ért.

TANYIT.. Ha az Isten kedue-
li és fere-
ti a gyermekczeket, Es ha
őuēc a menny orfág, Mit keres-
tel-
nec tehát a bolondoc raytoc?

MEST. Igaz az, Hogy nagy
bolondfág. Mert ha a kegyelmes Isten az ő irgalmasságánac kezébe befoglalta őket, Es a menny orfágnac örök-
ségével meg aiánde-
kosta őket, Miképpen Christus Wrunc nyilván mondia: Mű fűklég annac okaért bolondoskodni velec, és meg keres-
telni

telni őket, Hogy a keres-
tel-
ség-
nec általa Istennec keduébe iussanac, és ődu-
oz-
t-
ilyenec: Holot immár Isten fe-
ret-
i, és az ő kegyelmességéből, a Ie-
sus Christusban, ké-
sen ődu-
oz-
t-
otte
őket?

Miczoda bolondfág ez is, őroc
kárhozatra itél-
ni a gyermekczeket,
kit keres-
tel-
tlen meg h-
alnac? Affe-
le bolond itél-
őc nyil-
uán meg vtál-
lyac mind az Istent őmagát, mind az
ő nagy kegyelmességét, Az Isten
Fianac, a mű Wrunc Christus Iesus-
nac érdemével egyetembe.

Mert műuel hogy immár a Chri-
stus Iesus eleget t-
ött az Atya Isten-
nec az Adamnac Bűneért, és elv-
t-
te mind ez egész világnac bűnét: Kö-
uetk-
őzic bel-
őle, Hogy a gyermek-
czek-
nec nem tulaydonyitatic semmi A gyermek-
v-
ét-
ség auagy bűn, Hanem czac az, czec meg-
melly Adamról ő reaioc fállot: Ho-
gy hogy itélhetne tehát a kegyelmes
Isten

Isten őket öröckárhozattra vdegen
bűnért: Kiczoda tehetívétköfé a gy-
ermekczeket, Holot az áldot Isten-
nec Fia az ő draga sient vérét ki on-
totta ő éröttec, mellyel meg váltor-
ta és vgyan magánac vötte őket: Ki-
czoda akaria a gyermekczeket el kár-
hoztatni, Kiknec az Istennek fia,
az ő kegyelmességéből meg
ígerte kéßen a mennyeknek or-
szágát: Kiczoda tagathattya meg az
Istennek nyiluan valo sient irasat,
Melly bizonyagot tesen erről, Hogy
el vétöttet legyen az egész világnac
bűne az Adamnac vetküel egye-
tembe: Es hogy el vétettet és meg-
saggatattot legyen a kez irás, melly-
et mű ellenűnc irtanac volt, adosítat-
uán munket, Es hogy az Isten fia aſt
fel seggeſte a kereszfárat: Hogy im-
már az Istennek kegyelmességének
nagy volta, sockal meg halata az e-
gész világnac bűneit: Es hogy az élet
dűcző-

Matt. 19.

Rom. 5.

Iohan. 1.

1. Iohan. 2.

Col. 2.

Eph. 2.

Rom. 5.

1. Cor. 15.

dűczőféges győzedelmet vötte az ő
rőc halalon, a mű Wrunc Iesus Chri-
stusnac általa:

Ezokaért senki el nem kárhoztat-
tya a gyermekczeket az eredet bűn-
ért, auagy az Adamnac vétkeért.
Mert a ki aſt műeli: Az meg tagad
ia az irgalmas Atya Istennek az ő
nagy kegyelmességét, Es az ő áldot
sient Fianac, a mű Wrunc Christus
Iesusnac vére hullassát, érdemét, és
sient halálát. Mert ha a gyermek-
czek el kárhoznac az Adamnac ef-
seti auagy vétkeért: Követközic be-
lőle, Hogy az Isten Fia heiba holt
meg éröttec: Es a mű adoslagunc
fűzetetlen maradot, Mellyet a mű
ides meg váltone megfűzetet mű e-
rőtűnc: Es felyűl nē halatta az Isten-
nek nagy kegyelmessége, a Bűnnec
az ő nagy voltat, mint mondiác az
Apastoloc: Es az Iesus Christus
ban, a mű Wrunkban, az élet nem

Rom. 5.

Rom. 5. 9.

Eph. 2.

Iacob. 2.

D 5

vöt

E KÖNYVET SZKENEC

vót győzedelmet és diadalmot az örök Halálon: De tauoly legyen ez.

TANYIT. Tehát vgyan bizonyosoc vagyunc ebben?

Rom. 11. MEST. Vgyan bizonyosoc.
2. Tim. 2. Mert erőssen ál az Wr Istennek írás-
Thess 40. sa és igéie, melly meg nem seghettic.
1. Pet. 1. Es ez tanubizonfagot tesen mind e-
Rom. 5. zekről, Tudni illic, Az Istennek fe-
1. Tim. 2. nekettlen mély és nagy irgalmassa-
Tit. 2. 3. gáról, Mellyet meg mutatta az egész
emberi nemzethöz az ő áldot sient
Fiaban, à mű Wrunc Iesus Chris-
tusban. A sient iras melet álnac az
Asto. 4. 5. Apastoloc minnyáian, Kic egy aránt
10. 13. 15. tanubizonfagot tesnec, az Isten, és
Asto 8. az ő áldot sient Fia melet, Művel
Asto. 3. hogy az átoc el vérettet, à Bűnnel
Gal. 3. egyetembe, az egész emberi nemzet-
2. Cor. 5. től, à mű Wrunc Iesus Christusnac
Gen. 3. 12. általa, Az áldot Istennek igéreti se-
15. 21. 22. rént.

TANYIT. Mint vagyon ez?
Lám

ELSŐ RESZE.

Lám az írás ast vallya, Hogy à gy-
ermekczeknec termestec meg rom-
lot az Adamnac eseti által, Es hogy
à gonosra haylando?

MEST. Vgy vagyon vgyan: De
ez el nem karhóstattya őket: Mert
ez romlás, és másolás nem tulaydony-
ítatic nekíec, az Istennek kegyelmef-
ségéből, Mind addig, méglen tudat-
tlanfagokban és együgyűségekben,
és az iónac és gonosnac esmereti-
nélkül vadnac: Hanem az Istennek
keduében vadnac, és hereti őket az ő
áldot sient Fiában, à mű Wrunc Ie-
sus Christusban.

TANYIT. Mostan immár, vgy
tetzic, esembe vessem à te tanyitaf-
sodnac sommáiat: Ez à somma, és à
merő igazság, Hogy mind à gyer-
mekczec, s mind az örögece egy aránt
vduózálnec, Tudni illic, à io Isten-
nec nagy kegyelmessége által, az
vduózító Iesus Christusban: A gy-
ermekczec

E KÖNYVETSZKENEC

ermekczec az ő tudatlanságokban
és együgyűségekben: Az őregec pe-
dig, az ő penitencia tartó hit-
ben.

Acto. 15.

Eph. 2.

MEST. Ez a somma az egész
dolognac, Iol veted eszedbe, Eke-
pen tanyit minket az Wr Isten ő-
maga, az ő fent igéiben. Ennec oc-
kaért est hozuc ki belőle, Hogy
nagy tudatlanság és gorombaság,
Hogy az emberc el hányác a szegény
gyermekczeket, mikor ő keresztség
nélkül, az ő együgyűségében és ár-
tatlanságokban meg van, Es né
a több hív keresztyéneckel temetic
el őket, Hanem a főúenyec mellé, a-
uagy a paragra ki visic őket: Maga
az Atya Istenec áldot fent Fia, az
ő draga fent vérér ki ontotta érő-
tec, és aual meg váltotta és meg-
vötte őket, ő bolondságnac bolond-
sága.

Apoc. 1. 5.

7. 22.

1 Pet. 1.

Apoc. 14.

Matt. 18. 19

TANYIT. A mint az Euan-
gelistác

ELSŐ RESZE.

gelistác irnac, Christus Wrunc igen Mar. 10.
keduelte a gyermekczeket: De talám Luc. 18.
a környülmeelködés ért ferette olly
igen őket?

MEST. Nem azért. Mert az I-
sten őmaga ferette az Izrael fiainac
gyermekzeit mikoron még körny-
ülmetelkedetlenec volnának, Mint
Moses iria. Deut. 1. Es noha testi kör-
nyülmetelködés nélkül volnának, és
sem jót, sem gonoszt még nem tud-
nának, Mind azon által az Isten az
ő kegyelmességéből nekic tulaydo-
nyita örökségül, az igéretnece áldot
földét. Haezokaért a Sídóknac gy-
ermekzei keduében voltanac az I-
stennec, Hogy hogy volna ez, Hogy
a hiueknec gyermekzeit né feret-
néie és keduelnéie, Noha finte hit-
nélkül vadnac, (mert semmit nem
értnece, Az Wr Istenec igéjét sem
halgathattyác, Melly hallásból jár-
mazic a hit, az Istenec ménaianac
általa)

Deut. 1.

Rom. 10.

E KÖNYVETSZKENEC

általa) és meg nem keresztkedne? Inkáb kötelestetett volna az igazság és az vduóls'g az wy testamentomban à külső iel es sacramentomhoz, hogy nem mint az ő testamentomban? Auagy immár az wy testamentomban rövidebbé az áldot Istennec az ő kegyelmessége, Hogy nem mint az ő testamentomban? Hogy vgy nem feretnéie immár à keresztyén hiueinec gyermekczet, mint azzoknac, kie az ő testamentomban voltanac? **Ioh. 1.** Tauolly legyen ez. Mert est mondia fent lanos: A törvény adatott Moses által: De à Kegyelem és az Igasság az Iesus Christus által lott: Melly mondas nyiluan azt ielenti, Hogy az Istenneckegyelmessége el bőuedet az wy testamentomban, Es el áradot à Iesus Christusban, mind è feles vilagon.

Ennec okaért, Ha az irgalmas Isten

ELSŐ RESZE,

ten az ő kegyelmességét à Sidokhoz annyira meg mutatra, Hogy ferette es kedvelte az ő gyermekczeket, és azzokat öröckessé tőtte az ígertnec földőben, Noha tudatlanoc, együgyűc, és környűlmetelkődetlenec valanac: Művel inkáb meg mutattya az ő kegyelmességet mű hozzanc, ő keresztyén hiueihöz, Es à mű gyermekczekünkhöz, Es azzokat testi öröckessé à mennyei boldogsagnac, à mű Wrunc Iesus Christusban, Kiben mű velűnc frigyet és bőuedet tőtt: Es nem nézi azt, Hogy együgyűc, tudatlanoc, és hűnkelű vadnac, és meg nem keresztkőtenec: Holot à mű Wrunc Iesus Christus meg keresztkelte, meg feret tőtte és meg mosta őket, az ő áldot fent vereben, és verénec általa.

Mind ezekből tegyenec immár à keresztyén oluassoc ítéletet, Ha mű tanyitunc kegyetlen tudománt, Auagy

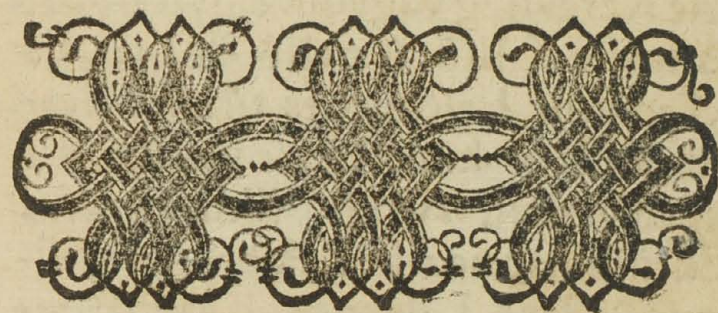
E KÖNYVETSZKENEC

uagy à Papás gyermek keresztelőc:
Ha mű rekehtyűc ki à gyermek-
czeket mennyorſagbol, Es ha mű
meg fohtyuc őket à mennyei bodog
sagtól, Vagy amazoc. Vgy tetzie,
hogy méltatlan vadolnac mŕnker.

TANYIT. Vgyan gondolám,
Hogy így iaroc euel ez ellen vettes-
fel is, mint à többiuel. Lám egyéb
nem volt, Hanem czac tistta calum-
nia és hazug patuarosſág. En halát
adoc immár az Istenec, Hogy meg
adta ertenem az ő ſent igallagati:
Kerem is ő ſent ſelleget, Hogy meg
örizzen benne, Hogy napról napra
gyarapothassam abbā, meglen az le-
hetſeges tekeletelſégre iuthassac,
mellyet az kegyelmes Isten tölſinc
kéuán, Hogy az ő, és az ő ſent Fia-
nac igaz esmeretiben öröcké vduő-
zülheſſec, minden ő valaſtottiual:
Amen. Tenekedis, ſerelmes Meſte-
rem, kőſenem à te hiw munkádat,
Hogy

ELSŐ RESZE.

Hogy 'olly keresztényi hiwséggel
mindenekre vallaſt tőttel, és mindē,
képpen az Wr Istenec igeiéből ta-
nyítottál: Mostan immar kezdűnc è
könyuetskenec masodic réſéhöz, Es
tanyicz meg immár engemet az i-
gaz keresztényi keresztſégre, Mi-
czoda és hány fele legyen
à keresztſég?

E À MASO:

34

Á MASODIC
RÉSZE É KÖN-
uetskenec.

MEST. Hogy az igaz keres-
tyéni Keresztégnec igaz erdelmére
iuthassunc, Az Wr Istennec igéjére
kel mennűnc, Es abbol kel minde-
neket rendel meg tanólnunc.

Előster est ved esedbe, Hogy két-
fele Keresztég vagyon: Egyic belső:

Matt. 3.

Mar. 1.

Acto. 1.

Matt. 28.

Acto. 2.

Á másik Külső. Az első elől iar, Es
lesen sient Léleknek és tűznec álta-
la. A másik követközic vtánna, Es
lesen vizzel, A mŕ Wrunc Iesus
Christusnac neuében. A belső neués-
tetic à sient Léleknek Keresztége-
nec, Mellyet à sient iras tulaydonyít
tya à penitentia tarto hiw keresztyé-
neknek: Mert ecképpen sol Kereszte-
lő Ianos: En vizzel keresztellec pe-
nitenciara: De à ki én vtannam iő,
Az

Matt. 3.

Mar. 1.

Loc. 3.

Ioh. 1.

MASODIC RESZE.

Az erősb én nalamnal, Kínecc nem
vagyoc méltó czac sariait is visselnē:
Az meg keresztel tűtęket Léleckel
és tűzzel.

Ezeket sient Ianosnac beszédit Luc. 24.
mondia őmaga Christus Wrunc is, Acto. 2.
mikor meg paranczola az ő tanyit-
uanyínac, Hogy el ne mennénec az
ő fel tamadássa vtan Ierusalemből,
Hanem, hogy meg varnác az Atya-
nac igéretit, Mellyet (vgy monda)
hallottátoc én töllem: Mert Ianos
vizzel keresztelte: De tū meg
keresztelköttec sient Lélekel nem
sóc nap múlva. E beszédeckel asit
ielenti à mŕ Wrunc Iesus Christus, Ioh. 14. 15.
Hogy à sient Lelket veendőc volná. Luc. 24.
nac, Es hogy hatalommal fel öltess. Acto. 1.
tendőc volnánac az magassagbol,
à mŕ mennyei sient Atyánknc a-
iándékozásfabol: Melly meg lőt és
betellyessedet Christus Wruncnac
mennybe menesse vtán Pinkest nap.
ián, Midőn Christus mennyekből

Num. 11.

Ioel. 2.

Acto. 2.

külde alla ő nekic az ő Atyanac ígeretit, Es mikoron minnyaian be tellénec ſent Léleckel.

Acto. 10.

Szinte azonképpen Cornelius is előſer meg kereſtelkődéc ſent Léleckel, mind az ő nemzetſégiuel és baratiual, Minec vtanna meg hallotrac vólna ſent Petertől az élet nec igeiét és Euangeliomát, Es hittel aſt meg fogattac volna. Mert mennyekből ſálla reaíoc à ſent Lélec, és wy nyelueckel kezdénec ők is ſolani: Es ez vala elſő kereſtſég ec à mŭ Wrunc Ieſus Chriſtusban.

Külfő ke-
reſtſég mi-
czoda.

Matt. 3. 28.
Luc. 24.
Acto. 1.

TANYIT. Miczoda tehát à külfő Kereſtſég?

MEST. A külfő Kereſtſég vizzel leſen, és külfő moſſogatással. Es ez è Kereſtſég czac mutato iele à belſő kereſtſég nec, melly ſent Léleckel leſen, belől lélekben, az wy onnan ſülerésben. Mert czac iedzés képpen mutattya meg à belſő kereſtſég

kereſtſéget, holot az valaſtottac à Acto. 2.
ſent Léleknec általa meg terítőt nec Acto. 8.
az igaz penitencia által, és igazocka Matt. 28.
leſnec, à mŭ Wrunc Ieſus Chriſtus. Mar. 16.
ban valo hit nec általa.

TANYIT. A mint én ezekből eſembe veſem, Nem illic minden embert ottan meg kereſtelni.

MEST. Bezeg nem illic. Mert Kicket kelà kereſtſég azzoknac tulaydonyita lyen meg
tic à mŭ mennyei Atyánknac aka kereſtelni.
rattyabol, Es az ő áldot ſent Fiá-
nac paranczolattyabol, à ſent Lé-
leknec ereie és czelekedéſſe által, kik. Matt. 3.
nec teredelméſſég ec vagyon ſűuek. Matt. 28.
ben, és ſányác bányác bűneket, Kic Mar. 16.
igaz penitenciara és meg iobuláſra Acto. 2.
ternec, Kic igaz hittel hiſnec Mar. 11.
az Euangeliomnac, és lelki bizo Mar. 16.
dalommal fogadiác az Iſtennec ige. Acto. 8.
retit, Kic az ő igaz hitec felől nyil-
uán valo valláſt teſnec, Kic mago-
kat io keduel fel offerallyác és aianl-
lyac

E KÖNYVET SZKENEC

Iyac az Wr Istennec az Iesus Christusban, Es az Wr Istennec folgalatyaban léuén, Igassagnac és szentség-nec czeleködésre és gyeköznec, Es buzgo lelki keuánfággal ő magoc keuányac és keric a keresztséget, Es a keresztségnec vtánna alhatatossan meg maradnac a Iesus Christusnac, és minden ő szenteknec egyességebē: Ollyanokat kel a szent gyülekezetben, Christus Wrunknac szörzesse szerént, meg keresztelni.

TANYIT. Vagyone ennec a te tanyitástodnac fundamentoma a szent irásban?

MEST. Vagyon. Mert ezec a dolgot mind befoglaltattanac a mű Wrunc Iesus Christusnac bebediben, mellyekkel ő szörzette a Keresztséget. Mert ecképpen szol az ő tanyitványinac: Tanyitsatoc minden népeket meg tartani azzokat, mellyeket én paranczoltam tőnéktec, Es keresztel-lyétec

Matt. 28.

MASODIC RESZE.

Iyétec őket. Szent Márknal pedig ec. Mar. 16. képpen szol, Predicalljatoc az Euan-geliomot minden teremtet allatok-nac: A ki hiend, és meg keresztelkődendic, és duözül: A ki kedig nem hiszen: Kárhozic.

Ezekben ez igékben szépen vagyon befoglalua a Christus Iesus szörzessénec, a keresztségnec minden miuolta, Mindē ahoz valo szükséges dolgokkal egyetembe, mellyec az igaz keresztyéni szent czelekedethöz keuántatnac. Mert a mű Wrunc Ie. 1. Cor. 1. sus Christus, az ő szent Atyánac Ioh. 15. szörzesse: Annac okaért minden Ioh. 16. dolgokat szépen szörzet, és éppen el Ioh. 1. 3. rendelt, paranczoluan mindennec az 1. Ioh. 1. ő módiát. Mert ő a mű világossagunc, és minden és duözülendo 1. Cor. 15. embereknek és duözütőiec, és mennyekből műnekűnc adatatot és aianlatatott Wrunc és Feiedelműnc. Valakic ezokaért az ő rendelése szerént meg keresztelkődne, Azoc iga-

zán kerehtelkődnec, az igaz peniten-
ciara, és az igaz hittre, mellyet ſaioc-
kal is ſabadon meg valnac.

Mert à mŕ Wrunc Chriſtus Ieſus
vgy ſőrzette à kerehtséget, Hogy
az Euangelionnac predicalaſſa, és
az igaz hitt elötte iáron. Es eſt è
rendelést kel minden hiw kerehtyé-
nek nec meg őrizni, Es ninczen ſen-
kinec arra valo hatalom, Hogy eſt à
rendelést meg bonthatnáia, auagy
meg maſolhatnáia, Hanem meg kel
épen maradnia, Holot az Iſtennec i-
géie olly nyiluan valo vallást teſen
rólla, Hogy az élő Iſtennec Fia ſőrz-
zéſſe. Keményen vagyon meg paran-
czoluán, Hogy az Iſtennec igéiehöz
ſemmit ne adiunc, Az ő ſőrzéſſiből
is el ne vegyűnc ſemmit, Hanem az
ő állapotokban meg maradianac
mind őrócké.

TANYIT. Ez immár az WR
Iſtennec igéiből nyiluan vagyon,
Hogy

Hogy ecképpen ſőrzette Chriſtus
Wrunc à Kerehtséget: De vallyon
ollyan képpen éltenecké aual az A-
paſtoloc Chriſtus Wrunknac men-
nybe menéſſenec vtánna?

MEST. Bezeg vgy éltenecké vgy
le, à mint az ő ides Wroc és Meſte-
rec ſőrzette. Inkáb tiſſer meg hól-
tanac volna egy nap, Hogy nem
mint czac leg küſſeb ſőrzéſſet is az
ő Meſtereknek elhattac auagy meg
maſlottac volna: Miképpen ez az
Apaſtoloknak czelekedetekről irt
könywben, mellyet ſent Lucác irt,
igen ſépen meg vagyon iruán.

Mert mikoron ſent Peter, à ſent ^{Acto. 23o}
Léleknec meg aiándékozzáſſanac v-
tánna, pinkeſt napián az elſő predi-
caciót el végeſte volna, Es à Sidóc
megiyeduén aſt kérdenéc az Apaſ-
toloktól, Mit kellene czelekedniec?
Felele ſent Peter, és monda: Vegye-
tec eſetekbe magatokat, Es meg te-
rietec,

Deut. 4.

Gal. 1.

Iſa. 40.

1. Pet. 1.

E KÖNYVETSZKENEC

rietec, Es ki ki mind megkerestel-
kődiéc az Iesus Christusnac neuére,
bűnek nec boczanattyára, Es véstitec
az szent Lélek nec aiándékat.

Acto. 8.

Azonképpen Mikoron az Can-
daces Kiralné aszonnac komornyí-
kia, à Philippus Apostolnac predi-
cacioia és tanyitassa által meg tért
és hiw lőt volna, Es kéuánna tőle à
kerestelget, Felele szent Philep ő ne-
kie: Ha szűved szerént hiszsz, Meg le-
het. Mikoron az vtán à Komornyic
vallást tőt volna, monduan: Hiszem
én, Hogy à Iesus Istennec Fia, és
Christus: Mindiarást à vízbe bal-
uán, Meg kerestele őtet Philep A-
pastol.

Acto. 10.

Szinte azon módon, Mikor szent
Peter Corneliusnac, és az ő rokon-
ságinac predicálotta volna az Euan-
geliumot, Mennyekből adatatéc
minnyaian nekic à szent Lélek, látha-
to aiándékockal. Es monda Peter:
Ellene

MASODIC RESZE,

Ellene alhatté valaki, Hogy ezec
meg ne kerestelkődienec vízzel, kic
vettéc à szent Lelket, szinte mint mū-
nenmagunc? Es meg hadià, Hogy
meg kerestelnéc őket az Wrnac ne-
uében.

Acto. 9.

Azonképpen szent Pál is, Minec
vtanna az Damascusi vton le vere-
tettet volna à Christus Iesustol, Es
immár meg értőtte volna Christus
Wruncakarattyát, Az vény iámbor
Ananiastol Damascusban, Es im-
már meg aiandekosztatott volna szent
Lélekel etc, Annac vtánna vgy ke-
restelkődéc meg, Es segítségül hiua
az Wrnac neuét.

Acto. 16.

Szinte azzonképpen Pál es Silas,
Először predicallác az Euangelio-
mot à temletztartónac, és az ő egész
házánac. Es mikoron az Euangelio-
mot meg tanolta volna, és az ő egész
hazanépével hiw lőt volna, így meg
kerestelóc őtet annac vtánna, Es ott
áluán

E KÖNYVETSZKENEC

áluán à temletztarto vigada nagy
öremmel, Miért hogy hiw lőt vol-
na minden czaládiáual.

Acto. 19.

Mikoron kedig fent Pál tizenket
tanyitványt talált volna Ephesusbā,
Meg kerde tőlec, Ha vettéc volna
fent Leiket, Miért hogy híuec vol-
nánac? Felelénec azzoc ő neki: Aft
sem hallottuc mŕ, Ha vagyóné fent
Lélec. Monda nekiéc Pál Apostol:
Miczodára kereftelkőttetec tehát?
Felelénec azzoc: Ianos kereftségére
kereftelkőttinc. Monda fent Pál:
Ianos kereftelt penitencianac kereft
séget, Es intuén à népet arra, Hogy
abban hinnénec, ki ő vtánna iőuen-
dő volna, Az Wr Iesusban, Hogy az
volna az igaz Messias. Hogy eft
hallottac volna, Meg kereftelkődé-
nec az Wr Iesusnac neuében, Es mi-
nec vtánna fent Pal kezeit vetette
volna reaioc, Véuéc á fent Leiket.

Ezekből à fent írásbeli példákból
immár

MASODIC RESZE.

immár nyíluán vagyon, Mint cze-
lekőttene az Apostoloc à kerefte-
lésben, Tudni illic, Hogy előfer-
meg tanyitottac à népeket, predical-
uán az Euangeliomot. A kic annac
vtánna meg tertenec à predicacio-
bol, és penitenciára iőttene, híuén az
Euangeliomnac, Es hittekről vallást
iőttene, Azzokat az ő hitekne-
vallássára meg kerefteltéc.

Ebből minden ellen mondás nel-
kül kőuetkőzic, Hogy á mŕ Wtunc
Iesus Christusnac főrzesse és rende-
lése szerént, és az Apostoloknac az ő
fartartassoc szerént, az Euangeliom-
nac predicacioia elől megyen, és elől
menni kel az kereftségne: Mert az
Euangeliomnac predicallásából ta-
mad az igaz penitencia, és az igaz
hit. Az vtan kel az igaz hitne à ke-
reftséggel meg mutattatni, és vgyan
meg peczeteltetni. Aft az igaz ke-
reftséget annac vtánna kőuetic az

wy

Matt. 28.

Mar. 16.

Acto. 2. 8.

9. 16.

Rom. 10.

Mar. 1.

E KÖNYVETSZKENEC

2. Tess. 4.

LUC. 1.

ROM. 8.

Gal. 3.

Col. 2.

1. Pet. 3.

Wy akarat, és az Isteni engedelemre
valo bándéc, à bent és ártatlan élet-
tre valo egyeközer. Mert ez az Is-
tennek akaratya és kiúánfaga, Ho-
gy az ő wyonnan fűletett fiaí min-
den tífteféségbén és fentfégbén viffel-
lyéc az ő életéket, Es hogy fentfég-
bén és igaffagban folgallyanac ő
neki mind éltig.

TANYIT. Vagyoné mind e-
zeknec ió bizonságoc à bent irasban.

MEST. Vagyon, Mint rendel-
aft tenéked meg mutatom. Mert i-
gy ir bent Pal Apastol, az Romabe
lieknec irt leuelében: Nem tudiat-
ké aft, Hogy minnyáian, kie az Ie-
sus Christusban meg kereftelköt-
tűnc, Hogy az ő halalában kereftel-
köttűnc meg. Tehát ő vele egye-
tembe eltemetettűnc à kereftéség ál-
tal á Halálba: Hogy miképpen Chri-
stus fel költetett hallottaiból, az
Aryánac dúczófége által: Azzon-
képpen

MASODIC RESZE,

képpen kel műnekűnc is wy életben
élnűnc. Ha kedig mű vele egyetēbe
egyenlő halálra plātáltattunc, Tehat
à fel tamadásban is egyenlő c leűnc:
Holott tuduc, Hogy à mű ő ember-
űnc ő vele egyetembe meg fefitöt-
tet, Hogy meg bűnnyéc immár à
bűnestest, Hogy innét touab ne fol-
gallyunc à Bűnnec: Mert à ki meg
hólt, Az meg igazult, és meg faba-
dult à bűntől.

Ez igéekkel meg ielenti műnekűnc
bent Pál, Míczodat iediezen à ke-
restéség à bűnekne, Tudni illic, az
régí Adamnac bennűnc valo meg
foytáffat, és halalositálsát, vagy meg
előfét, A bűnnec eltemeteffét, A
bűntőű testnec lerackalsát, minden
gonof kéuanfagockal: Elmet, az wy
élettre valo feltamadást.

Eft kedig olyan ockokból és v-
gezesseckel; Hogy műuel à mű W-
runc Iesus Christus meg hólt à mű
bűneűnkért,

E KÖNYVETSZKENEC

Rom. 4.
1. Cor. 15.

bűneinkért, és eltemetköz, Es a
mű igasságunkért hallottaibol fel ta-
madot: Mű kedig az igaz hitnec ál-
tala egyessültünk ő vele, Es részesül-
tünk az ő szent halalában, igassága-
ban, szentségében, és minden kasdag-
ságiban: Es abban az ő vele való kö-
zefülesben (mellyre hivatattunk az
Istennec nagy kegyelmességéből)
meg bizonyossultunk és meg confir-
maltattunk az igaz Keresztiségnek ál-
tala: Ennec okaért minékünk is ő é-
rőtte kel meg halnunk a bűnnec, Es
elkel temetnünk a bűnt: Es lélekben
kel az igasságnac élenünk, Hogy az
ő igaz tagjai lehessünk.

Col. 2. Vgyan ezent szép vilagoson meg
bizonyitrya azon szent Pal, az ő leue-
lésben, mellyet irt az Colossabelieka-
nec, Holot est mondia: Tekéletessec
vattoc ő benne, az az, Az Wr Iesus
Christusban, Melly feye minden
wrasagoknac és Feiedelmeknec: Ki-
ben

MASODIC RESZE.

41

ben környül metelkötetec, Aual a
környül metelkődésél, melly keze-
nélkül lehen, a bűnes testnec letéte-
leuel, Tudni illic, a Christusnac
környül metelkődésseuel: Ebben,
Hogy eltemetköstetec ő vele a ke-
resztiségnek általa: Ki által fel is ta-
mattatoc az Istennec czeleködeti-
nec hiti által. Ki őtet fel költötte
hallottaibol, Es tőteket is meg eleue-
nyített, ő vele egyetembe, Midőn
meg holtatoc volna a bűnekben, a tő
testeteknec környül metelkődettlen
segében.

Ezec szent Pálnac igéi, auagy be-
szedi, Est mutatryac minékünk elő-
szér, Műuel hogy a külső testi körny-
ülmetelkedés, Nem volt iedző pél-
daia az külső keresztiségnek (mint a
papázóc véleködnec): Hanem pél-
daia volt a Christusnac környülme-
telkődésseuenec, Melly nem lehen a te. Rom. 2.
sti bōrnec elmetzésseuel, Hanem a 1er. 4.
szűwnec Deut. 30.

E KÖNYVETSKENEC

Őw nec kőnyű merelkedésséuel, Es
 nem testi kezeckel, és arzéi késsel,
 Hanem minden kezec nélkül, Isten-
 nec igéie és Lelke által.

Masodszor, A hit ielenti meg fient
Pál minékünczeckel è beédeckel,
Miczodat jegyezzen à kerehtyèni
Kerehtség, Tudni illic, à testi kéuan
sagoknac, és à bünes testnec le tete-
let, Es à Christussal valo el temetkő-
zést, Es à hit által, wy életre valo fel-
tamadást, à fient Léleknek vezçile-
se ferént. Mert à Christus Iesusban
nem használ semmí külső iel, ő maga-
ban, auagy ő maga által, az igaz hit
nélkül, és az wyonnan valo fületés
nélkül, Es annac igaz gyümölczec
nélkül, mellyec az igaz kerehtyèni
beretet, az artatulan és fentléges é-
let etc. Mert az igaz hit által, egye-
sül meg előber az ember az ő Isten-
néuel, Es be plántáltatic az Iesus
Christusban, Es réfessül à fient Lé-
leckel.

Gal. 5.

Gal. 6.

2. Cor. 7.

Johan 2.

Tit. 34

166.3.

Gal. 5.

Rom. 8.

MASODIC RESZE.

leckel. Es vgyan ez okbol nem haſ-
nal ſemmit à Kereſtſégis ő magabā,
Ha az, ki meg kereſtelkő dic, hit nél. *Mar. 16.*
kül vagyon, és az Iſtenbe wyonnan *Ioh. 1.*
nem kereſtelkődet, à mű Wrunc le. *Ioh. 3.*
ſus Chriſtusban, Es belől nem ke- *Matt. 3.*
reſtelkődet ſent Léckel és tűzzel, *Rom. 6.*
Es ha meg nem hólta a bűnnec, Es
nem el az igallagnac.

TANYIT. Sáp dolgokat, és fokokat bámlálál egy más batára, way ha mind meg fokhatnám és meg tarthatnám őket.

MEST. Szépen mind egybe
hordiad őket, és rakiad süvedbe egy
más vtán, Előfer, Miczoda legyen a
Keresztég: Miczodár iegezzen,
Miczoda kéuántatic azzoktól, kik
meg akarnak keresztelkedni, Tudni
illic, Igaz hit, Es hitnec válással: To
uabba, Hogy meg hallyanac és el
temetközzenec a Christus Iesussal,
Es ő vele fel is tamadianac wy élet-
tre,

F 2

tre,

Eph. 4. tre, Es à Christus Iesusban öltözze.
 Col. 3. nec fel. Mert így szól Szent Pál, az ő
 Rom. 13. leueleben, mellyet irt à Galaciabe.
 Gal. 3. lieknec: Minnyaián Istē fiaí vattoc,
 à Iesus Christusban valo hitnec általa: Es valamennyin meg keresztelekőrt
 terec, A Christusban fel öltetstöttec.
 Ezeket kedig Szent Pál beszédti i-
 gen iol ved esedben: Mert ezekben
 meg ielenti Szent Pál nyiluan, Mi-
 neműec legyenec azzoc, kic igazan
 meg akarnac keresztelekődni, Tudni
 illic, Előser, Hogy Istennec fiaí le-
 gyenec: Mert Szent Pál est mondia:
 Minyaian Isten fiaí vattoc, az Iesus
 Christusban valo hitnec általa. An-
 nac vtanna, Hogy à keresztségben az
 Wr Iesus Christusban fel öltözze-
 nec, Honnét à keresztségnec vtanna
 az hiuek is minnyaián Keresztyének-
 nec neuestöttec, az Wr Christusrol,
 mellyben az igaz hitnec általa fel ölt-
 tetstenecc.

Mineműec
 legyenec
 kic igazán
 akarnac
 meg keresz-
 telekődni.

Acto. 11.
 Honnég à
 hiuec neue-
 tessenecc ke-
 resztyének-
 nec.

TA:

TANYIT. Miczoda à Iesus
 Christusban fel öltözni?

MEST. A Christusban fel öltözni nem egyéb, Hanem, igaz hit-
 nec általa à Christussal, es minden
 iauaiual és kazdaglagiual részesé
 lónni, A Christussal közestölni. Es ő
 belébe plántaltatni: Melly közestöl-
 lésben és be plántalásban az hiuec
 kivétetnec az régi Adamnac testi és
 bűnes termésetiből, Es el plantáltat-
 nac az lelki, mennyei és Isteni termé-
 setbe, és abba változtatnac:

Ez kedig főkéleg hogy legyen min-
 den keresztyéneckel. Mert az ember
 nyauallyássa és igen segénye lőt az
 első Adambā, az ő eseti által, és meg
 mezitelenedet, Es ecképpen bűletett
 ő tőle ez világra. Viszontag, Az Ie-
 sus Christus, az masodic Adam, ő
 az igazágnac öltetzi, Mondom ő
 az Istennec ártatlan és főplé nel-
 kül valo Baránya, Mellyben mindē

Christusba
 fel öltözni
 miczoda.

Heb. 3.
 Rom. 11.
 2. Pet. 1.

Gen. 3.

1. Cor. 15.

Exo. 12.

Ioh. 1.
 1. Pet. 1.

F 3

hiw

E KÖNYVETSKE NEC

Matt. 22.
Apoc. 19.

hiw keresztényen fel öltetec, ki lélekbe meg keresztelkedic: Miképpen Christus Wrunc omaga is fol a fep menyeközéről valo példában, ahol emléközetet tesen a mennyekőzei ruháról, auagy ölteteciről.

TANYIT. Öremest hallanám, és meg tanólnám est ez öltetést, Mimodon kellyen a Christus Iesusban fel öltetznám.

Mi módon MEST. E fel öltetés nec az ő fel öltetshmódiát, Az Isten omaga meg ieleni az Iesus tette a mű bűleünk nec, Adamnac és Christusba. Euánac, Előfer, az el esetenec előtte a mű bűleünk paradíczomba léuén egyűgyűec, ártatlanoc, és iámboroc valánac: Es mezítelenec léuén, semmi ruhazat nélkül nem bűkelköd nec vala: Mert czendesz es felid erkölcsűec valánac, mindē gonosz falytalanfág nélkül, nem tuduan semmi gonoszt: Mert Isten nec képére és hasonlatosságar, és az öröc bodogságra

MASODIC RESZE,

ságra teremttötenec vala. Az ő öltetec vala az ártatlan iámborság, és az ő tistia feligy természetec, Ez vala az ő ékes öltetec, mellyel a kegyelmes Isten fel öltetötte vala őket.

De mihelt annac viánna elhiuéc magokat, és fel fuualkodánac, kéuánuan az Isten nec tistességét, Es meg Gen. 3. 24 vialuán az ő paranczolattyát, amā gonosz kéuánfágbol lesackastanac a io és gonosznac meg tudassanac faianac gyümölcséből, és meg ő nec abban: Ottan meg esmeréc az ő mezítelen voltokat, Es meg fegyeluén magokat, fűge fánac leueliből czinálnac gattyakat magoknac, mellyekkel befedeznéc az ő fű mérem testeket. De euel nem fedesheric vala be az ő fegyeneke az Wr Isten előtt, Hanem meg kele pirulnioc előtte, az ő engedettlenségcc ért, és az Isten nec akarattyánac és paranczolattyánac

E KÖNYVETSKENEC

Iatryanac meg seggesse ért: Es meg kelle hallanioc az ő dorgallását és fenyegetéset, Es aláia kelle adnioc à büntetés alá ő magokat, mellyet à io Isten az ő igaz ítéletiből vete reaioc.

Gen. 3.
2. Cor. 1.

De annac vtánna, miért hogy az aldor Isten, kegyelmes Isten, és minden irgalmassagoknak Atya, Nem hadia őket vigasztalás nélkül, Hanē kegyelmessen meg solita őket, Es mind belől, s mind kőüül vigasztala őket. Belől elmeieken és sűueken, az Christusról való ígéretiuel: Kőuül, wy barany kődmeneckel, mellyeckel meg aiándékoza, és mellyekben fel őlteteté őket, be fedezuē az ő meztelenségeket és sőmérmeiket. Mert az Isten meg igere nekic à meg szabadito Iesus Christust, Hogy az meg szabaditana őket à Kégyonac hatalmatol: Es ennec bizonyságára, vgy aiándékoza őket az wy ruhazatockal,

MASODIC RESZE,

45
hazatockal, à barany kedmeneckel, Es vgyan őnen maga adta ő reaioc, Aual est ielentuēn, Hogy az iőuendő meg szabadito, az Iesus Christus, kit őnekic immár meg ígért vala, Az Istennec egyetlen egy ártatlan baránya, elég tőuē leiendő volna Adamnac és Euanac bűne ért, és az e gész ő tőlec farmazando emberi nemzetec bűne ért, Es hogy az el veendő volna aſt, Es hogy mindē vduőzűlendőknec ő bőleie kellene fel őltetetnioc.

Ennec okaért immaron az Adamról és Euaról mőreanc eredet bűn, senkit kőzzűlűnc el nem károhoſtathat, Miért hogy az Iesus Christus az ő kénſenvedéſſeuel, és vére hulláſſaual, és az ő ſent halaláual elvőtte és eltőrlőtte à Bűnt, Mint ennec vtánna est è ſép és dragalátos dolgot, Istennec io akarattyabol, bőuebben meg hallýuc.

F 5

Annae

E KÖNYVETSKE NEC

Annac okaért ecképpen kel ennee-
lőnni, Egyéb sem lehet benne: Ho-
gy azzoknac, kic igazan meg akar-
Mint kelly nac keresztelkődni, Először kel az E-
en igazan uangeliomot predicallani, Es annac
keresztelni. hinniec kel, Es az igaz hittel ma-
goknac kel foglalnioc és kaptsolnioc
az ő megvaltoiokat az Iesus Chri-
stust, Es attol kel minden volta kép-
pen fűgeniec: Es arrol az igaz hit-
tről nyilván valo vallást is kel ten-
nioc: Annac vtánna arra, az ő ma-
goc vallássara kel őket meg keres-
telní, az ő meg szabaditoicknac és
megvaltoioknac, az Iesus Christus-
nac neuébē, az ő testē nec közenséges
1. Cor. 12. egyességē nec voltára, A fent Lé-
lec ereiē nec és czelekődēssē nec álta-
la, Hogy ecképpen meg igazullya-
nac, az ő igazságānac és fentseges
Röm. 3. 11. érdemē nec nekic valo tulaydonyitaf-
sanac általa, Az Istennec tíftra kegy-
Tít. 3. elmességéből és kimondhatlan na-
gy

MASODIC RESZE.

gy irgalmaságabol, Minden embe-
riczelekőder és érdem nélkül.

Ecképpen fűletet nec az vduőzű Ioh. 3.
lendőc wyonnan, Es be plantáltat-
nac az wy életben, Es wyonnan te- Eph. 4.
remtőtnec és meg wyitattatnac az Col. 3.
élő Istennec hasonlatosságára, Az
az, az Iesus Christusnac képére. Es Rom. 6.
vgy kel a régi test herént valo go-
nos életet, minden gonos keuanlaga-
gockal meg tagadnioc, és el buczuz-
ni tőle, Es az wy életben magokat Gal. 3.
foglalni, Es az Istennec akarattyat
kőuetni, minden iamborsagos, artat-
tlanfagos, fentseges és igazfagos é-
letben. Eft mondiac, herető Tanyit-
uanyom, az Apostoloc, A Christus
Iesusban fel öltőzni: Es ecképpen vé-
si magara, mint egy öltözeter, az vdu-
uezűlendő ember, a Iesus Christust.
TANYIT. Draga dolgoc ezec,
és meltőc arra, hogy minden vduő-
zűlendő keresztien efēbe vegye, és
meg

E KÖNYVETSKE NEC

meg tanolja őket. Bizony nagy lel-
ki vigasztalásunk számazik min-
künk belőle. Es igē kívánám, ha töb-
bet beszélle ezekről, és bővebben
meg magyaráznád őket.

MEST. En is azt mondom, ho-
gy drága dolgot, Es méltó arra,
hogy minden ember keresztyéni for-
galmatossággal meg tanolja őket.
Öremest is művelem, hogy többet szól-
lyac az W/r Istennek igéiből felő-
lec.

A tékozló
fiarol való
példa. ~~Se~~ Miképpen ezokaért legyen ez è
fel öltezés az Iesus Christusban, ö-
maga igen szépen meg magyarázza
műnekünk à mű Wrunc Iesus Chri-
stus amà szép példában, mellyet à te-
kozlofiarol előnkbe adott, Ki mindē^{Luc. 15.}
örökség részt vndockul vdegen föl-
den elköltötte vala. Es annac vtán-
na nyauallyással, rontzos és mezite-
len visssa tere az ő atyahoz, Es a-
lazaratossan az ő atyáról kegyelmet
kéri:

MASODIC RESZE.

kéri: Es az ő atya könyörüle rayta,
Es kedvébe véve esmet atyai kegyel-
segeből, nagy öremmel: Es ő érötte
meg metzetté az hizlalt boriut, Es
az leg ielesb öltezetet ada reáia, min-
den egyéb szép ékeffégöckel etc.

TANYIT. Azt hallottam à pre-
dicatoroktól, Hogy est à példat
magyarásitac à két népeckről, Sidok-
rol, és poganoockrol, Hogy à pogá-
noc volnának ez à tékozló veset
fiu etc, Hogy hogy illyec tehát ez
è példa ide:

MEST. Vgy vagyon, Ez è pél-
da főképpen è két népre néz: De
miért hogy az W/r Isten, az ő Lel-
kénec általa meg iratta műnekünk
tanyitássunkra, intéssunkra és vigas-
talássunkra à fent irást, hogy aual
fel építettessünk: Ennecokaért est è
pédat is Christus Wrunc è végre
adta előnkbe, Es az ő fent Lelké-
vel meg iratta és meg tartotta mű-
nekünk,

Rom. 25.
2. Tim. 3.

E KÖNYVETSKENEC

nekünk, Hogy mi abból tanoságot
vegyünk és nagy vigasztalást.

Az Isten

minemű em

bereket fel

veszen pœ-

nitenciara.

Ez kedig a tanoság és nagy vi-
gasztalás: Hogy minden bizonyos
legyen ebben, és erős hittel el hídíe,
Hogy az Atya Isten, az ő iouoltá-
ból, és nagy kegyelmességéből őtet
fel vésti, és fiaua fogadia, az ő szerel-
mes fiában, az Iesus Christusban, Kit
mi erőtünk halálra adot, Es hogy
abban, mint a dragalatos mennyee-
köző ruhába fel öltetett, és aual
fel ruhazza: A ki megismeri sűue
serént az ő nyauallyáiat, veset és
bűnes voltat, Es igaz teredelmessé-
gel sánnya banya az ő nagy bűneit,
és megvallya azokat a kegyelmes Is-
ten előtt, Es meg alázza magát az
Istennec hatalmas keze aláia, Es ő-
maga nem méltónac itéli magát az
Istennec kegyelmességéhez, és az ő
fiuságakoz: Annac vtánna, Ki igaz
hittel, és lelki bizodalommal az Istē
höz

2. Pet. 5.

MASODIC RESZE.

48

höz ter, Es annac véghetetlen irgal-
masságában veti bizodalmat és lel-
ki reménységét: Abból kedig az igaz
hitből eltekéli őmagában, Hogy an-
nac vtánna az Istennec beczűietibē,
és ártatlanságban, minden keresz-
tyéni ügyeközettel és fűgyelmelef-
ségel akarja életet visselni, Az ő a-
karattyát sábuán az Istennec akarat-
tyához, sűnetlen valo imádkozás-
ban etc.

Effelieket igaz penitenciatartokat
az kegyelmes Atya Isten mind fel
vésten, és wyonnan meg ruhazza ő-
ket az ő áldot fent Fianac igassa-
gáual és érdeméuel, Es kötést tehen
velec, nekic nyuytuán az ő kimond
tathailan nagy kegyelmességét, Es
nagy őreme vagyon őneki egy pe-
nitenciatarto emberen, Ki el veset
volt a bűnnec miatra, Es esmet meg
találtatott: Es ő érötte, és az ő ked-
veért örűlnec es vigadnac minden
men-

E KÖNYVETSKENEC

mennyei seregec is mind à fent Angyaloc, Miképpen Christus Wrunc ott à hellyen mondia.

Miért hogy ezokaért minden hiuec, és kic igazán meg keresztelköttenec, mennyeköz ruha képpen reaioc vöttéc à Christus Iesust, és fel öltetstenc abban, Ezért azzoc annac vtánna minnyáian Christussé, Es à Christusnac természetit, lelkét, modiat, és mindent, valami Christussé felvertenec, és magokra ruhastanac. Es azért mondia fent Pál, ki imar effeliek nec egyic vala: Senki közülűnc nem él omaganac. Mert ha élűnc, Az Wrnac élűnc. Vagy élűnc, Vagy halunc, Az Wré vagyunc. Esmer: ő holt meg mindenecért: Hogy annac vtánna, à kic él nec, Nem magoknac élyenec, Hanem annac, A ki meg holt, és fel tamadot éröttec.

TANYIT. Hogy hogy lehet ez è fel öltetés? Mest.

MASODIC RESZE.

MEST. Mint, auagy mi módon legyen ez è fel öltetés, azt oda fel meg mondam reuideden, Tudni illic, Az hirben, és hitnec általa: Es ninczen egyéb modia: Mert bukáség hogy à fent Lélec à hitnec általa meg mutassa az ő ereiét: Es à ki igazán meg akar keresztelkedni, bukáség hogy vgyan ielen képpen meg greze à hitnec ereiét és czelekődéstet omagaba: Es ez okbol indítatunc arra, Hogy azt mondiuc az wr Isten igienec értelméből, Hogy senkit nem kel keresztelni, Hanem czac azt, kienec hiti vagyon, Es ki hittel az Iesus Christusban fel öltetstetic. Annac valo à keresztég, Es annac hasnos: Nem haragnac, bolondnac, gyermeknec &c.

TANYIT. Nem győzem elégé halgatni à dragalátos dolgokat. Kérlec menny touab azoknac magyarázassában. G Mest

Rom. 14.

2. Cor. 5.

E KÖNYVETSKENEC

MEST. Ez az, Mikor valaki
Psal. 113. az wr Istenec igeiét szeréuel halgat
 tyá, Ides annac az wr Istenec igéie
 mint egy lépés méz, Sőt minden nád
 méz nél idesb. En is iob keduei touáb
Eph. 3. megyec à tanításban. Ecképpen ir
 ezokaért sent Pal, az Ephesus varos
 belieknec: Hogy à mi wrunc Iesus
 Christus az ő gyűlekőzetit vduőzi
Tit. 3. tőtre, az ő feredeiénece általa, az ő i-
 geiében. Esmet az Titusnac irt leue
 lében: Meg ielenéc vgy monda, à
 mű vduőzitő Istenünknece io kedue
 és kegyessége, Nem az igazságnac
 czelekődeti ért, mellyeket mű czele
 kőttűnc, Hanem, Az ő irgalmassa-
 gából vduőzitet műnket, Az wyon
 nan valo bűletésnec feredeiéce által, és
 à sent Léleknec wytálása által, kit
 mű reanc őntet bőfégesen, à mi v-
 duőzitéknec, az Iesus Christusnac
 általa: Hogy annac kegyelme által
 igazzá

MASÖDIC RESZE.

igazzá léuen, az öröc életnece örök-
 kelsi legyűnc, Az reménység szerént.
 Ezzec sent Palnac beűedi mind à
 két fele keresztségre néznec, De ki-
 ualtréppen à belső, az az sent Lélek
 nec keresztségére, Néznec à külső *Acto. 2. 8. 9*
 keresztségre is mondám: Mert az wr *16. 19.*
 Iesus Christusnac ereiében adatic víz
 zel az hiueknec: De ved eszedbe mit
 mond sent Pal, és mit téhen melleie.
 Aſt mondia: Az igében: Eucl aſt
 mutattya sent Pal, Hogy à keresz-
 tég nem sleit viznec feredeiéce czac,
 Hanem hogy az Isten fia à keresz-
 tég fűggestőtte az igéhöz, az az,
 Az Euangeliumhoz, és à nagy ige-
 rethöz, mellyet az Euangeliumnac
 általa predicáltattya az egész emberi
 nemzetnec: Mert aſt mondia: Va. *Mar 16.*
 laki híſen, és megkeresztelkedic, Az
 vduezál.

TANYIT. Miért neueűtetice-
 G ű hát à

E KÖNYVETSKENEC

hát a Kereszttség, wyonnan bűletés-
nec feredéienec?

Miért neuc
stetie a ke-
restség wy-
onnan valo
bűletésnec
feredeie.

MEST. Ezért neucstetic a ke-
restség, wyonnan bűletésnec ferede-
iēnec, Miért hogy az Isten fīanac,
az vduőzitő Christusnac bōrzesse
és paranczolattya fērent aual meg
keresztelkednec és meg fereftetnec
az Istennec wyonnan bűletet fīai
kic a modon az igaz hitnec általa

wyonnan va-
lo bűletés
miczoda.

wyonnan bűlettenec, a mint toua fel-
meg mondottuc. Mert miczoda vol-
na egyéb az wyonnan bűletés, Ha-
nem az igazan valo meg terés és wy-
ulás, mellyet az wr Isten czelekődi
az ő czelekedő ereie, és fēnt Lelke
által, az emberben, az Iesus Christus
ban valo igaz hitben: Mert eckép-
pen Istenből wyonnan teremteric
az ember, Es az Istennec maguabol
wyonnan bűletetic, Es az Istennec
képéreformáltatic, Es az ő igazan
valo

1. Ioh. 1.
1. Cor. 5.
1. Pet. 1.
2. Pet. 1.
Eph. 4.

MASODIC RESZE,

esmeretire meg wyul, és réfésül az Col. 3. ✠
Istennec terméftiuel, Es az ő fēnt 2. Pet. 1.
Lelkēnec általa meg fogantatic, Az Ioh. 14. 16.
Isteni bōlgalattrā, A léleknek wy ele Luc. 1. ✠
tiben és forgasában, igazságban és
fentségben. Ahol ezokaért ezec vad
nac, és ahol ez ē gyakorlás vagyon, Ioh. 1. 9.
Ott vagyon az wy fēlterés, Es ot Col. 6. ✠
vagyon az wy teremtés, és teremtet 1. Cor. 5.
allot, az Iesus Christusban.

Ecképpen bōl a fēnt Euangeli- Ioh. 1. ✠
sta, Ianos, monduan: Valamen a
nyin kedig véuéc a Christust, Azok
nac hatalmot ada, Hogy Istennec fi-
ai lōnnénec, Mind azoknac, kic hin-
nénec az ő neuében: kic nem bűletet-
nec vértől, Sem testnec indulattya-
bol, Auagy fērtiunac akarattya-
bol, Hanem Istenből,

Esmet. Ha est tudiatoc, Hogy i 1. Iohan. 1.
gaz az Isten: Tehát vallyattoc est is
hogy igazan czelekőfic, az, a ki I-
stenből bűleteric. G 3 Esmet

E KÖNYVETSKENEC

Esmer: Valaki hisi, Hogy az Iesus legyen az Christus: Ez Istenből született.

1. Joh. 5.

Ezokaért est ved esedbe mind ezekből, Hogy az hiuec legyenec az Istenec vyonnan születet fia: Es hogy a keresztség legyen az vyonnan születésnek feredéie: Az az, Az Istenec wyonnan született fia ott és abban feresztetne és meg mosogat. tatnac: De nem az terméset feren való víznec általa, Hanem az Isten fiának, az vduőzítő Iesus Christus-nac meleg vérénec, és az ő sent Lelkénec általa, Mert ez az, Ki iő vizet és vérrel, Tudni illic, az Iesus Christus: Nem czac vízzel kedig: Hanem vízzel és vérrel. Es a Lélec az, Ki tanubizonfagot tesen, Hogy a Lélec igazság: Mert harmon vad-nac, kic tanubizonfagot tesne: A Lélec, A víz, és a vér, Az az, Az Iesus

Titum. 3.

2. Joh. 5.

MASODIC RESZE.

Iesus Christus-nac vére, mellyel a hiuec, és a meg keresztelköttec lelkekben, és lelki esmeretek en meg hintetne, Melly hintésről és felerelésről a sent Apostoloc az ő irásokban nyuā valo bizonsagot tesne.

1. Pet. 1.
Heb. 9.
Heb. 10.
Heb. 12.

Es ennek okaért Christus wrunc a keresztfán által gyackara az ő sent oldalát, Es vért s vizet boczáttot kiabol, Hogy est meg mutatnáia és meg bizonyítanáia, Hogy ő igaz ember volna: és hogy ő az ő iege-sét, a sent gyűlekőzeret (melly Eua modra az ő oldalából ki vétetett: Mert mű hiuec az ő testénec tagjai, és az ő tetemiből és hufabol valoc vagyunc: Mint Eua az Adam-nac oldalabol valo)az ő aldot sent véreuel meg hintötte, meg sentelte, meg mosta és meg tisztította minden bűneitől, Es hogy a Lelki vízzel meg öntötte, Honnét a keresz-

1. Joh. 19.
Eph. 5.
Gen. 2.
1. Cor. 6. 12.
Eph. 5.
Heb. 2.

Isa 52.
Ezech. 36.

Iohan. 4. 5. fég neuet is vésen, Hogy è sok sènt
fégés titkoknac ielénec mondatic lön
ni.

TANYIT, No, ezekből im-
már mayd ki tetzic, kikre néz à ke-
reftség, Es kicket kellyen meg ke-
reftelni.

MEST. Vgy vagyon: Nyilván
ki tetzic belőle, Mert néz à hiw ke-
reftýéneckre, Kic Istentől wyon-
nan sűletettrenec, Kic belől meg wy
ultanac az Istennéc képére és hason-
latosságára, Kic meg tagattac az
wy Adamot, és el buczustanac től
le, Hogy az wy Adam, az Iesus
Christus, hitnec általa éllyen, és vral-
kodiéc, és czelekodiéc ő bennec. E-
zeknec valo à kereftýéni kereftség:
Es ezeken wy sűletésnec feredéie,
Es tanubizonlagot tésen az wy te-
remtet állatrol az Iesus Christusbā.

TANYIT., Vgy tetzic, Hogy
olua

uaftam sènt Peter irassaban erről va. 1. Pet. 3.
lo dolgot: De az beséd közet emle-
közetet tésen az őzön vizről: Es
vgy tetzic, Hogy à besédec igen ho-
mallyosloc,

MEST. Vgy vagyon, Ir sènt
Peter vgyan ezen dolgokrol, De à
besédec nem homallyosloc, hanem
igen vilagosloc, igen sèpec, és kereft-
tyéni tanosságokkal és vigasztalással-
kal rakuac. Így söl kedig sènt Pe. 1. Petri. 3.
ter: Mikoron egyser meg vara az
Isténi tűrőség, Noenac v deiében,
Midőn meg késítéc az Arcát, a-
nagy Bārkāt, mellyben keués lélec,
az az, czac nyoltzan, meg tartatta
nacá viznec általa, Melly mostan is
vduózit tūteket à kereftségben,
melly amānac általa iedzerettet: Nē
à testi sènynec le mosással: Hanem,
A io lelki esmeretnec az Istennel va-
valo sōuettség tētele, Az Iesus Chri-
stusnac

E KÖNYVETSKE NEC

stusnacfel tamadáfsánac általa.

Ezec sent Peter nec befedi aſt ie
lentíc mŕnekŕnc, Hogy az igaz ke
reſtyénikereſtſég régenten meg a
braſtatot az őzön vizzel, mellyel
mind è. ſéles világ meg bŕntettettõ:
De Noe vgyan azon viz nec által
meg tartatott, és meg menekõdet.
Exo. 14. Sinte mint az Izrael nec fiaj, kic ſá-
1. Cor. 10. raz lábbal által mennénec az veres
tangeren, és meg ſabadulánac min-
den ellenſégektõl: De Pharao, mind
az Egyptusbelieckel, kic õket kõe-
tic vala, belé halánac mind à vízben,
az veres tengerben. Ecképpen ſokot
kedig az igaz bölcz Iſten czelekõd-
ni. A mi az Iſtenes hiw emberek-
nec meg maradáſfokra és életekre
vagyon, Az, az Iſtentelen hitetle-
nek nec veſedelmekre és halálokra
vagyon, Mint ſent Pal iraz Co-
rintusbeliek nec, monduan: A Chri-
ſtusban

2. Cor. 3.

MASODIC RESZE.

ſtusban io illattuac vagyunc az I-
ſtennec, Mind azoc kőzet, kic v-
uõzŕlnec, Mind azoc kezec, kic el
karhoznac: Imezek nec halálos illat-
tya halálra: Amazok nec eleuenitõ
illattya az élettire:

Ha kedig az őzön vízrõl valo be Az őzön
ſedeket, és annac abrazattyát igazan viz nec lelki
megakariuc erteni, Sŕkſég, Hogy magyaráz-
a kőrnýŕl állo dolgok nec õ iedzéſſe
ket iol meg czezŕc. Noe ezokaért ie
diziá mŕ Wrunc Ieſus Chriſtnſt: Az
Noe nac czaladíá, iedzi minden hi-
ueket: A Bárka, iedzi az Iſtennec
Gyŕlekõzetit: Az őzön viz, iedzi
az igaz kereſtyénikereſtſéget.
Mert ſinte mint akkoron volt egy
predicator, ki hirdette az igazſágot,
Ki Iſtentõl tamadot tanyito vala: Es
ſinte mint Noe meg kéſitõtte à Bár-
kat, mind õ magánac, mind az õ cza
ladiánac meg menekõdélére és meg Gen. 6. 7. 8.
ſabadu

Psal. 117.

Acto. 4.

1. Cor. 3.

1. Cor. 4.

Eph. 2.

Gal. 6.

Heb. 2.

Isa. 8.

abadulássára, az Istennek paranczo-
lattyá szerént: Sinte azonképpen ké-
sitet az Iesus Christus is egy lelki
Bárkát, Az az, Az ő sent gyűlekő-
zetit, Az ő Apostoli által, kik vol-
tanac az építő Mesterec és palleroc:
Hogy ez é Gyűlekőzet volna az
vduösséges Bárka, mellyben meg
maradhatnának minnyáian az vduő-
zülendőc, a híuec, Kic az Iesus
Christusnac czaládiai, és háza népei:
Kicfelől ő maga ecképpen sol: Ime,
Ez az en magzatim, kiket enneké
ador az Isten,

Miképpen ezokaért, hogy a Noe
Bárkaia kőuül senki meg nem ment-
hette az ő életét: Hanem, minden
lelkes és élő allatoc a Bárkán kőuül
elueštenec az özön viz miat a föld-
ről: Sinte azonképpen nem tarthat-
tya senki az ő lelkét, és nem vduő-
zálhet, hanem ha az Iesus Christus
nac Bár-

nac Bárkaíában auagy gyűlekőzet-
ben, mellyet más neuel, Annyasent
egyháznac sokranac hini, leiend és
találtatic: Mert az Iesus Christus kő Acto. 4.
uül, és az ő gyűlekőzeti kőuül, nin-
czen sem élet, sem bodogság: Mert Ioh. 14.
az Atyához senki nem mehet, hanē
czac az Iesus Christus által. ő ben 2. Cor. 1.
ne egyedül mindenec be reckesrue Ioh. 1.
vadnac: ő általa lőt mind az kegye-
lem, Mind az igazság: Es az ő tel Ioh. 1.
lyes voltabol vessűnac minnyáian ke-
gyelmet és irgalmaságot. A ki ő Iohan. 1. 3.
neki és ő benne hisen, és meg marad
ő benne, Az örőc életet vessen. A ki Iohan. 3. 6.
kedig ő benne nem hisen, Az nem
lattyá soha az életet, Hanem az Istē
nac kemény haragia marad ő rayta,
Igy sol Christus Wrunc ő maga: A Iohan. 15.
ki nem marad én bēnem: Az el vete-
tic mint egy solő vesső, és el fārad.
Touabba: Miképpen az özön
viz

E KÖNYVETSKE NEC

Rom. 8.
Col. 2.

víz meg foytotta és meg ölte minden élő allatot, kic à Noe Bárká kövül valánac, Es à Bárka vgyan à víz nec általa meg tartatot: Sinte azonképpen kel à keresztségben meg foytódni és meg öletetni minden testi gonoskúánfagoknac: De à lélec az Iesus Christusnac barkáiaban az örök vduóségre meg tartatic, az ő bent igeiének, Lelkének, és áldot bent vérenek ereiének általa.

1. Pet. 3.

Esmet: Sinte mint keues lelkek meg menekődének, az az, czac nyol tzan, à Noe Barkáiaban, az víz nec általa, kic eleuenen maradánac: Azonképpen it is igen keuessen vadnac, Kic mint Noe az Isten nec bőmei előtt kegyelmet talál nac, Hogy igazan hinnének az Istenbe, Es igazan be adnác magokat à keresztyéni gyülekezetbe, Es az Wr Iesus Christusnac nevében meg keresztelkedné-
nec

MASODIC RESZE.

nec: Hogy azokat meg tekeltetnéc, mellyeket az igaz keresztség icedzi és abráz. Mert keuessen találatnac, kikben az igaz hit meg mutatnáia az ő ereiét, Kikben à testi gonosfagoc meg fulattanac és meg holtanac volna, Kikben az feltamadás, az wy, bent és ártatlan életre követkőzet volna: Miképpen Christus Matt. 7. Wrunc ő maga mondia: Hogy igen keuessen vadnac, kic az igaz vtra, melly igen kesken és darabos, talál nac menni. Esmet, Hogy az hiuatal Matth. 20. losoc igen sokan, De az valasztottac es 22. S. 34 igen keuessen vadnac: Annac vtán. Matt. 13. na: Hogy igen keuessen vadnac, kic hisnec, és vduózúl nec.

TANYIT. Lám bent Peter világos beszéddel ást mondia, Hogy à keresztség vduózik münket.

MEST. Vgy vagyon, Szent Peter igen szép világos beszédekel szól,
Czac

KÖNYVETSKENEC

Czac hogy az ember iol vegye ebe-
be. Mert à fellyül meg mondot ér-
telemre befél: Tudni illic, hogy à
kerestség, mellynec abrazattya volt
az özön víz, vduozit münket, és
az által tartatunc meg, finte mint
amazoc az viznec általa menekede-
nec meg: De meg határoza mindia-
rast sent Peter à beszédek, hogy
senki azokat vdegen értelemre ne
vonnya, auagy vegye. Hoza tefé-
ezokaért sent Peter: Nem à testi be-
nynece letétele műveli est, Hanem à
ió lelki esmeretnec Istennel valo kö-
téssé, Az Iesus Christusnac feltama-
dassánac általa.

TANYIT. Még is azt kéua-
nám, hogy meg magyaráznád eze-
ket az igéket. Mert az en rövid el-
mémel nem érem el őket, Es
nem értem, Miczoda kötésről sol-
lyon sent Peter.

Mest

MÁSODIC RESZE

MEST. Ved esedbe: Sent Pe. Pte. 3.
ter elég vilagos beszédekel sol, Es sent Peter
ast mondia, Hogy à Kerestlégbeli igienek bő-
czelekedet, és à vízzel valo testi ^{üben} valo
meg mosogatás nem műveli, sem ^{magyarázat}
véghöz nem víbi az vduosségnec ^{tya}
dolgát, Hanem az ió lelki esmeret-
nec az Istennel valo kötése, Az
Wr Iesus Christusnac fel tamadassa
nac általa.

Ez kedig az ió lelki esmeretnec ^{A Frigyi}
Istennel valo kötése, Az kegyel- ^{Istennel mű-}
mes Attya Wr Isten, Az ő véghe- ^{nemü.}
telen irgalmasságából kegyelmes le-
szen hozzánk, és keret münket, Es ab ^{Eph: 2}
bol aiánlya magát mñ nekünk, hogy ^{2. Cor: 6.}
mñ kegyelmes Istenünk, és irgalmas
atyánk akar lónni, Es hogy minden
bűnünket meg akaria boczatani, és
az örök haláltól meg akar menteni,
Es az örök életet és boldogságot a-
kar minékünk adni: Fiuua fogad ez. ^{Eph: 1.}

H okaért

E KÖNYVETSKENEC

Col. 1.
Rom. 8.
Gál. 4.

okaért munket az Iesus Christusban,
Es örökössé tört az ő orfagaban.
TANYIT. Bezeg sáp dolog ez
hogy az Isten ő maga Atyánc léuén,
ecképpen aianlotta magát mün-
kűnc: Mit fogattunc mi visfontac ő
neki?

Arrigy mū
felőlűnc mi
ezoda.

MEST. Mā felőlűnc ez a fo-
gadas, Hogy mā az Istenec ez Aty-
ai kegyes ígeretet és fogadássát i-
gaz hittel fogattuc, Es magunkat tel-
lyességgel ő neki aianlottuc és tulai-
donítottuc, Es ašt fogattuc ő neki,
Hogy tellyes életűnkben ő neki aka-
runc engedelmessec lenni, Es ő neki
akarunc igaz hitből és szeretetből föl-
galni, mint mū Istenűnk nec és ke-
gyelmes Atyanknac, Io lelki esme-
retben és tiszta sűben előtte járuan
mind éltic, Ez a köttes nec, mū fel-
lűnc valo rése,

Ešt è lelki bizodalmost az Isten-
nec ke

MASODIC RESZE.

nec kegyelmességében, Ešt a hite,
mellyel magunknac kapczoltuc az I-
stennec ígeretűt, mellyben magát,
minden atyai kegyelmességűel és ir-
galmassagűal aianlotta mūnekűnc,
és fogadást tört mūnekűnc, és köt-
tést tört mū velűnc, Mondom e-
ket meg kel confirmálni, erőss-
ni, és vgyan meg peczetleni az Isten
Fiának peczetűel, A keresztséggel,
és az vaczorűal: Es annac vtánna ^{Minemű è}
keresztűeni áthatatossággal elenűnc ^{letce legye}
kel mind éltic iamborságban és sēnt ^{az wyonnd}
ségben, Es sēntetlen valo keresztűe-
ni engedelemmel kel a io lelki esme-
retet meg tartanunc és meg oltal-
maznunc, Mert arra int sēnt Pal
Apastol, monduán: Vitézkű- ^{1. Tim: 6.}
diel io vitésséget az Istenec,
Tarczad a hite, io lelki esmered-
ben. Ismet: Vgyekezsetec a sēnt ^{1. Tess. 4}
séges életre: Mert annelkül senki
H ű nem

E KÖNYVETSKENEC

nem lattya az Istent. Ezokaért bñ.
ettlen ayítatos bñuel és lélecket kel
keresnűnc az Istennek kedűet.

TANYIT. Vagyoné erről valo
valami példanc.

MEST. Vagyon. Mert eñt az
ő atyai nagy kegyelmességét és ir-
galmaságát meg ielentőtte műne-
kűnc az ő aldott bñt Fiaban, à mű
V/runc Iesus Christusban, Ki meg
holt à mű bűneinkért, Es à mű igal-
sagunkért fel támadot, Mellyel pél-
dát adot műnekűnc, Hogy meg hal-
lyunc mű is à bűnnec, és élyűnc az
igasságnac: Es hogy mű is fel tamad-
iunc az álombol, Es meg eleuenű-
lyűnc à halálbol. Ekeppen adatot
az Isten Fia példaul mű előnkbe:
Es azért mondia bñt Peter, à fel-
lyűl elő bñmlált igékben. Hollot az
Istennel valo tött köttűnc felől
ból, Hogy az io lelki esmeretben ál-
es le-

Isa. 53.

Rom: 4.

1. Cor. 15.

1. Pet. 2.

Ioh. 13.

1. Ioh. 2.

Eph. 5.

MASODIC RESZE.

és lesen, Az Iesus Christusnac fel-
támadásánac általa. Mert mint à
Christus Iesus meg holt à bűnért, Es
feltamadot à mű igasságunkert: A-
zon képpē műnekűnc is meg kel hal-
nunc à bűnnec, hogy ne vraikodiec à
mű bűnes testűnkben: Es fel kel ta-
madnűc belőle wy életre, bñtsegre,
tűstésagra és iámborsagra: Hogy an-
nac vtanna, mint az W/r Iesus Chri-
stus, né magunknac, hanem az Istē-
nec élyűnc, kiűl köttűt töttűnc, es
abbā műnket őneki aiálottuc: Mint
bñt Pal mondia: Akar élyűnc im-
mar, akar meg halllyunc, az wré va-
gyunc: Rom: 14.

TANYIT. A régiec eñt mon-
dottac, Soc ferbamoc bñkségessac
à so tartohoz: En is añt mondom,
Soc dolgoc bñkségessac az igaz ke-
restséghez: Nem olly slejt dolog à
kerestség, A mint az emberec añt a-
littyac. H 3 ME

E KÖNYVETSKENEC

MEST. Bezeg nem sleyt dolog:
Es vgyan soc dolog sükség hoza,
Tudni illic, Az io lelki esmeretnee
Istennel valo kötése, az wr Iesus
Christusban, és az Wr Iesus Christus
nac általa. Es miért ezac az à köt-
tés az Isten előtt becziutes, és ezac
annac vagyon helye ő előtt: Es mi-
ért hogy az io lelki esmeret nem le-
het az igaz és penitencia tarto hit-
nelkül: (Mert az atya Istennec ke-
gyelmessége, melly meg ielent mi-
nekinc az ő áldot bent Fiaban, az
Iesus Christusban, nem foghatattic
meg, Hanem ezac az hitnec általa:
Ecképpen bizonyossa teszi annac v-
tánna à lelki esmereter, Es lelki ö-
römet nemz à süben, Es meg bato-
rittya à süet az Isten előtt, Es be-
kességet főrez benne, hogy annac
vtánna nem haborog, sem meg nem
rösten, és pinetlen lánkol Isteni és at-
yafius

Tit. 3.

Rom. 4.

1. Tim. 1.

Rom. 14.

MASODIC RESZE,

fiul szeretettel) Következik ezokaért
hogy valaki à keresetséggel igazán
meg akar keresetelkődni, Annac sü-
ség előfő, Hogy igaz és penitencia ^{Mar. 16.}
tarto hite legyen, az fellyül meg ^{Acto. 8.}
mondot modia szerent, Es io lelki es-
merete, melly io legyen Istenhöz, ^{1. Petri. 1.}
és felebarattyához: Es mind azzoc
à dolgot, mellyekről bent Peter te-
fen emléközetet az ő beszédiben.
Mert ha ezec à dolgot nem leiend-
nec nála, nyilván nem igaz az ő ke-
retsége, Es nem hasznos az ő élet-
etre. Mert az Isten fia ő maga is ol-
lyan Conclufiot csinál: Valaki hi- ^{Mar. 16.}
end, és meg keresetelkődic, Vdu-
zül: A ki kedig nem hisen: El kár-
hozic. Larodé, Hogy az hitnelkül
valo keresetelkődés, nem ezac hason-
talan, hanem igen káros is.

Ez immár, szerető tanyitványō, à Végzőben
könyvetskenec à masodic része, melly ^{1. Petri. 1.}
bē meg tájítottalac, hány féle kereset

E KÖNYVETSKENEC

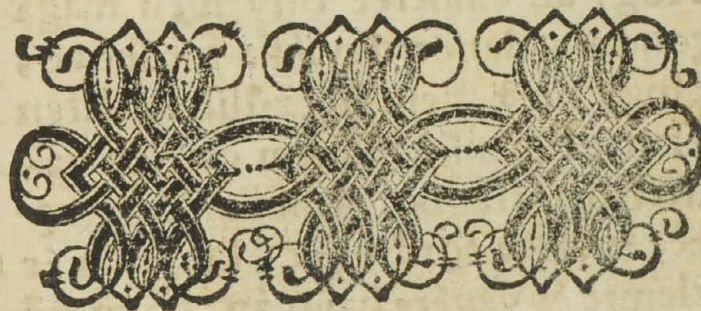
seg legyen, mellyic legyen az igaz
keresztényi keresztiség, Mint szerzet-
re legyen aſt az Iſtennec Fia, à mſ
Wrunc Ieſus Chriſtus, Es mint hat-
ta legyen, hogy aual éllyenec az
Apaſtoloc: Miképpen annac vtánna
aual éltene az Apaſtoloc, és tanyit-
tottanac felőle, Es miképpen moſtā
is igazan kellyen tanyítani arról, és
aual élni: Annac felőtte mit iegy-
zen a keresztiség az hiueknec, Es mint
kellyen annac kéſülni, à ki igazan
akar meg keresztelkedni: Melly réſe-
ket mind meg tanolni és tudni, kereszt-
tyén embernek igen ſükſeges.

TANYIT. En ſerető mester
wram, igen keſenem teneked à te
hiw tanítáſodat: Es kérlec, hogy im-
mar kezgy à harmadic réſhöz, mel-
lyben aſt iſgéréd, Hogy tanítaſ, az
Keresztiség felől valo gonof ertelem-
ről, és aual valo gonof életiről: Er-
re is ta-

MASODIC RESZE.

re is tanis engemet az wr Iſtennec
igeiéből, Ha kellé a kiſdet gyermek-
czeket meg keresztelni, auagy nem?
Ha nem kel őket meg keresztelni
Miczoda okaért nem kel, és mi-
czoda okaért nem illic ő
hozzaioc a keresztleg?

***

HARMA-

HARMADIC
RÉSZ. A KERESZTÉS
FELŐL VALOGONOSZ ERTÉ-
lemről, Es auual valo gonosz életi-
ről, és az apro Gyermekeknek
meg kereszteléséről, Miért nem
kellyen őket meg kereszt-
telni.

MEST. Bizony nyaualyás dolog
ez, és könyörületességre méltó,
Hogy az emberc olly igen maga
gondolattlanoc és visssa fordultac,
Hogy meg nem becziúlic az Isten
Fianac szörzést, Hanem estelen vak
merő batorfágbol gonoful él nec ve-
lec, és visssa fordinyac őket, más ér-
telemre és végére haytuán, hogy né-
mint ő szörzette, Auagy mint ille-
nec: Mint czelekősnec a papázóc, a
gyermek keresztelóc, kic el hagyuan a
Christus Iesusnac szörzést, czuffsa-
got szörz nec belőle, az Isten nec, és
az ő ál-

HARMADIC RESZE

62
az ő áldot szent Fiának bosszúságá-
ra és gyalazattyára. Mert az Isten-
nec áldot szent Fia szörzette a kereszt
séget, az igaz keresztényi hitnec bi-
zonfagára, Kinec gyümölcze az i-
gaz penitencia tartás: Holot ez így
legyen, hogy ha tulaidonithattyac te-
hát a Keresztiséget a szegény gyerme-
keknek, kik nec sem hitte nec nincz é,
Penitenciat sem tarthatnac, Mert se Deut. 1.
iőt sem gonóft nem tudnac, és min-
den értelem nélkül vadnac, artatlan
tudatlanságban. Szent Pal kedig nyil-
uan mondia, Hogy a hit hallásból Rom. 10.
vagyon, Az hallás kedig az wt Iste-
nec ígeiből. Mert ha mit hinned
kel, Aft először meg kel értened, no Titum. i.
ha annac a dolognac, mellyet hinned
kel, nem mindenkoron érted min-
den ő módját.

Az Isten nec ígeie nyiluan vagyon, Kik nec van
és meg mutattya, kik nec valo legyē lo a kereszt
az igaz keresztényi keresztiség, tudni il-
ség

E KÖNYVETSKENEC

illic ezek nec, kic fel nörttec, és kik nec
valamenyére meg ért elmeiec és ér-
telmec, Kic hallottác és vöttéc az
WR Istennec igeiét: kic az WR
Istennec első igeiéc a törüen-
nec hallásából meg tanoltác az WR
Istennec akarattját, és kemény hara-
giát a bűn ellen, Es abbol meg röt-
tenuén, igaz lelki töredelmességből
bannác és bannác minden bűne-
ket: E mellet, Kic hallottác az WR
Istennec második igeiét, az Euange-
liomnac predicalassát, Es abbol az
egy bizony Istent, a mű Wrunc Ie-
sus Christusnac sient Attyat mege-
smertéc, Es az ő kegyelmes igere-
tit, az Iesus Christusban, az ő egyet-
len egy Fiaba, minden érdemüel
esekbe vöttéc, Es a sient Lélek nec
világosításánac általa, igaz hittel, és
lelki bizodalommal magoknac kap-
czoltanac, és fűuekben foglaltanac:
Es kic erről az igaz hittről &c nyel

Iohan. 1. 32.

Rom. 10.

HARMADIC RESZE

kel nyiluan valo vallást téfnec: Es 1. Pé. 12.
kic magokat aiánlyác és fel offeral- Rom. 12.
lyac élő aldozatul az Istennec, sient- Luca. 1.
ségben és igazságban &c. Ezek nec
mondia az WR Istennec igeie, és eze-
k nec illic a keresztség, Es effélieket
kel a keresztségre boczátani, és eze-
ket kel meg keresztelni, Hogy a ke-
resztséggel meg bizonyítsac, es nyuā
meg mutassac, az Istenbe, és az ő
áldot Fiában valo hiteket, Az ő i-
gaz teredelmességeket, és bűneken
valo banatokat, Es mind azokat,
mellyec a keresztséggel meg abrafrat-
nac,

Eft e rendelést és sientartást a
Christus Iesus ő maga sörzette és
rendelte, Es őnnen sient Keresztségé-
uel meg confirmálta és meg erősítöt-
te: Mert ő maga is meg keresztelkő-
det. Es az ő mennybemenése vtán
az ő sient Apostoli erőssen meg tar-
tottac,

Matt. 3.

Luca. 3.

E KÖNYVETSKENEC

Acto. 2. 8. 9
io. 16. 19.
tottac, és éltenece vele mindenűt a
keresztényi gyűlekezésekben, mellye
ket az Euangelionnac predicallásta
ual mindenűt felépített: Azért sen
ki azt meg nem mesterkődheti, meg
sem olczárolhattya, Hanem ha a mű
Wrunc Iesus Christusnac őmagának
és az ő szer Apostolinac ellenec akar
na módái, és ellenec akarna tamadni

TANYIT. Igazaknac itelem
minden tanításdat, Vay ha ol
lyan bizonyágoc volna a Papá
zoknac a szer írásban, Mint hán
nac magokat.

MEST. Ninczen semmi bizony
ságoc a szereny vac embereknek a
szer írásban, Mert soholt egy igé
uel is nem tesen emlékezeret a szer
írás az gyermeköknek keresztlegel
löl. Az Isten Fia, a mű Wrunc Iesus
Christus, mű bölcseségűnc: Mert az
Isten őtet mának tette (mint S.
Pál mögya) Bölcseségűnké: Mert ő

HARMADIC RESZE.

64
belő rekeftötte a bölcseségnek és ef
meretnek mindē kénczeit, Es az Iste
nek, az ő, és mű Atyánaknac tellyes
akarattját meg ielentötte mának
kunc, Es minden üduösségre valo
dolgokat meg nyilatkoztatta mának
kunc, mint ő maga mondia: De mind
azon által, minden tanításában egy
igét sem talalunc soholt a gyerme
kőknek keresztlegel felöl,

TANYIT, Lám azt mondia az i.
gen régi Doctor Origenes, Hogy az
Apostoloc adtác az anya fegyház
nac, a gyermeköknek keresztelések
nek módját.

MEST. Nem alító, hogy ez a mon
dás Origenesé legyē, Hanem papa
Antichristus toldásának kel lenni:
Mert hogy hogy harithatna Orige
nes a gyermekczeknek keresztlegel a
szer Apostolokra, holot egy ke
uessel több száz eptendőnél élt az A
pastoloc után: Es iol hallotta és lát

és látta az Apostoloknak irásfokból
 hogy sem Christus, sem az Apas-
 taloc semmit nem boltanac, sem tani-
 tottanac a gyermeköknek keresztsé-
 gec felől, Es sem Christus Wrunc,
 sem az Apastaloc soha semmi gyer-
 meket meg nem keresztsenec, Ma-
 ga sent Lukacz nagy lelki forgal-
 matossággal meg irta az Apostolok
 nac írását, és czelekődeteket.

Miképpen kedig meg keresztseltéc
 volna a gyermeköket az ő lelki es-
 meretec ellen? Holot nyilván láttac
 volna, Hogy az a keresztség viasko-
 dic minden tanyrássokkal, és semmi
 képpen nem illyic a gyermekekhez?
 Mert mind egybe kericzed, a mit
 eddig hallottál az wr Istennec igé-
 iéből az igaz keresztség felől, Mi-
 czoda legyen a keresztség, Miczoda
 dolgoc iedzettetnec és abraştarnac
 az által, Es miczoda kéuántaric
 mind

mind azoktól, kie igazan akarnac
 meg keresztselkődni &c, Es mind e-
 zeket tarczad a kis gyermekek mel-
 lé, Es meg találod, Hogy nem ille-
 nec semmiképpen ő hozaioc, Es
 mentől külfel dologban nem alkot-
 matosoc a gyermekczkec azzokhoz:
 Es noha vakmerő batoisagbol vala-
 ki meg keresztseli őket, Azért vgyan
 semmit nem használnac vele, Miért
 hogy a keresztségnec az ő veleie nin-
 czen náloc, Tudni illic az igaz pe-
 nitencia tarto hit &c, Es azoc a dol-
 goc nem köuethetic őket, mellyeket
 az igaz keresztség be foglallya a ma-
 gaban, Mert, mint hallotad, Meg-
 kel az igaz keresztselkedőnechalni az
 Iesus Christusban, és el kel temet-
 kőzni: Annac vtánna fel is kel ta-
 madni az wy élettre &c, Mellyec
 felől semmit sem tudnac, sem érthet-
 nec a szegény gyermekczkec.

I

Miért

E KÖNYVETSKELET

Miért hogy kedig ezec, è dolgot
mind meg keuantatnac à meg keres-
telkedendõktõl, mellyek is mind
iedzettetnac à keresetségtõl, Ezoka-
ért, valahol à meg keresztelkedendõ-
nél czelekedõ erõben, es keresztýé-
ni gyakorlásban nem találtnac,
Mind à keresetség elõt, mind à ke-
restségben, s mind à keresetségnek va-
tanna: Ott nyilván vegyed esedben,
hogy igaz keresztység ninczen, Ha sin-
te tiber meg kereszteltéc volna is az
ollyan embert, Akar kiczin, akar õ
reg legyen.

TANYIT. A mint esemben ve-
sem, igen illic ide, à mire tanitottal
engemet roua fel, az Christus Iesus-
nac felõltetettése felõl, és az wy-
bületés felõl.

Gal. 3. MBST. Bizony illic. Mert nyil-
ván sent Pál mondia: Minnyaián
Isten fiai vartoc, à Christus Iesusban
valo

HARMADICRESZE

valo hitnec általa: Mert valamena-
nyin meg keresztelkõttetec, A Chri-
stus Iesusban fel õltetettéc. Vésédé
esedben, à sent Palnac besédibõl, mi-
czoda keuantatic azzoktol, kic iga-
zan meg akarnac keresztelkõdni?
Elõfer ez keuantatic tõlec, Hogy I-
stennec fiai legyenec, à hitben, és az
igaz hitnec általa: Annac vtanna,
Hogy à keresztiségben à Christus Ie-
susban fel õltetettéc, melly fel õlte-
zésért annac vtanna neuestõtnec *Acto. 18.*
keresztýéneknek is. Meg mondot-
tam kedig teneked roua fel, Miczo-
da legyen ez az Iesus Christusban
valo fel õltetés, Tudni illic, Hogy
az ember, igaz hitnec általa, be oltat-
tasséc az Iesus Christusnac, és *Heb. 3.*
rebesüllyen minden igazságával,
artatlanlagával és érdemiuel: És *Rom: 12.*
az vétkes testi Adamnac termeseti *1. Pet. 1.*
I ij bõl, be

E KÖNYVETSKENEC

2. Pet. 1. **B**etiből, be plántáltaséc a lelki, menyei, és Isteni Christusnac terméshé-
rűbe, és tellyességgel meg változtat-
séc, és legyen vya.

Mert az ember az ő terméshette-
ferént igen nyauallyás, fegény és
mezítelen melly nyauallyában és
nyomorúságban eset az Adamnac
vetkezt, Es abban vgyan fűlettet ez
vilagra. Viszontag vagyon az Je-
sus Christus, az Istennectista és ár-
tatlan baránnya, Kí az vduességes
mennyeközői ruha, és az igazság-
nac öltezeti, mellyel fel kel öltetni
minden hív keresztyénec, kí ig-
zan meg akar keresztelkődni.

Igy annac vtánna, mikoron fel öl-
teszténec ez vduességes ruhában, min-
nyáian az Iesus Christushoz tartoz-
nac, és vgyan láját ővei, Es őuéc
viszontac az Iesus Christus, minden
ő ionaiual és kazdagfagiual. De
mind

Exo. 12.

1oh. 1. **B**

2. Pet. 1.

HARMADIC RESZE.

mind ez lefen ezac az igaz hitnec
általa, Es más modon semmiképpen
nem lehet, Mert fűkség, Hogy az
igaz penitentia tartó, és minden io-
kat czelekedő hit, ielen legyen a-
ual, a ki igazán, hasznoson és vduő
segessen meg akar keresztelkődni.

TANYIT. Tehát az wyonnan
valo fűletés fűkségekr.

MEST. Bezeg az is fűkséges: Eph 5. **B**
Es azért neueztetic a keresztség wy- Titum. 3.
onnan fűletésnec feredele, miért
hogy az hűec, minec vtánna a hit-
nec általa wyonnan fűlettenec, viz-
zel, az Wr Iesus Christusnac neu-
ben, meg keresztelkődnec. Es hogy
senki azt ne vélnéie, Hogy a keresz-
tség heaba valo mossogatas volna,
ezac tista terméshet ferént valo viz-
zel, Azért tési fűt Pal hozzáia, Az
igében: melly igével est ielenti,
Hogy a keresztség dragalatos czele-
I ői köder,

Mar. 16. ködet, mellyet az Istennek fia sü-
geftet az ő Euangeliomához, az
vduósségről való dragalátos ígére-
től: Mert hozza teszi Christus W-
runc est az ígérést: A ki hisz,
és meg keresztelkeddic, Az v-
duózul.

A keresztég Ezokaért a Keresztég neucste-
miert az wytic az wyonnan sületésnek feredeié-
onnan süle nec, miért hogy az W/r Iesus Chri-
stusnak paranczolatryából az wyon-
nan sültec aual meg keresztelked-
nec. Az wyonnan sültec kedig,
A hunc. Mert az wyonnan való
sületés miczoda egyéb, hanem czac
az meg wyulás, melly wyitást cze-
lekedic az Isten, az Iesus Christus-
ban való hitnek általa, az ő sent Lel-
kének czelekódése által, Melly mo-
don az ember wyonnan teremtetie
az Istentől, Es sületetie wyonnan
az ő maguából, Es az ő képre for-
máltatic.

2. Cor. 5.
Ephe 4.
Colos. 3.
2. Pe. 1.

máltatic. Es meg wyitatic az ő el-Ephe. 4.
meretie, Es rébesül az ő Isteni ter-Col. 3.
mésietüel, Az Isteni folgálatra 2. Pet. 1.
mind éltic, sentségben és iámborság Ioh. 13. 16.
ban. Ahol ezec vадnac és lesne, Luca. 2.
Ott lesen és vagyon az igaz wyon-
nan való sületés, Es az wy terem-
tés, az Iesus Christusban.

Ezec ezokaért, az wyonnan sü-
tec, az Istennek fiai, fereftenecc
meg a keresztégnek feredéiben,
és meg mossatatnac, Nem az termé-
set sent való viznek ereie által,
(a mint oda fel is az W/r Istennek
igeiből meg mondottam) Ha-
nem az W/r Iesus Christusnak sent
vére által.

TANYIT. Bezeg, a mint én
látom, nem illic a gyermekeczeket
meg keresztelni.

MEST. Im hallod, Hogy azokat
kelyen meg keresztelni a kic az W/r

I 4 Iesus

KÖNYVETSKENEC

Iesus Christusban fel öltetnetec, és ecképpen az Wt Iesus Christusban wy teremtet allatocka, és Isten fiaia lőtenec: Ehöz kedig még nem iuttottanac a kis gyermekhez, Miért hogy szegényec még együgyűec és semit nem értne, és ezokaért hit nélkül vadnac. Követközic ezokaért belőle, hogy nem ő nekic valo a keresztség, és hogy szegényec nem alkalmaszoc hozzáia. Mert (mint meg hallottad) olly emberec alkalmaszoc hozzáia, Kiknec penitentia tarro hitec vagyon, Kic meg tagadiác a régi Adamot, és elbuczuznac róle, Es belől meg változnac, és

2. Cor. 3.

Ephe. 4.

Col. 3.

Stamadnac, melly vy élet, az wy szűletésnec bizonyos tanu bizonyága.

aple. 3.

Vgyan ide valoc a fent Perernec beszédi is, mellyekről toua fel is szol tunc, Az io lelki esmeretnec Istennel

HARMADIC RESZE.

nel valo kötöttségéről. Mert az igazan valo keresztségre szükséghez é io lelki esmeret, Es az Istennel valo kötés tételle, auagy frigy szörzés, az wt Iesus Christusban: Mert czac ennec é kötöttsnec vagyon helye, és czac ez használ az Isten előtt,

De ez é io lelki esmeret nem lehet az igaz keresztyéni hit nélkül: Mert az Istennec nagy kegyelmesége, melly meg jelent az wt Iesus Christusban, meg nem fokhattatic, Es senki nem kaptsolhattya magánac, ha nem czac lelki bizodalommal, és igaz hitnec általa: Mert vgy teszi anac a lelki esmeretet bizonyossa, Es lelki őremit szerez, Es meg batorit

Rom. 5. 8.

Rom. 8.

2. Timot. 1.

Rom. 14.

tya a Christus Iesusban a követ, &c. Minec okaért szükség, Hogy valaki igazan és vduólségesen meg akar kereszteszködni, Annac igaz hitte, és io lelki esmereti legyen, Es azokban

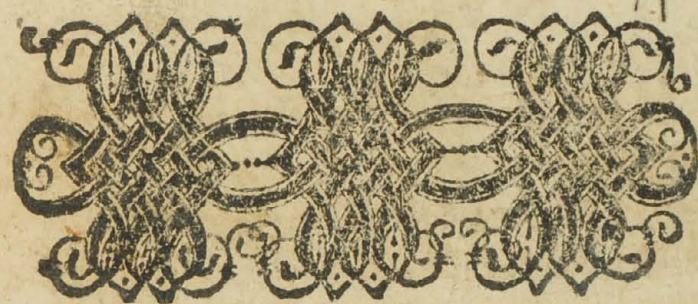
E KÖNYVETSKENEC

Deut: 1. áthatatolon meg maradion. De
Ioan: 4. miért hogy a gyermekeczeknec sem
Rom: 9. értelmec, sem hitec, sem io sem
gonos lelki esmeretes ninczen :
Követkőzic, Hogy az Keresztseg
nem önkicvalo, Es hogy azzoc
nem alkalmattossoc a keresztseg
höz.

TANYIT. En Istennem,
Melly igen ragaskottunc vala az
gyermekes keresztsegehöz, Nem
külemben mint régentē az átkozot
Papai Misschöz: Lám ez is vgyan
afféle Pápai Antichristus föluya
vólt, mellynec az Wt Istennec i-
geiében semmi fundamentoma nem
volt? De miért hogy még is a Pa-
pázoc kaporttyálnac, és valami í-
rást ragadnac, mellyel meg akariác
est az ő Kakukot oltalmazni, E-
zért igen kérlec, immáron e köny-
vetskének negyedic részében azzo-
kat.

HARMADIC RE SZE.

kat a bent írásbeli mondásokkat, mel-
lyekkel ec élne, Hogy az-
zoknac igaz értel-
mekre jut-
hassac.

NEGYE

NEGYEDIC

RÉSE, MELLY BEN

MEG MAGYARASZTATNAC

à fent írásból vőit mondások, mely

lyekkel à papázók vgyeköz-

nec meg oltalmazni à

gyermeknek ke-

reftiségét.

MEST. Vgy vagyon à papázók
nac dolgoc, mint à meg agot far-
kassoknak. Mert azok is, Mikoron
immaron meg agottanac, és innoc
meg lankottanac, és fogoc ki hul-
lor, Nem kergethetnec többet louat
őkret auagy dífnor, Hanem egeres-
ni mennec, és à veréfénben letékü-
uén, egereket lelnec: Sinte vgy cze-
lekősnec à papázók is. Mert hogy
az ő gyermeknek kereftiségénec
semmi fundamentomat nem talál-
nac

41
nac à fent írásban: Elmennec, és
erőssen egeresnec, és külemb küla-
emb fele modassokat bedegőtnec à
fent írásból, mellyekkel à gyerme-
keknek kereftiségét meg akarnac bi-
zonyítani, Es czoda képpen válto-
tattyac az ő tanyitásokát: Mostan
mind Adam fiainac, igen véikesek-
nec, és vgyan Isten haragiánac fia-
nac téfíc à gyermekezeket, kiket v-
gyan meg falotta legyen à gonos-
sellet: Azokaért minec előtte meg
kereftelnéc őket, à kereftelő pap ke-
tzeleiben oda áluán, kénseríteni kez-
di az ördeget à gyermekben, mond
uán: Menny ki te gonos lélec égyer-
mekből, és adgy helyt à fent Lélek-
nec, Es erőssen meg kereftezi, mind
à mellyét, mind az hatát &c. An-
nac viánna magokat el feleytuén,
Minden volta képpen fenté téfíc à
gyermekzeket, Es erőssen magya-
rázzac

E KÖNYVET SKENEC

rázzac nemelly mondásokból
Hogy illic a gyermekeket meg kere-
restelni, Mert fentec ec, és ouéc a
mennyorság &c.

De noha ügyeköznec a Papá-
zóc ezzeckel, è fent irasbol vöte
mondásokkal, a gyermekek kere-
stégnek meg óltalmazására, De
maga semmit nem használnac vele, és
az ő czelekődésekben nem egye-
slec: Mert finte így vagyon dol-
goc, mint azzoknac, kik rakiác va-
la a Babiloniai tornyot, Kik nec az
Wr Isten el változtatá nyelvüket,
Hogy egymást meg nem érthetie va-
la: Szinte így vagyon è Gyermek
kerestelőknek is dolga. Mert az
Isten ezeknek is meg változtatá
elmeieket és nyelvüket, Hogy e-
gyic a másikat nem érti, Ha-
nem az ő értelmekben és tanítá-
sokban igen külemböznec egy ma-
mástól

Gen. 11.

NEGYEDIC RESZE.

egymástól, és külemb külemb fe-
le vélekődésekben vadnac foglalá-
tosloc.

TANYIT. Bizon kéuanom e-
zeket è vélekődéseket meg hallani,
Mellyic az első vélekődés:

AZ ELSŐ VÉLEKÖ-
désről.

MEST. Legelőser, olyanoc
vadnacközetec, Kic fabadon a-
st vallyác, Hogy ninczen a gyermek-
czeknek hitec: De azért tanitassoc-
ka arra mennec, Hogy meg kellya-
en őket kerestelni. Hogy kedig taní-
tásokat meg palástolhassác, és igaz-
nac vala mi fint adhasanac, Euel
boronállýac be dolgokat, Hogy a
gyermekczeket meg kellyen keres-
telní, Nem az ő hitekre, Hanem
az Annya sentegyháznac hiti-
re, Es hogy a gyermekczeket
a kerestég

E KÖNYVETSKENEC

á keresztségnek általa be kel plantál-
ni az Anya szentegyházba, Miért
hogy á kövül ninczen vduósség. Es
Higinus Paezert főrzet á Papa Higinus Ko-
pa főrzet- makat á keresztség mellé, Kic az es-
te á Komá-
kat. gész annya szentegyháznac képben
ott állyanac, és felellyenec, á gyer-
mekeknek keresztségben.

TANYIT. Mellyic á masic vé-
lekedés:

MASODIC VELE-

... kódés. ...

MEST. Á masodic karbeliec fa-
badó afit vallyac, Hogy á gyermek-
czeknek hitec vagyon, Es arra á hi-
tre meg kellyen őket kereszteni. O-
Rom. 2. kat adiac: Mivel hogy ádegen hit-
Heb. 11. nec általa nem áduózúlhet senki, Es
senki onnen hite és igazsága nélkül
nem lehet kedues az Istennec.

E mellet afit mondiác, Hogy sen-
ki vduessgeffen nem élhet az szent
ieleckel

NEGYEDIC RESZE.

ieleckel iulaydon hite nélkül: Mi-
nec okaért szabadon afit tanyittyác, Luther az
Hogy valaki afit nem hiszi, Hogy a Imadkoz-
gyermekczeknek hitec legyē, Hogy a szol valo
sokkal iob annac, Hogy scha egyben.
gyermeket se keresztellyen. Mert
valahol, vgymondnac, hit ninczen,
Ott heába vétetic, Mind á keresztség,
mind az Wrnac ő áldot szent neue.

TANYIT. Mellyic az harma-
dic vélekedés:

HARMADIC VÉLE-
kódés.

MEST. A kic az harma-
dic karban vadnac, azzoc afit mon-
gyác, Hogy ninczen hitec á gyer-
mekeknek, Es hogy nem kel őket az
onnen hitekre meg kereszteni, Ha-
nem az ő szüleieknek hitekre, Mel-
lyec az Istennel köttésben vadnac:
Eszért mondiác, Hogy oda allat-
tyác az Komakat, mellyeket Com-
K patres-

E KÖNYVETSKENEC

patrefeknec és Commatrefeknec azért neuezne, Hogy azzoc kezefec legyenec a gyermekekért: Azért is felelnec ők a gyermek képében, mikor a gyermeket megkerdi a pap: Hisz-e az Istenben? Mondnac: Hisz-e. Akar-e megkerestelkődni? Mondnac: Akaroc. Bizonyába bép czuffondaros és meuetleges iatéc ez.

TANYIT. Mellyic a negyedic vélekődés.

NEGYEDIC VÉLEKÖDÉS.

MEST. A negyedic karbeliec est mondiác, Hogy ninczen a gyermekeknek semmi hitec: De hogy az Istennek kegyelmessége és a hit a iándékon adatic őknek az Istentől a kerestégben, mikor finte megkerestelternecc &c.

TANYIT. Ha ennyi kárban vadnac ezec az ő vélekődésével,

NEGYEDIC RESZE.

kel, Hogy hogy vehet tehát valaki valami bizonyos dolgot belőle?

MEST. Micsoda bizonyos dolgot vehetne az ember belőle? Sőt inkább euel a külembezéssel nyiluan azt mutatyac, Hogy az ő gyermekeknek kerestégéről őknek az Wr Istennek ígeiben semmi fundamentomoc ninczen, Mert az emberi lé-^{1ac: >}lemenyeknek így vagyon dolgoc, Hogy mindenkoron ellenkőznec egymással, Es egyic a masikat megrontya. Nem olyan kedig az Wr^{ibidem} Istennek ígeie: Mert egyenlő, és sem miben nem viaskodic őmagaua: Mert egy lélekből származot ki, és erős alhatatos fundamentoma vagy ő melly fundamentom az Wr Iesus Christus. 1. Cor. 3.

TANYIT. No a papázoc nem azt tartyac, hogy fundamentoma nem volna az ő gyermekeknek

K ij kerestég

E KÖNYVETSKENEC

kereftsegénec, Honnan soc mondá
 fokat hortezolnac ki à fent irásbol,
 Mellyeckel meg akariác bizonyíta-
 ni és erősiteni az ő vélekődésfeket.
 Mint hogy az első vélekődést, cucl
 Matt: 9. akariác meg bizonyítani, Hogy va-
 lami emberec egy kolicás embert ho-
 stanac volt Christus Wrunkhoz.
 Es latuán az ő hiteket, mondotta à
 Colicásnac: Bizzál, fiam, Meg bo-
 czátatnac à te bűneid. Es ottan
 meg gyógyította őtet. Es e pelda
 Matt: 8. mellé több példákat hoznac, Mint az
 Luca 7. Századosnac, Es az Cananeabeli as-
 Matth. 15. fonyiallatoknac példait.

AZ ELSŐ VÉLEKÖ-
 désre valo Felelet.

MEST. Sáp példac ezec, és az
 ő igaz értelmekben igen gyönyörű
 fegesec, Mert lelki vigasztalással
 tellyesec. De ved esedben, Vgy va-
 gyon, hogy az Wr Iesus ezeket ez
 iambo-

NEGYEDIC RESZE.

tokat meg halgatta, mikoron kö-
 nyörgettenec à betegek ért, és à nyo-
 morusagban estekért, és vigasztalta
 őket sáp kegyes beszédeckel. De ez
 mánakunc példánkra is löt, Hogy
 mū is felebaratinkért könyörégiunc,
 mikoron nyauallyákban és nyomo-
 rusagokban estenec, Kiuult képpen
 kedig könyörülünkel ő raytoc ke-
 restyeni fereterünköl, és könyörge-
 nünkel az ő lelkeknek vduóssege-
 ért: Mint Moses Propheta könyö Deute 9.
 rge az Izraelnec fiaiert, Es az ő at- Numeri 12.
 tyafiaiert, Aroniert, és az ő hugaert,
 Mirjamert. Es mint fent Pal kö- Rom. 10.
 nyörge az ő attyafiaiert à Sidokert,
 Kéuánuán átocka lönni ő éröttec,
 czac hogy őc vduózúlhetnéne.

Erre tanit fent Iacob is, Mond. Iacobi. 5.
 uán: Ha valaki meg betegül közzü-
 letec, Az hiya be à vénnyeket à gyü-
 leközetbe, Es azzoc imádkozzanac

K 3 éröt-

erőtte, Es meg kenyéc őtet olaya az
W/rnac neuében, Es az hitből valo
imátság meg gyógyítja a beteget, es
az W/r fel támasztja: Es ha bűnbe
léledzet leßen, Meg boczatarnac ne
ki. Mert az W/r ígéretet tőtt, hogy
könyörgésűket meg akarja mű-
velni: Es hogy valamit kerűnc az
Atyától az ő neuében, meg adja
műnkűnc.

Job. 14.

De noha mind ez ecképpen va-
gyon, Azért az Isten soholt nem
hitta, sem paranczolta műnkűnc,
Soholt példanc sinczen rolla, hogy
valakinet az annya bentegyháznac,
auagy az Komáknac hittire meg
kellene kereftelkődni: Hanem más
példanc vagyon a bent írásban, Tu-
dni illic, Mint kellyen imádkozni
a gyermekzkeért, Hozuan őket
az Iesus Christus eleybe: Mint az-
zoc, kic ő hozza hozzánac őket, Es
köny-

Matth. 19.

Könyörgénecek neki, Hogy kezeit re-
aioc vetűen, meg áldana őket: Sin-
te azonképpen kel műnkűnc is cze-
lekődnűnc a mű gyermekezeűnkkel.
Imádkoznunc kel, és igaz hitnec álta-
la fel kel őket offerálnunc az Isten-
nec, az W/r Iesus Christusban, Es io
lelki remenséggel variuc az Isten-
től az áldomást, mellyet az áldot
magban meg ígért, Mint a bent írás
ban írűan vagyon: A te maguadban
áldotnac meg minden népec.

Gene. 22.

Vgyan itten is kel esűnkben
vennűnc, Hogy a bent írás vilagos-
son mondja, Hogy az igaz az ő hi-
ténec általa él, Es hogy ki ki mind
az ő igazságaért meg íteltettic: Es
hogy senki az ő hitűel mást nem ő-
duoztithet. Ha è külemben volna,
Az igaz és iámbor Loth Patriarcha,
meg szabadithatta volna az ő házas
társát, melly so osloppa változtatéc

Abac. 2.

Rom. 2.

Hebreo. 10.

Gal. 3.

Gen. 19.

K 4

Adam

E KÖNYVETSKEŇE

Ezech. i4. Adam Caimot: Isaac Esaut: Pal Apostol à Sídokat &c: De az Isten ezt nyíluán mondia Ezechiel Prophetá áltál: Hogy minden igaz, az ő iámborságával czac az őnnen lelket, nem egyebeket, szabadittya meg: El az Isten, vgy mond, Ha Noe, Daniel, és Iob leendnec a gonoságban, Sem fiakat, sem leanyokat nem szabaditnac meg, az ő igazságokkal, és iámborságokkal: Hanem czac őnnen magokar.

2. Pet. 4.

Matt. 25.

Szinte azon módon szól szent Peter Apostol is, Hogy az Istennek ítéletében még az igazult is nehezen álhat tyá meg, Mellyet igen jól meg értetni a példabol, mellyet Christus Wrunc mondott a tíz szűzekről, kik nec ötte efssec, ötte kedig bolondoc valánac. Mert azt mondác az efssec: Nem adhatunc a mi olayunkban tőnektec: Mert nekünk is szükség.

Ká-

44
NEGYEDIC RÉSZÉ.

Kábafag ezokaért, Hogy nemelyec a gyermek keresztelező közzől azt tanyityác, Hogy a gyermekeket kellyen meg kereszteni az Anya szentegyháznac, auagy a Komáknac hitire. Ezzec bizonyába nem vesic efssekben, Mint hollyon a szent irás, A Christus Iesus akarattját és végezését sem tekintic meg, Mint Matt. 21. rendelte, és mi okaért paranczolta Mar. 16. olyan képpen az kereszteleget: Az Apostolokat sem gondollyác meg, Afto. 2. Mint czeleköttenec legyenec ők, és Afto. 10. mint éltenec az Wr Istennek szörzése Rom. 6. séuel: maga ezec minnyáian tanubizonfagot tesnec erről, Hogy valaki meg akar kereszteleködni, Azt Matt. 3. meg kel kereszteni az őnnen bűnei. Mar. 1. nec, és hitinec vallására, Az Wr Iesus Christusnac Neuére. Ezt az Isten fiának rendelését senki meg nem mäsölhattya: Az Apostoloknac szörtartását is

K 5

rálsát is senki el nem fordíthatja :
Hanem mindenec, az sient írásnac
deréértelme szerént, helyén marad
nac: Mert az wr Iesus aht mondia:

Matth. 5. 24. Menny és föld el mulnac: De az
Isa. 40. én ígém el nem mulic: Mert meg
2. Pet. 1. áll az Wrnac beűede mind öröcké.

TANYIT. No az első vélekő-
dés kéhen porban eset: Kerlec foly
a masic felől.

A MASIC VELEKŐ-
désnec erőttelenyítésse.

MEST. Masodszor aht mondiác
nemellyec a gyermek keresztelező kö-
zet, Hogy hitec vagyon a gyerme-
kőknek, Es hogy azon hitre kel ő-
ket meg kereszteni. Hogy kedig en-
nec è vélekődésnec valami sient ad-
hassanac, Sient írásbeli mondások

Mar 16. hoznac rea: Mint hogy Christus wr
Heb. ii. runc est mondia: A ki nem hisen,
el kárhozic, Es sient Pál: Lehetetlen,
hogy

hogy valaki kedűében lehessen az I-
stennec hit nekül. Ezek ől, és effele
egyeb mondásokbol aht faczoriác
ki, Hogy a gyermekczéknec hitek-
nec kel lőnni, Miért hogy Christus
Wrunc szerette és meg áldotta őket.

De ez è vélekődés tísta hamis,
Es nagy tudatlanságból sármazic:
Es nyíluán viaskodic az Istennec í-
rásáual, mellyet meg tekeri, és
meg rontja, Mert előfer ezeket è
mondásokat hamissan ki tekeric az
ő igaz értelmekből, hamis értelema-
re: Es az gyermekökre visic è
mondásokat, Holot nem azokrol
sólnac, Hanem az őregekről, Kik-
nec meg ért értelmec vagyon, kiknek Matth. ii
hallásra fűlec, és meg értésré esec és
fűuec vagyon: Mert azoknac söl
Christus Wrunc, Miképpen ő maga
söl az Euangeliomban è dolog felől
monduán: A kinec hallásra valo söl. Matth. 13.
le vagyon, hallyon, An.

E KÖNYVETSKENEC

Annac vtánna ez nyiluan va-
gyon, Hogy a kegyelmes és bölcz I-
sten ő maga vgy szörzette est è ren-
delést, Hogy az ő igeiénec hallás-
bol, az ő lelkénec czelekődése által,
Rom. 10. tamadion a hiuekben a hit, Mint
Szent Pal nyiluan valo beszédeckel ta-
nyit, A Romabelieknek írt leuelé-
Miczoda leben. A hit kedig lelki bizodalom,
gyen a Hit. Melly magánac kaptezollya az lát-
hatatlan dolgokat, reméniséggel meg-
varuan azzokat, az Istennek ígéreti
szerént, mellyeket tött műnekünk az
ő áldot Szent Fiában, a mű Wrunc
Iesus Christusban: Es tellyességgel
fűgyelmez czac a mennyei dolgokra
Rom. 8. holott tudia, hogy vagyon az Iesus
Philip. 3. Christus, az Istennek iobian: Ehöz
è hithöz semmiképpen nem álkol-
matossoc a gyermekczec, Mint az
Szent irás, és minnen szömmunc arrol
bizonságot tesz nec. Mert lattuc,
melly

NEGYEDIC RÉSZE.

melly igen együgyűec fegénnyec,
Es melly igen értelem nélkül valoc.
Mind ezekből immár esünkbe
vehettyűc, Hogy hitec ninczen a
kis gyermekczeknek, miért hogy
sem iot, sem gonost nem ért nec, és Deut. 1.
fülec ninczen hallásra: Az irás sem Ioh. 4.
bol öngkicezokaért, Mert nem ért- Rom. 9.
hetic, semmit sem tanolhatnac belő-
le: Szent Pal kedig nyiluan valo be-
szédecképpen szol: Hogy hogy hi-
het nec, Ha semmit nem hallottanac
felőle: Mű is szabadon aszt mondhat-
ryuc, és meg kerdhettyűc: Hogy
hogy hihet nec a gyermekczec, Ho-
lot minden értelem nélkül legyenec,
Es senki nem tanithattya őket, meg
sem halhattyac az Wr Istennek ígé-
rét.

TANYIT. De a gyermek ke- Ellen vetés.
resteloc aszt mondiac, Hogy a gyer-
mekczekkel nem vgy iar a dolog,
mint

E KÖNYVET SKENEC

mint az öregöckel: Hanem hogy a gyermekczeknec priuilegiomoc vagyon, melly szerint szokot az Isten o velec czeleködni: Mert mindenható, vgy mondna, az Isten: O meghadhattya nekic az hitet predicao halgatás nélkül, Miért hogy o előtt se semmi lehetetlen.

MEST. Az Istennec mindenhatóságát nem ragadhattya senki. Mindent meg művelhet. O meghadhatna a gyermekczeknec, nem czac a hitet, Hanem mind az értelmét és lelki bölcseséget, és az vallást is, Hogy szabadon folhatnának, és meg vallhatnák az o hiteket az emberek előtt, a Christns Iesusnac paranczolatya szerint: De iol láttuoc minnyáian soműnckel, Hogy az Isten azt műveli: Mert nem ad nekic sem értelmet, sem folást, Művel inkább nem adia nekic az hitet, mely

80
NEGYEDIC RESZE

mellyet senki nem fokhattya értellem nélkül, vallást sem tehet rolla. Erőtlenne ezért immár, és nem mindenható az Isten, Miért hogy ezeket nem czeleködi az gyermekczekkel: Tauoly legyen ez. Mindenható o, és mindenec az o hatalmában vadna, Es az o akarattya szerint mindeneket czeleködic, mind mennyen, s mind földön: De mind azon által minden czeleködetiben rendet tart, és szótartással él, az o io és bölcz akarattya szerint. Psal. 113.

Ezokaért, Ha így tetzet az Istennec, Hogy a gyermekczec egy vdeig olyan együgyűségben, és minden értellem nélkül maradiana, ne tudianac se iot, se gonoszt, és semmit ne folhassagac: Ne mesterkődiunc Rom: 11. műrayta: O bölcz és io Isten: Tud Isa: 40. ia mit iznál, és mit szerez. Kiczoda Sap: 9. akar tanácsot öneki adni: Auagy az o

E KÖNYVETSKE NEC.

az ő rendelését meg bontani és meg
masolni.

TANYIT. Aft mondiác
à gyermek keresztelec: Hogy a gyer
meköknek priuilegiomoc vagyon,
Keresztelő melly az egyéb emberöknek ninczē,
Ianosnac példaiac. Hogy kedig ez igaz legyē, Ieremias
nac és Keresztelő Ianosnac példaiát
hozzac elő, és aual bizonitnac, mē
uel hogy ezeknél volt à hit, és à bent
Léleckel be tellyessetenec még an
nyoknac méhében.

IEREMIASNAC ES
Keresztelő Ianosnac pél
daiáról.

MEST. Az Istennec igéie
nem mondia, hogy ezeknek hitec
volt: De ez nyiluan valo dolog,
Hogy Istentől meg aiándékosztatta
nac bent Léleckel még annyoknac
méhében: De ezeknek példaiac, mit
folgal à gyermeköknek keresztelec
höz

NEGYEDIC RESZE.

höz: Semmit nem. Mert ez è Pri
uilegiom è kettőnél volt: Es hol va
gyon bentírás rólla, Hogy minden
gyermekeknél legyen ez è Priuilegi
om: Istennec czodálatos czeleked
te ez, à mit czelekőfic à kettőnel,
Nem közenséges regula, auagy fio
kás: Sinte mint hogy terméset Gen: 18.
ellen Isaac fogantatot és született az
vény magtalan Saratol, Melly fo
gantatásnac és születésnac bizonyos
okai voltanac, Miért hogy soc lelki
dolgokban Isaac, az igaz Messias
nac, az Wr Iesus Christusnac pél
daiac és abrazattya volt: Nem hogy
abbol köuetkőznec valami közen
séges fiokás és regula, Hogy mind
az egyéb gyermeköknek is vgy kel
lene mindenkoron mint Isaac szület
etni ez vilagra.

Sinte azonképpen volt Ieremias
nac az Isten kiualt képpen valo dol
got

E KÖNYVETSKENEC.

got czoda képpen akart ezec által
véghöz vinni, Azért rendelte a
bölcs Isten czodalatos képpen az ő
fogantatásokat, és ez vilagra valo
bületéseket, Es még annyoc méhé-
ben meg aiándékosra őket szent lélec-
kel: De ninczen erről műnekűnc
az wr Istennel igiében bizonsá-
gunc, Hogy minden gyermecköckel
azonformán akarion az Isten cze-
leködni.

Ha kedig az gyermek kereszte-
lőc igen visít ezeket a példákat: Te
hát mutassanac szent írást, vagy pro-
phetából, vagy Euangelistából, vagy
Apasztolból, Holot az ő gyerme-
kőc felől olyan dolgot mondattassa-
nac, Műneműec meg iratnac vagy
Ieremias, vagy Samuel, vagy keresz-
telő Iános felől. Bezec semmi bizon-
sagot nem adhatnac elő a szent írás-
ból.

Auagy

NEGYESZEDIK RÉSZ.

Auagy ha azt nem művelhetic, Or-
tan mutassac meg műnekűnc, Hol
czeleködi az Isten az ő szent lelke-
nec általa ezeket az ő gyermekcze-
iekben, mellyeket czeleködet szent
Iánosban, Mutassac meg, Mikoron
örülne és örüendezne ezeknek az
ő gyermekzeiec az ő anyoknac
méhében. Mert mű vgyan főmeűn-
ckel iol lattyc, Hogy még az iám-
bor hiueknec gyermekzei is nem vi-
gadnac, nem örüendezne, sem tan-
tzolnac: Hanem hogy szegényec e-
gyűgyűec, minden értelem és erő-
nélkül valoc, Es hogy sem iót, sem
gonoszt nem értne, mint a szent írás ^{Deut. 1.}
is bizonsagot teszen felőlec. Nagy ^{Ier. 4.}
külemlés vagy ezokaért Samu- ^{Roma. 9.}
el, Ieremias, és Keresztelő Iános kö-
zet, és az egyéb gyermekzeiec közet.

Es iol kel est itt e helyen esűnk
be vennűnc, Hogy a bölcs Isten-

L 2

nec

E KÖNYVETSKE NEC

nec czodalatos czelekődetit, Nem
kel közenséges főckásra auagy regu
lára vonnunc: Miképpen a saiat és
kiuáltképpen valo paranczolat is,
Nem ronttya meg a közenséges tör
uenyt, és nem téfi semmiue: Mikép
pen erről e dologrol műnekűnc a
fent írásban nagy fűp példainc vad
nac, és nyiluán valo bizonságűnc.

Ez követközic immár mind e
zekből, Hogy nem egyaranyuac
mind az gyermekczec az Istenec
meg aiándékozasűal, és fent lélek
nec czelekedő ereieuel, Samuellel, le
remiaffal és kereftelő lanossal, Ha
nem, nagy külembűség vagy on kö
Matth. 11. zettec: Mert az Wt Iesus Christus
őmaga téffen bizonsagot Kereftelő
Ianos felől, Hogy nagyob legyen
Prophetanal, Es hogy azzoe köz
zűl, kic affonnyállatoktol fűleiet
tenec, ő nalanal nagyob nem tama
dot,

NEGYEDIC RESZE.

dot. Nem hasonlíhattatnac ezoka
ért az egyeb gyermekczec Kereftel
ő lanoshoz, Es igen nagy külemb
űség vagy on köfűtec.

Annac felőtte, ninczen a gyer
mec kereftelők nec egy bizonsagoc
is a fent írásban, mellyel meg bizo
nitharnac, Hogy a gyermekők nec
hitec volna, Auagy hogy a fent Lé
lec ő ben nec hitet czelekődnéc: Ha
nem főmeűnc kel bizonsagot vefűnc
mű arrol, Hogy ninczen semmi hi
tec: Mert a hit Istenec czelekedő a ^{Heb. ii.}
iándékia, mellyet az Isten az ő igeie ^{Eph. 2}
ben, az ő fent lelke által czelekődic.
Es valahol ez Istenec aiándéka va
gyon az emberben, Ott reytekben
nem maradhat, nem nyughattic,
nem hűuolkodhattic, (mint arrol ne
melly nyeluel valo kereftűyē nec vele
kődnec) Hanem az ő termēfere
ferēnt eleuen, czelekedő, és gyűmől
czes, L 3 1. Ea

1. Először pedig ezt együmmölt
czet hozza, Hogy lelki bizodalmost
verti az Istenbe, mint kegyelmes A
tyában, Aft elhiuén, Hogy kegyel
mes leßen hozáia, az ő berelmes
fent Fia ért, Es hogy minden bűne
it meg boczáttya.

2. Annac vtánna hoz igaz lel
ki reménfget, az Wr Iesus Chri
stusban, az Istenec igaz voltában,
reménuén, Hogy az ő fent igéreti
ben igaz és álhatatos leßen, és meg
adia mind azzokat, mellyeket meg
igért műnekűnc, az ő áldot fent Fi
ában, az Wr Iesus Christusban, Es
hogy az mennyei bodogságnac ő
röksegeben felvéßen.

3. Harmadfor. Meg mutattya
az igaz hit az ő erejét fent Lélek
nec általa, minden iofágos czelekő
1453. detők nec gyackorlássalában, Mind
azzokat az iofágokat meg iriác
mind

mind a fent Prophetac, f mind a ofe. 6,
fent Apastoloc. Mich. 6.

4. Negyed vttal, meg mutattya Gal. 5.
magát a kereftényi beretöt nec, és az Eph. 5.
igafságnac, és a tiftasságnac, és fent
ség nec, és a békefsséggel valo tűrēf
nec minden czelekedet nec gyackor
lással.

TANYIT. A gyermek kereft Más ellen
telőc erőffen vzt nec arra, Műuelvetés.
hogy a gyermekczek nec vgyan hit
tec vagyon, Mert, vgy mond nac, sen Heb ii.
ki Isten nec keduében nem lehet, hit
nélkül: De műuel hogy a gyermek = Mat. 13.
czec Isten nec keduében vad nac: K ő 12.
uetkőzic belőle, Hogy vgyan hit
tec vagyon.

MEST. Mint legyenec a gyer
mekczec az Isten nec, és az ő Fiá nac
az Wr Iesus Christus nac keduében,
Arról immár eleget hallottál a köny
uetskenec első réfében. Az Wr Ie
sus

fusnac vallás tételiről à gyermek-
czec felől, és az ő mondásiról, mel-
yeket meg irtanac à fent Euangeli-
stác, Matth. 18. 19. mayd eleget hal-
laß, vgyan ezen részben, Mint kel-
lyen azzokat meg erteni, Es mimo-
don, és mi végre mondotta legyen
azokat à mi Wrunc Iesus Christus.

De mit vesédnec à gyermek ke-
restelők ezen, hogy à gyermekek
fentec, (de ebben sem egyessék őc
egymással) hogy artatlanoc, Hogy
Istennec keduében vadnac, és hogy
vgyan igaz hitec vagon? Ha gyer-
meckorokban fentec, és hitec va-
gyon, Houa leßen annac vtánna az
à fentseg, és az à hit, mikoron fel-
kezdne nőni, és immaron okosoc
lesnec. Lám ackoron ninczen sem-
mi hit bennec: Hanem az Catechis-
musra kel őket fogni, és sinettlen
nagy munkával kel őket tanyítani,
més

méglen az Isteni dologban valami
keveset tanulhatnac. Aft mondiác,
Hogy gyermeckorokban hitec vólt,
Houa lőtt tehát mostan el? Ha ac-
koron vólt, Mostan inkább kellene
lőnni.

Touábba, Ha à gyermekökne-
hitec vagon, Tehat az Istennec lel-
ke lackic bennec, és őc az Wr Chri-
stus Iesusnac templomí: Mert fent
Pal mondia: hitnec általa lakic az
Wr Iesus Christus à mŕ fűveünk-
ben, Miért mŕuelic tehát ez bolond
emberec est, Hogy mikoron meg a-
kariác őket keresztelni, nem vŕic be
az egyházban őket? Mert aft tart-
tyác, Hogy fertelmesséc, Es hogy
az ördegec laknac bennec: Minec
okaért oda alá papozlár à ketzelé-
ben, Es igen meg kereszteli, mind
mellyét, f mind hatát à gyermek-
nec, Es fen fŕoual kénŕeriti az örde-
get à

NOTA.

Mind à pŕ-
pŕc, mind
Lutheres es

gydránt műget a gyermekben, monduán :
 melic est. Menny ki te gonosb selet az gyer-
 mekből: Es ady helyt a bent Lélek-
 nec. Elő Isten, nagy vakfag és vi-
 sa fordultság ez: Annac előtte erőf-
 sen vesédnec és disputálnac a gyer-
 meczec felől, Hogy bentec, hogy
 duéc a mennyorság, Hogy hitec
 Melly igen nagyon legye mondíac, Hogy ördeg nagyon ben-
 nec a gyer- nec, és hogy az gonosb selet nec rab-
 mec kereszte iai: ő vakfagnac vakfaga.
 lóc.

Mutassanac a vac és bolond em-
 berec a bent írásbeli bizonságokat,
 Hol paranczolta az Isten, auagy az
 ő áldot bent Fia, Hogy az ördö-
 get kellyen ecképpen kénferiteni a
 gyermekekben, Es ecképpen kel-
 lyen az ördeget ki vzeni belőlec: Bi-
 zony nem kellene effele fokást, mo-
 dot és keresztelest be hozni az annya
 bentegyházban, az Istennec igéie
 kőuül, és

kőuül, es az Istennec rendelése és
 paranczolatya nélkül. Bezeg ez a
 mod nem Istentől, hanem az ördög
 tól vagyon: A találta és hosta be
 az annya bentegyházban, az Antia-
 tichristus Papa által, Es meg confir-
 málta és erősítötte azt a püéses Pü-
 pekec által, kiket bent Attyáknac
 mondnac: Melly rendeléssel az ál-
 nac ördeg ki lopta az igaz keresztsé-
 get az annya bentegyházbol, Es a
 Catechismust, minden keresztyéni
 bentartásfokkal, fenytökeckel vette
 ki a gyermekek közzől, Es effele
 büvelésekbe és babanaskodásokba
 be halóltá őket.

Ninczen ezokaért a gyermeke-
 czeknec semmi hitec: Es nem iga-
 zán czeleködnec azzoc, kic meg ke-
 restelic őket: Melly büvelésekkel
 czac meg czuffollyác az igaz ke-
 restiséget, melly igaz keresztséget
 senki

E KÖNYVETSKENEC

Matth. 28.

Mar. 16.

Acto. 2. 8.

16. 19.

senki fel nem vehet, Istennec, és az
ő áldot bent Fianac igaz esmerett
nélkül, Esaz igaz hit, és annac val-
lása nélkül. miképpen az Istennec
Lelke az bent írásban múnket ta-
nyit és oktat.

TANYIT. Istennec hála, meg-
értöttem immár az W Istennec i-
geiből, az igazságot, Es látom im-
már, Hogy az Antichristus Papá-
nac Keresztsege finte olyan igaz,
mint az ő atkozot Misseje. Immár
kérlec tégedet, Ved à bent írásbeli
bizonságokat elő, mellyekkel v-
gyeköznec à pápázóc az ő
keresztsegeket meg ol-
talmazni.

MEST. Aft is eremest
műuelem.

FELE

NEGYEDIC RESZE.

FELELET, À S ENT
írásbeli bizonságokra, mellyekkel v-
gyeköznec à pápázóc meg olta-
mazni à gyermekeknek
keresztseget.

AZ ELSŐ BIZONSÁG,

Előfer elő hozzác à mű W-
unc Christus Iesusnac mondását,
Matth. 19. Holot ecképpen söl : Matth. 19.
Had iőyenec à gyermekczec én hoz-
zam: Mert olyanocké à mennyek-
nec orsága. Wrunknac è mondásá-
bol ilyen okoskodást hoznac : Ha
à mű W/runc Iesus Christus meg ad-
ia à gyermekczeknek az nagyobb-
kat, Hogy nem adna tehát nekic à
külsőbiket: Ha à forintoradia nekic:
Hogy nem adna az eršent is hozá-
ia: Ha meg adia nekic az keresztse-
g nec velleiét, és az iedzet dolgokat,
Hogy

E KÖNYVETSKENEC

Hogy nem engedne nekic a ielt és a Keresztléget.

FELELET. Hogy az gyermek czecké az menny orság legyen, Es hogy Istennec kedüden legyenec, Igaz ez, és nyiluan valo: Mint az elöt is é könyveczkenec első részében meg ielentöttük. Mert a gyermekek örekiségül vesic a mennyeknec orságát, az Iesus Christusban, Az Istēnec kegyelmességeből: Hogy erős és alhatatos legyen az ígérer, az Abrahamnac maguairol, (kic az mennyei Sáránac fiai, Kic minnyaiá befoglaltattanac az ígérerbe) Az Istennec kegyelmességéből és választásból, A Christus Iesusnac érdemében, Es nem tulaidon czeleködetökből, Auagy embereknek érdemeiből &c. De hogy az gyermekczenec vduósségec, a keresztiségben állana, Es hogy a kereszteléhez volna

Rom. 2.

Gene. 22.

A gyerme-
knek vduóss-
ségec nem a
keresztiség-
ben áll.

NEGYEDIC RESZE.

volna kötve, Aft nem kel hinni, sem tartani: Mert mint immár meghallottuc, Christus Wrunc a gyermekczeit fel vötte, és meg ígerte nekic a mennyeknec orságát czac kegyelemből és igazságból, Es nem a keresztelés ért: Mert ő nem keresztelte meg a gyermekczeit, Aft sem paranczolta, hogy meg keresztellyéc őket: Hanem, az ő áldot kezeit vetötte reaioc, Es kegyelmessen meg áldotta őket.

Há kedig az kegyelmes Isten felvötte őket az ő szent Fiában, az Iesus Christusban: Tehat követközic belőle, Hogy nagy tudatlanság és vaklág ez, Hogy a pápázóc azért keresztelic meg a gyermeköket, Hogy a keresztiségnec általa iussanac az Istennec kedübe, Es vduózúllyenec. E mellet, Hogy öröc kárhozatra itelic a szegény gyermekczeit,

ket, kic kereszteletlen meg hálnac.
Ez nyilván nagy bűn az Istennek
nagy irgalmassága ellen, Es a mű
runc Christus Iesusnac kegyelmessé
ge ellen, Es az ő vére hullásánac ha
bna ellen, mellyel meg keresztelköt
tenec az segény gyermekczec teké
letes képpen, és öröcke vduözülte
nec.

Rom: 5. 8. Mert bizonyos tanubizonfogoc
Gal. 3. **S** minckénc a fent Apostoloc, kic
1. Tim 2. egy arant est vallyac, Hogy az e
Tit. 2. gő emberi nemzettől a Christus Ie
1. Iohan. 2. sus érdeme és igazsága által el vétőc
tet az átoc, Es hogy ő az egyetlen
Eph. 5. egy io illatu áldozat, mellyel meg
engesztelte az Atya Istent, és jeleget
Ioh. 1. **S** tőt mind ez világnac bűneiért,
Heb. 10. 13

Ennec okaért, A Christusnac be
síedit a gyermekczec felől helyén
és az ő igaz értelmekben hadiuc, Tu
dni illic, Hogy az gyermekek Isten
nec,

nec, és az ő áldot fent fiánac kedű
ben vadnac, Es hogy az mennyei
bodogsagnac örökeli: De ez igekbē
nem halluc, Hogy valami emlekő
zet lönne a gyermeknek keresztsé
ge felől. A bűlőc el hostác vgyan
az gyermekczeket az Wr Iesushez,
De nem hostác őket ezért oda, hogy
meg keresztelyle őket, Hanem, hogy
meg áldana őket: A mű Wrunc Ie
sus Christus sem keresztelte meg ő
ket: Sem nem hatta az ő tanyitua
nyinac, hogy meg keresztelylec ő
ket: Hanem, nagy szeretettel meg
előlgette őket, és kezeit reáioc vet
Mar. 10.
uén, meg áldotta őket.

Ezokaért hejába hozzác a Papá
zóc ez igében elő a gyermeknek
keresztségeknek meg őltalmazzássa
ra, és erősítésére. Ne ragassuc e
zokaért aſt az Wr Iesusnac bebedi
höz, a mi ott ninczen, Hogy mind

M

Isten

3. Isten előtt, mind az ő szent gyűleke-
zeti előtt, hazugoc ne talaltassunc.

AZ II. BIZONTSÁG.

TANYIT. Magyarázd meg
ennekem az másodic bizonságot is.
Mert est hozzác annac vtánna elő,
A mit a mű Wrunc Iesus Christus
Nicodemusnac mondott: Hanem ha
valaki Wyonnan születendic vízből
és lélekből, Nem megyen be men-
nyeknek országába. Miért hogy ke-
dig Christus Wrunc a víznec ígét-
skeiet eleybe veti az ige léleknek,
Azt kótóriac belőle, Hogy meg ke-
restelhetni a gyermekczeket, Noha
ninczen semmi hitec is &c.

MEST. Nem tagadhattyc ez
eket, hogy nem volnának Christus
Wrunké: De est az igazságért meg
kel mondánunc, Hogy nem ez az ő
értel-

értelmec a mint a pápázóc kótóriac
belőle. Mert nem fol ez igékben a
gyermeknek kerebségec lelél sem
mit: Hanem fol az wyonnan fűle-
tésről, és az wyításról, melly lehen
vízből, és lélekből, Ez igéc kedig
nem a gyermeknek valóc, Hanem
az őregeknek, kiknek okolságoc és
értelmec vagyon, Es kic ez igéknek
értelmére járhatnac.

Hogy kedig ez igéket az wyon-
nan való születésről kellyen érteni,
az elől járo befédcc meg mutatyac
mellyeket Christus Wrunc mondott
Nicodemusnac: Mert est mondia
Nicodemusnac: Bizony bizony mōiohan. 2.
dom teneked, Hanem ha valaki on-
net fellyül születendic, Nem láthata-
tya meg az Istennek országát.

Miczoda legyen kedig az wy-
onnan való születés, azt oda fel meg
mondottam, De az Wr Iesus befé-

M ij dinec

dinec, mellyet mondor Nicodemus-
nac, nyiluébban meg értésére, Eft
iol kelesünkbe vennünk, Hogy az
wyonnan valo bűletés nem lehet az
Wr Istenec igéie nélkül, A hit nél-
kül, és a fent Lélec nélkül: Hanem
olly modon léssen, mint fent Peter
Apostol fól felőlle, monduán: wy-
onnan bűletettec, nem vesendő mag-
ból, Hanem el vestettlenből, Tud-
ni illic, az Istenec eleuen igéiből.

2. Pet. 1.

Iacobi. 1.

Sainte azonképpen fól fent Ia-
cab Apostol is az ő leuelében, mond-
uán: Hogy az vilagsagnac Arya,
A kinél semmi másolás ninczen, sem
változás, mondom hogy az, az ő a-
karattya szerént wyonnan bűlt mün-
ket, az igazsagnac igéie által, Hogy
má az ő teremtet állatinac fengői le-
gyűnc. Ez wy bűletés mellet, melly
onnét fellyül leßen az Arya Isten-
ből, az ő eleuen igéiben, a fent Lé-
leknek

leknek ereie és czelekődése által, az
Wr Christus Iesust a n valo hitben,
Helye vagyon a kereséségnek, és a
mellé illic. Mert ez a Christus Je-
susnac akarattya és rendelése, hogy
az Istenec wyonnan bűlt fiaí és lea-
nyí, a hiuec, meg keresetelkődienec,
és az Istenec aiándékát, a fent Lélek-
nek általa vegyéc, Mint fent Peter
mondia. Acto: 2.

Ennec okaért az wyonnan
bűletésről valo igéc, előtte iárnac a
kereséség felől valo igéknek, Hogy a
kereséség az wyonnan valo bűletés-
nek feredéie, mellyben feresztőtnec
az Istentől hitnec általa wyonnan
bűletettec, Kic az Istentől immár
vöttéc az fent Lelket, az Iesus Acto. 2.
Christusnac általa, az ő bűueknec 2. Corin. 5.
wyráására, Es elmeieknec el válto- Rom. 4.
zására, Es a mennyei örökségnek
confirmáltattására, és erősítésére.

M 3

Hogy

Hogy è magyarázat, holot à mi
Wrunc Iesus Christus est mondia,
Hogy onnetfellyül kel ember nec þü
letni, melly nélkül senki Isten nec
orðagat nem láthattya, igaz legyen,
Nem czac az elõt valo beðedec mu
tattyác és bizonyítottac meg, Ha
nem megíentit és meg mutattyác
ez vtánna valo igék is. Mert midõn
Christus Wrunc þölt volna az wy
onnan valo þületés felõl, melly víz
ból és lélekből leßen: Ottan hozzá
tési ez igéket: A mi þületetic hus
tól, auagy testből, Czac hus auagy
test az: A mi þületetic kedig Lélek
ból, Lélec az. Ne czodálkozzál e
zen, Hogy est mondottam tenéked,
Hogy wyonnan kel þületet nec.
A þel fu, à hol akaria, Hallod vgyã
az õ zugasát: De nem tudod, hon
nét is, Es houa megyen: Ollyan
minden, Ki Lélekből þületettet.

Ez

Ez igéckel meg mutattya Chri
stus Wrunc elõker, miczoda legyen
az wyonnan þületet ember, Tudni
illic Lélektõl lelku: Mert Lélek
ból wyonnan þületett: Mint à ter
mebet kerént valo ember hus husból,
auagy testből: Es hasonlittya az lel
ki vyonnan þületett embert à þel
hõz: Hogy mikeppen à þel fu, de
nem zugás nélkül, Es aþt noha hal
lani, De nem láthattya senki: Olly
an à lelki þületés is, melly fent Lé
lek nec ereie által leßen: melly erõt
meg esmerhetni lelki értelemmel az
Isten nec wyonnan þületet fiain: De
okossággal meg nem fokhatni, és
testi þõmeckel meg nem láthatni,

Es ezért mondia Christus Wr= Ioh 4 6. 7.
unc az Euangeliomban: A ki fom- Apoc 22.
iuhozic, lõien hozzám és igyéc. A
ki hiszen én bennem, Mint az irás
þól, Annac testétõl follynac élő viz

Isa. 55.

M 4

nec fol.

Acto. 2.

Acto. 10.

nec folyássi. Eft mondia vala Chri-
stus Wrunc (mond fent Iános) a
Lélec felől, mellyet veiendőc volná
nac, kic hífnec az ő neuében. Eft
kedig főmeckellattyác sokokā, hogy
mihelt hiuec lőttene, és Istenből wy-
onnan főlettec, ottan vőttéc a fent
Lelket, Ki magat meg ielentőtte ő
nekic, és az egyéb embereknek is ő
bennec,

Miért hogy kedig a gyermek-
czec ez wyonnan valo főletéshöz
nem iuthatnac, sem a több környül-
álló dolgokhoz, mellyec iárnac az
wyonnan főletés mellet, méglen e-
gyügyűec és értetlenec fegényec,
Es miért hogy hitec nem lehet, Ho-
lot sem halhattyác, sem meg nem ta-
nolhattyác az Wr Istenec igéiét:
Követközic ezokaért belőle, Hogy
a Christusnac befűdi, az vizből és
Lélekből valo főletésről, nem ma-
gyarab-

gyarabhatatnac a gyermekczec fe-
lől: Miképpen több ieles mondásoc
is vадnac a fent írásban, mellyec ő ^{Matth 19.}
reaioc nem néznec, sem illenec, A
mint toua fel is meg mondottuc.

AZ III. BIZONSAGROL:

TANYIT. Hoznac fent Pál- ^{i. Corin. 10}
bol is egy mondást elő, Holot eft
mondia a Corinthusbelieknec: At-
tyamfiai: Nem titkolom tőletec,
Hogy a mŕ Atyainc minnyaian vol-
tanac a kőd állat, Es minnyaian ál-
tal mentenec a tengeren, Es min-
nyaian meg keresztkőttene Mosés
alat a kődben, és a tengerben: Es ^{Exod 13. 14.}
hogy minnyaian egy fele lelki ele-
delt őttene: Es minnyaian egy lel ^{Exod. 17.}
ki italt ittanac: De sockan közzű ^{Num. 20}
lec nem voltanac Istenec kedűében ^{Num. 14.}
hanem leueretettenec a pusztában.

M 5

Ez

Ez igékből est magyarázzac à gyermek keresetlőc: hogy az Izrael fiainac Egyptusbol valo ki iőuéssec, Es à veres tenger által valo menéssec, Abrazattya volt volna à keresetlőc: Es miképpen ott nem czac az őrógec által mentenec à tengeren, hanem à gyermekczeket is által vittéc: Azonképpen mondiac, Hogy nem czac az őrógeket kel megkeresitelni, hanem à gyermekczeket is.

MEST. Io tanyitványom, nem kel sent Pálnac igéiét vdegen értelme tekerni, Hanem az ő egyűgyű értelemben kel őket hadni. Ezec kedig à sent Pálnac igéi vgyan hátokon visselic az igaz magyarazatot: Mert ast mondia sent Pál: Hogy à mi lőtt az Izrael fiaival, az példában és abrastratásban lőtt: Ha ezokaért pelda volt ez è dolog, melly

melly felől sent Pálól: Tehat más dolgot példázot és iedzet. Betűt ezokaért betűre nem magyaráshatnit Mert ez à példazo mondásoknac és szólásoknac módiai ellen volna, Es ellenkednec az egge sent írásnac az ő rendiuel és folyassáual: Mert à sent írásnac igaz értelme ferént, és tulaydősága ferént, szükség, hogy à betűnec az ő értelme, váltostrasse lelki értelemre, Es az abrastratot arra mennyen, hogy az abrastratot dolgot meg mutassa, és értelmünkbe adia.

Sínte azonképpen kel lelki értelemmel megerteniaz Izrael fiaiac Egyptusbol valo ki iőuésseket, Es à veres tenger által valo menésseket. Mert nem czac lőtt dolog: hanem az Isten más dolgot akart az által abrastratni, és iedzetni. Mert az az Egypsusbol valo ki szabadulás,

2. Corin. 4. Eph: 3. Iás, Ahráza az egész emberi nemzet
 nec meg szabadulását, mellyet műve
 lendő vala az igaz Messias, a mű
 Wrunc Iesus Christus. Mert Pha-
 rao, az kegyetlen király, Abraz-
 za ez világnac Feiedelmet, ki sötét-
 ségnec Feiedelme, az ördeget, Ki-
 nec hatalma vala mind az egész em-
 beri nemzeten: Mert ő foglyai vol-
 tunc, és az ő rablásba estűnc vala
 minnyáian a bűnnec általa. Az vas
 kementze, és az rablásnac háza, ied-
 zette aſt a bűnbeli rablást, melly-
 be fogva tartot műnket a Satan.
 Exod 10. Egiprusnac orſága, iedzi a tengerdec
 2 Timot. 2. sötétſégeket, mellyekben a bűnnec
 Iesú. 9. rablásában vltűnc: Mert okossá-
 Rom: 15. gunknac értelműnkben el sötétet-
 2. Pet. 2. tűnc, hogy az tudatlanságban lő-
 Col. 1. uen, semmit nem tudunc és értőt-
 Eke. 4. tűnc, a mit keller volna tudnunc és
 gtenűnc. Moses, Ki Isten nec hívá-
 talljá

rallyából és paranczolatryából Feie-
 delem lön a nép nec, Es ki hostia ő-
 ket Egyptushol, Abrazza az Wr
 Iesus Christust, a mű hűtűnk nec kez-
 deiét és végezőjét, Ki volt a mű Ka-
 lózunc és Herczegűnc, Es ki hozot
 műnket az ördegnec orſágából és
 hatalmabol. A veres tenger, A-
 brazza az Wr Iesus Christusnac az
 ő dragalatos ſent vérét, Kinec álta-
 la a műlelkűnc meg mosogatott,
 és meg ſenteltettet, és meg tisztitat
 tot. Pharaonac és minden ſolgai-
 nac, a vizben valo veséſſec, Abraz
 za az ördegnec, és minden ſolgai-
 A bűnnec, Halálnac, pokolnac
 meg győzéſét, és ſemmiuē tőuēſ-
 ſet, az Iesus Christusnac kereſt ſa-
 ián ki ontot vérénec általa. Mert ſa-
 badon hagyot immár a mű kegyel-
 mes Istenűnc műnket, meg enged-
 uen műnēkűnc minden bűnēnket,
 Mint ſent Pál mondja, Es a mű el-

E KÖNYVETSKENEC

Matt. 12. enűncirt kez irást ki vonta, és
 Lub 11. kereft fára fel fegefte, Es meg to-
 Ioh. 14. stotta az Feiedelmeket, és a hatal-
 Ioh. 16. massokat, Es nagy batorfággal meg
 1. Cor. 25. mutatásra hordosta, Es diadalmát
 meg mutatta azzokon, ōnen maga
 Tit. 3. által. A kőd, Abrázza az Istenec
 Afto: 2. bōwseges aiándókit, mellyeket ki ōn
 Afto: 10. tőtte, és ki ōnti az ő bent Lelkēnec
 Ioh. 6. általa a hiuekre, az Wr Iesus Christu
 snac általa. Az Manna kedig, Ab-
 razza az igaz mennyei kenyeret, az
 eleuen kenyeret, melly mennyből
 allá pállot, az Wr Iesus Christust, ki
 minden hiueknec eledele. A forrás,
 melly a kő szicklabol ki őue, minec
 vtánna Moses meg vtiőtte volna
 azt az ő palizaiáual, Es melly kő-
 ueti vala őket, Mellyet fent Pál a
 lelki ertelemért, lelki italnac mondia
 Abrásta a fent Leleknek élőwizeit
 mellyec az Lelki kőszicklabol, az Wr
 Iesus Christusból, a felséges Istenec

NEGYEDIC RÉSZÉ.

ereie által kifornac, Es meg elégítne
 és meg wyitnac minden lelki fōmū-
 hozzat, Mert azzoc hitnec áltas-
 la meg elégítne azzockal az őrcē
 életnec meg nyeréséuel.

Ez ennec a példánac igaz magya-
 rázattya, az egész fēt irásnac igaz ertelme
 szerént. Mert ecképpen kele-
 gyűt iárni a betűnec igaz ertelme az
 magyarázattal, Es a magyarázat
 sem ellenkőzi a betűnec zōngissé-
 uel. De ha a magyarátot külem-
 bē akaria vala ki rendelni, hogy a be-
 tű a külső ielre nézzen: Tchat a te-
 bit is vgy kel magyarázni, és arra
 kel vinni: Maga nē ertethni küleb ertel-
 méuel, sē az Egyptust, sem a Pha-
 raot, sē az vas keméczet, sem a rabfá-
 nac házát, sem az Mannát, sem az it-
 alt, sem a kőszicklát, hanem czac lel-
 ki ertelemmel: hogy hogy férhetne
 tchat az egybe az igazfággal: Hogy
 az Israel népēnec kereftelést Mo-

E KÖNYVETSKE NEC.

Moses allat, A kődet és a tengert
&c. beű berént kellene meg erteni.

Rom. 8.

4. 6.

Ezec mellet ez is vagyon, Hogy
mű kezdetben nem fabaditattunc
meg a külső keresztségnek által, Ha
nem az Isten fiának dragálatos véré
nek általa, mellynec hintessere iutate
tunc az ő fentelésének általa. Mert
az W r Iesus Christusban, és annak
fent halálában keresztteltettűnc meg
Melly fentelésnek, és lelki mosoga
tásnak, a külső keresztség czac abra
tatás, és külső iele, és bizonyága.

Es ha finte az Izrael fiának ke
resztségét Moses allat, valaki beű
berint akarna meg magyarázni is
Még is egyéb keresztségnek nem ma
gyarázhatna, hanem czac az őregek
nek keresztelesekre, kiknek meg ért
elmeiec és értelmec volt, Kic a ten
geren által mentenec, ki iőuen E
giptusnak foglágából, Miképpen az

zoc

97
NEGYEDIC RESZE.

zoc Mosesnek irásában minnyaián
meg fámálátnac: Kic kezec nem
famlálatnac sēmi gyermekczec, sē
affonyiallatoc.

TANYIT. Miokaért kellene
ast a példát czac azzokról erteni?

MEST. A fent Páligéi muta
tyác, hogy egyébckről nem kel ert
teni. Mert nem czac est mondia,
Hogy minnyaián meg keresztek
tenec Moses allat a tengerben: Ha
nem minnyaián is egy lelki eledelt őt
tenec, és egy lelki ittalt ittanc, Es
hogy sockokat ő közzülec nem
keduelte, Hanem le veretettec a pu
stában: Ezeket bizony nem ma
gyarazhattya senki a gyermekczec
kről, Hanem az őregekről: Mert
azzoc iőtteneck Egiptusbol, Es
azzoc vérkestenec és zugolottanac
az Isten ellen, és meg őletőttenec a
pustában, Es be nem mehettenec az

Num. 14.

Heb: 4:

N

igerc-

igéretnek földében. A gyermekcze-
ket pedig, kiket ki hoſtanac vala Egi-
ptusból, Auagy kic ſűlettenec a Pu-
ſtában, Azzoc be mentenec annac
vtánna, és el foglaltac az igéretnek
földét: Ezokaért követközic ezek-
ből, Hogy ſent Pal nem ſól a gyer-
mekczeokról, kic nem őttenec ſem it-
tanac a lelki eledelből, és italból, Az
Iſten ellen ſem zugolottanac a puſt-
tában, Hanem ſól az örög népek-
ről.

TANYIT. Vadnaké ezekhez
valo haſonlatos beſédec a ſent irás
ban maſſut:

MEST. Vadnac: Mint hol az
Euangeliftac eſt mondiac: Hogy
Kereſtelő Ianoshoz ki ment az e-
geſ Ierufalemnek Varoſſa, Ez egeſ
Sido orfág, és mind az Iordan víz
mellet valo tartományoc: Maga
czac az örög népec mentenec ki, és
nem

Matt. 3.
Mar. 1.

nem a gyermekcze. Mellyet nyí-
uan meg érthetni a követköző igé-
ből: Mert aſt mondiac az Euange-
liſtác, Hogy azzoc, kic ki mentenec
Ianoshoz, meg kereſtelköttenec tő-
le, Es vállalt őttenec az ő bűne-
felől. Es ez igekből lattyuc, Hogy
Ianos ſenkit meg nem kereſtelt, ha-
nem czac a hiucket az ő itéleti ſe-
rént, Es kic bűneknek vállalta vtán
az ő hitec felől is vállalt őttenec,
Követközic ezokaért ezekből, hogy
egy gyermek ſem volt ezec közet:
Mert a gyermekcze ki nem mehet-
tenec Ianoshoz, predicationát ſem hal-
hattac, ſem ſanhattac ſem bānhattac
az ő bűneket, Holot a ſent irás eſt Deut. 10.
mondia felőlec, Hogy ſem iot, ſem
gonoſt nem tudnac, Hitec ſem volt
vállalt ſem tehettenec rolla &c. Mar. 1.
Acto. 19.

TANYIT. Mint czelekődet
ſent Ianos az ő kereſtſége melet:

N ij

Mester.

E KÖNYVETSKENEC.

Matt: 3.
Mar: 1.
Acto. 19.

MES. Ezt művelte, Hogy először predicállotta a penitenciát a népnek, melly ki őt hozzáia. Es a kikkéuātác a Keresztiséget tőlle, Azoktól kéuānta, Hogy meg bánnyác és meg bánnyác minden bűneket, és meg alázuán magokat az Isten előtt, vallást tegyenec felőlec. Annac vtāna predicállotta nekic az el iōuendō Christusra valo hitet, hogy annac hasznában minnyáiān bizzanac. Ha kedigezeket művelte ſent Ianos az ő keresztségēuel: Miuel inkább kel ezeket czelekōdni a Christusnac, auagy az igaz keresztény éni keresztség mellett, Hogy a meg keresztelkedendōket kel az Wr Isten nec igeiēuel tanyítani az igaz penitenciara, az igaz vallásra mind bűneknek, mind hitnek.

Matt. 28.
Mar. 1. 16.
Acto: 2.
Acto. 8.

TANYIT. Vagyoné arról példanc a ſent írásban valahol:

MEST,

NEGYEDIC RESZE.

MEST. Vagyon: Mert így czelekōdet ſent Ianos az ő keresztség mellett: Es azonképpen czelekōtenec a ſent Apostoloc is. Így czelekōdet ſent Peter Pinkest napian Jerusalemben. Mert először egy igen ſép predicaciót tōn. Annac vtāna a halgatóknac kéuānságára, meg kereszttele őket.

Azonképpen czelekōdēc Philep Apostol is, mikoron meg kereszttele a Candaces Királne asszonnac Kéncztártóiat. Acto: 8.

Ecképpen czelekōttenec ſent Pál és Silás, mikoron Philipis városban meg keresztelnéc a tōmletztartót minden hazanépēuel. Acto: 16.

Azonképpen meg kereszttele ſent Pál egy nyihány férfiat, Kiket az előt meg kereszteltéc vala ſent Ianosnac keresztségēuel, De nem vōttec vala a ſent Lelket. Ezekből példakból

N 3

E KÖNYVETSKENEC

dákból követközic immár. Hogy
mindent az őnnen hitre, és hitinec
vallasára kel meg keresztelni, Az I-
sten Fianac paranczolatyára és ren-
delésere. Annac vtánna ez is követ
közic, hogy sent Pál beűedi semmit
nem fogálnac a gyermekczeknec
meg erősítésere és meg oltalmazás-
sára. Mert aűt mondia: A mű At-
tyainc minnyáian meg keresztelköt-
tenec: Nem aűt mondia, Hogy gyer-
mekec léuén, meg keresztelköttenec.
Választás vagyon az Attyác közet,
és a gyermekczek közet. Annac v-
tánna aűt mondia: Minnyáian által
mentenec a tengeren: Nem aűt mon-
dia, Hogy gyermekec léuén, által
vittéc őket a tengeren. Harmadfor
aűt mondia: Minnyáian egyenlő lel-
ki eledelt öttenec, és lelki íttált itta-
nac: Melly ígeket senki nem erheti,
sem nem magyaráshatya a gyer-
mek-

147 NEGYEDIC RESZE

mekczekről, hanem az öreg embe-
rekről. Miképpen azokat is, a sent
Pál ígait, mellyec követköznec, ho-
lot eűt mondia, Hogy sokakat nem
keduelte ő közzűlec, és meg írta,
műnemű nagy bűneckel ingerlöttéc
az Istent haragra, Tudai, Báluány
imadással, paraznasággoockal, Isten
ellen valo zugodolassockal &c, Eze-
ket senki nem tulaydonyithattya a
gyermekczeknec, Es bűnbe nem ke-
uerheti őket, holot semiot, sem go-
nost nem tudnac, mint a sent írás
bizonsagot teszen felűlec. Ezokaert
a pápához gyermek keresztelóc sem-
mit nem használnac sent Pálnac íge-
iuel, Mint finte a töb sent írásbeli
mondássokkalis.

A NEGYEDIC BI-
zonsagrol.

TANYIT. Negyedűer arról
N 4 hoznac

Acto. 16

hoznac bizonyfagot, Hogy az Apostoloc meg kereszteltéc az híw családos embereket minden családiockal, auagy hazi népeckel. Azzoc közet mondiác, hogy apro gyermekczec is voltanac, És hogy azzokat is meg kereszteltéc az Apostoloc az örögec közet. Mond meg ennékem, io Mesterem, igaz magyarázatté ez, auagy nem?

MEST. Vgy vagyon, hogy az Apostoloc erőssen predicáluán az Euangeliomot, soc népeket teritöttec meg az igaz penitenciára, és a Iesus Christusban valo hittre: Es azoc közet meg kereszteltéc a családos embereket is, minden ő családiockal: De hogy azzoc közet gyermekek is voltanac volna. Azt nem mondia soholt a fent irás.

5. Cor. 16. Szent Pál emléközetet tessen a keresztségről, Hogy ő keresztelte meg

meg az Ištuannac egész házát, auagy minden családiát: De mellete ottan meg mondia, kic voltanac az azoc, Tudni illic, az elsőc, kic meg tertenec az Achaia tártományban: Es vgyan ottan meg mondia, Hogy az Ištuannac családía, kiket meg keresztelt, ő magokat oda aiánlottac a Szenteknec szolgálattyára. A gyermekczekhez ez nem illic: Mert meg nem terher nec, sem hiher nec se gényec, Mert nem halhattyac az Isten nec igéiét, és Euangeliomát: Annac viánna ninczen meg ért okoságoc, hogy őc hitből, és Isteni, és keresztyéni szeretetből magokat aiánlanac a Szenteknec, auagy az keresztyén predicatoroknac, és Isten nec szolgálainac szolgálattyára. Ezokaért meg nem álhat ez a papás magyarázat.

Meg keresztelte Szent Pál és Silás Acto. 16.
a tem.

A temlőztartót Philippis városban minden haza népével. De vgyan ottan meg mondia fent Lukats, Mirczoda hazinép lőt legyen ez. Először azt mondia fent Lukats, Hogy fent Pal és Silas predicalottak nekik az Wrac igeit. Annac utánna azt mondia, Hogy minnyáfan hiuec voltanác: Mert ott álla a temlőztartó. Es nagy örömmel örüle ennek, Hogy mind ő, mind az ő egész haza népe, hiw lőt volna. Ezeket bizony nem érthetni, sem magyarázhatni a gyermekczéc felől: Mert azoknac nem predicálhat senki, nem halhatyác senki predicaciót, Sem nem fogathattyác &c: Ezokaért fent Pal és Silas nem keresteltec gyermekczéket, hanem azzokat, kiknek igaz hitec volt, és kik az ő hitekről igaz vallást tőtenec. Mert mit kerestel tőtenec volna a segéni gyermekczé-

ken,

ken, Ha őcsemmit nem értetenec volna abban, a mit czelekőtenec volna vele? A Ministerium és predicatorfágnac tífai nem őnekic fogál: Mert Christus Wrac epe Mar. 16. mondia: A kihízen, és megkeresztelkedic, az áduózsi: A ki nem hízen, Ei kárhozic. Ismet, Tanítatóc őket, Hogy azzokat meg tanítzác, mellyeket en paranczoltam. A segény gyermekczéc nem értne csemmit benne, akar mint foly nekik, és akar mint tanítzad őket. Nem tudnac semmit benne, Mit czelekőtenec az emberec vele. Akar a borsterene c foly és inted, Akar a gyermekczét, Mind egy. Vadnac olyanoc a papázót közet, kik belső scolat czinalnac, Hogy a belső Scolaba tanyittya a gyermekczéket a feut Lélec &c, De erről mánc kanc az Wrac Istennec igeiben semmi bi-

E KÖNYVETSKE NEC
mi bizonyagunc ninczen. A mit Ie-
remias felől, kereftelő Ianos felől v-
gyan itten példaznac &c. Annae
semmi helye ninczen, Mert nem
minden gyermek Ieremias, Samuel,
auagy kereftelő Ianos, Mert egyik-
ben sem lattucazzokat à ieleket,
mellyeket ezekben meg láttanac,
mint toua fel is meg mondottuc, Es
ez vran is az vtolsó rézben meg mon-
diuc.

A Z Ó T Ó D I C B I Z O N - sagrol.

TANYIT. Ötödöser fent Pál
bol hoznac esmet bizonyagot, holot
1. Cor. 12. 13. azt mondia: Mű minnyáian egy Le-
lek nec általa, egy testéü kereftel-
kottunc, Es minnyáian egy lélecek-
itattatunc. Ebből est vadásác ki à
pápázóc, Hogy à kereftség által
minnyáian plantáltattunc egy test-
ben.

103 NEGYEDIC RESZE.

ben, Az az, A kereftyéni fent
Gyülekezetben, mellynec kőüle
semmi vduósség ninczen. Ezokaért
meg kel, vgy mondnac, à gyerme-
keket kereftelni: Mert annelkül
be nem plantáltathatnac à kereftyé-
ni gyülekezetben, és nem vduózul
het nec &c

M E S T. Hogy à gyermek-
czec nem à küllő kereftség nec álta-
la, hanem à Christusnac érdeme és
nagy kegyelmességének általa vda-
uózullynec, Aft meg bizonyítot-
tuc è könyuetskenec első részben:
De mind azon által mostan is, Isten
nec segítségéuel, holoc valamit fe-
lőle.

Heiába törekősnec à pápázóc,
Hogy ezeckel, à fent Pálnac befé-
diuel akariác à gyermekek nec kereft-
ségét meg erősíteni, és bizonyítani.
Mert è befédec semmiben nem néz
nec à

E KÖNYVETSKÉNEC

nec a gyermekczekre: hanem néz:
nec az öreg nepekre, kiknek megért
okosságoc és értelmec vagyon.

Vedeşedben ennek az okát: Mert
sant Pál fölitt előşer a lelki keresz-
től, A keresztyéni gyűleköztet-
ben való beplantásáról, melly le-
sant a sant Léleknek czeleködése és
hitnek általa. Mert így föl sant Pál:
Egy Léleknek általa egy testé ke-
reszteltünk: Es minnyáian egy le-
lekkel itattatunk. Ezekből könnyen
megérthetni, Hogy sant Pál nem
föl a gyermeköknek keresztségéről,
Hanem arról az keresztségről, mel-
ly lélekben lesant, a sant Léleknek
általa, Melly keresztség, nem a gyer-
mekké, Hanem az öregekké, kik-
nek megért okosságoc, és értelmec
vagyon, Kic meg tanollyac az Wr-
stennec Euangeliumát, Es kiknek
igaz hitec vagyon: Mert ezec al-
kolmas

NEGYEDIC RÉSZÉ

kolmassoc ehöz a keresztséghez:
Nem a şegény értelem nélkül való
gyermekczec.

Mert miczoda egyéb a lelki ke-
resztég, Hanem czac, hogy az I-
stentől meg tanítatunk, Es a Iesus
Christus által vesűc a sant Lelket,
mellynec általa igazan meg ér-
tűc az Istent, Es igazan hitűc az
Iesus Christushan: Mint sant Pál
erről vallást tésen, monduán: Hogy
senki az Iesus Christust Wrnac nem
mondhattya, Hanem czac a sant
Lélek által, Ki mindennec oştogata-
tya az igaz hitnek aiándékát, és az e-
gyéb lelki aiándékokat, az ő io ked-
ve és akarattya ferént.

Ezekből immár minden ember e-
şében veheti, Hogy az igaz hit, I-
stennec aiandéka, mellyet oştogata-
tya az ő lelkének általa, Mellynec
által minden hitec egybe gyűytet-
nec és va-

E KÖNYVETSKE NEC.

A Hívek mi és vgyan egy testvéreléknec: Es arra ért keresztes meg kereszteskődnec, Tudni illic, kődnec meg Annac nyiluan valo iedzésére és bizonságára, hogy lelekben egy más fal meg egyessültenec, miképpen a fent Leleknek általa, az igaz hitben az előt meg egyessültenec az Wr Iesus Christussal, és be plantáltattanac ő beleye, Mint a vesszőc egyesséc a főlőtőuel, és firt s'életet, auagy gyümölcsöző erőt vesszecs ki abbol, Mint Christus Wrunc ő maga est e példat adia mű előnkben.

Iohan. 15.

Műuel hogy kedig a kis gyermekczeknél ninczen ez a hitnec lelke, Hogy hogy kereszteskődhetnec meg tehát minden híveckel azon Lélec által egy testbeli egyességére: Ha kedig a pápázoc olly igen vallyác, hogy a gyermekczekben a hitnec lelke vagyon, és arra olly igen ügyekőznec, hogy meg kel keresztesni a gyer-

NEGYEDIC RESZE.

gyermekczeket: Ha a f. Gyűlekőznec egyic fēt ieléhöz boczátyác őket, Miért nē boczátyác őket a Christus Iesus aštalahoz is, és miért nem oštogattyac az Wr vaczoraát a nekic: Mert ha az hitnec lelke által méltoc egyre, Nyiluan vgyan azzon Léleknek általa méltoc a másakra is. Mert a kic egy testé kereszteslőtenec meg a f. Lélec által, Es itattanac egy léleccel, Es egy kenyérre és teste lőtenec, Méltoc dolog, hogy egy vaczoraual is meg részesüllyenec, mint fent Pál arrol valo tanusagot adot, nyiluan valo bešédeckel.

1. Cor. 10. 12

TANYIT. Nem engedic az Wr Vaczoraát a gyermekczeknec bizonyos okbol, Miért hogy itélet nem tehetnec a fent titoc felől.

MEST, Ebben igazan czelekesnec, hogy az Wr Vaczoraát nem oštogattyac a gyermekczek-

O

nec

E KÖNYVETSKENEC

Deut. 1. nec: Mert aual aſt ielentic, Hogy
ione 4. à gyermekczec tudatlanoc, és hit-
Rom . 9. nélkül valóc: Miképpen hogy igaz
is ezt: Mert az Iſtennec igéie bizon-
fagotteſen rólla, Es vgyan ſőmün
kel meg láttuoc, hogy vgy vagyon.
Ezokaért ertettlenül czelekőſ-
nec à pápázoc, Miért hogy aſt mő
diác, Hogy à gyermekczeknec hi-
tec és ſent Lelkec vagyon, De
mind azon által nem oſtogattyác
nekic az Wr Vaczoraiát. Holot a-
zoknac valo az Wr Vaczoráia, kic
hiſnec, és kiket az Wrnac lelke meg
ſallott, és kiket viſſel és hordoz, és
à hiw kereſtyéneckel egy teſté té-
ſen.

TANYIT. Vagyoné arról va-
lahol valami régi példa, Hogy vala-
ki eſt mőuelte volna?

MEST. Vagyon: Mert az A-
goſton Piſpec, ki ő is gyermek kereſ-
telő

NEGYEDIC RESZE.

telő volt, Az meg latta eſt az Wr Agoſton Be-
Iſtennec igéiében, és meg elmerete i. rá és Piſpec
gaznac lőnni, Hogy valakinec hiti De Peccat.
és ſent Lelke vagyon, hogy aſt kel^{mer. 8. rez}
meg kereſtelni, és annac kel oſtogat^{miſſ. lib: 1.}
ni az Wr Vaczoraiát. Es ezért ad^{cap: 20. 8}
ta még à czőtsſopoknak is az Wr^{aliás.}
nackenyérét, és ſaiokban töltötte
az Wrnac poharabol à bort, minec v-
tánna meg kereſtelte őket: Igazán
itélt Agoſton Piſpec, Hogy à kik-
nec valo à kereſtſég, Azzoknac va-
lo az Wr Vaczoráia is, Noha nem
igazán czelekődet, Hogy meg ke-
reſtelte à gyermekczeket, és oſto-
gatta nekic az Wr Vaczoraiát:
Mert azokat kel meg kereſtelni, kic
nec az igaz hitnec lelke vagyon,
melly által be plantáltattanac az wr
Ieſus Chriſtusban, Es egy teſté lő-
tenec à kereſtyéni gyűlekőzetnec e-
gyeſségében: Es azzoknac kel oſto-
gatni

E KÖNYVETSKE NÉC
gathi az Wr Vaczoráiát, Kic igaz
hittel magoknak kaptsolhatyác az
Iesus Christust, és lélekben meg ö-
téc az ő áldot fét testét, és ittác az ő
áldot fent vérét, és valasztást tudnac
rónni az élő mennyei kenyér felől,
és a mennyei eledel közet, és a te-
sti kenyér közet. Mert é probára in-
ti fent Pál mind azzokat, kic az wr
Vaczoráiához járulnac. Ezt kedig
nem művelhetic a gyermekeczec, Kic
miképpen hogy sem gonost, sem iót
nem értne: Azonképpen ítéletet
sem tehetne az lelki dolgokrol, és
nem probalhatyác magokat. Sem-
mi közec ninczen ezokaért a gyer-
mekczeknec, sem a keresztséghez,
sem az Wr Vaczoráiához. Mert
miképpen egyic fent ielhöz alköl-
mattlanoc, Sinte azonképpen a ma-
sikhoz is.

TANYIT. A mint esembe ve-
sem,

1. Cor. 11.

Deut. 1.

Ioné. 1.

NEGYEDIC RESZE.

sem, Lehetne a gyermekeczec a ke-
resztség nélkül, finte mint az Wr
Vaczoráia nélkül,

MEST. Bezeg lehetne. Mert
finte hogy nem árt az ő vduösségek-
nec, hogy nem járulnac az Wr Va-
czoráiához, hanem annélkül marad-
nac: Sinte azonképpen lehetne a ke-
reszteség nélkül is, Es nem árt az ő v-
duösségeknek, ha meg nem keresztel-
kődnec is. Minden dolognac regzet
vdeie vagyon, Ahoz kel magunkat Ecclesi. 3.
tartanunc.

A Z VI. BIZONSAGROL.

TANYIT. Immárlutottunc a
fő dologhoz, mellyel tamastyác a
pápázóc a gyermekeknek keresztesé-
get, Mellyeket hoznac a köttésről,
mellyet tót az Wr Isten Abraham-
mal, és confirmálta azt az Környül
Gen. 17.

O 3r

valo

valo metelkedéssel. Itt est mondiác:
Nem czac az örögeckel törté az w
Isten az ő köttésset, hanem az gyer
mekczéckel is: Mert aſt paranczo
la, Hogy nyoltzad napon mind kör
nyúl metelnéc őket: Sinte azonkép
pen az wy testamentomban kel a
gyermekczéket is meg keresztel
ni, Mert a keresztség állott a
környűlmetelkedésnek helyére, és
a ſent ieleket, mind ő, s' mind wy te
stamentomban egy becűletben kel
tartani. Erről immár, io Mester w
ram, ennekem vállast tégy: Ha est
a bizonságot meg erőtlennűthet
ted, Tehát tyed annac vtánna a dia
dalom, Es porban esic a pápázók
nac tudománya, Es én el buczu
som tőlec.

MEST. Tudom, hogy a pápá
zóc vas bástia gyanánt tarttyác est
a bizonságot: De igen hituan fonda
mentő

mentomra raktác: Mert az gyer
gén ál cpitue. Vgy vagyon: Az
W/r Isten köttést tört vala Abra
hammal, és az ő maguauai: Es an
nac bizonságára adta vala neki a kör
nyűlmetelkedést: De a környűl
metelkedés nem volt a keresztség
nek peldaia, mellyet ſörzendő va
la az Isten: Hanem, a környűlme
telködés iedzette az vyonnan valo
űletést, mellyel vyonnan ſűletet
nec az Isten fia, Ez okaért a nem
ző tagban adatattor az Istentől:
mellyel aſt iedzette, Hogy az Iſtē
nec wy fia, kic az wy frigyben és
köttésben vадnac az Istennel, kör
nyűl meteltetnec az wy köttésben
az ő ſűuekben, Es az ő ſűueknec
első bűrét környűl metelic, az ele
uen kőuel, az Iesus Christussal, melly
környűl metelés nem emberi kez
el, hanem a ſent Léleknec sebes czele
kődetiuel leſen, Vgy

Matt. 21
Ioh. 1. 34
Deut. 13. 19.

Deut. 30.
Ier. 49.

Gen: 9. Vgy tött vala az Wr Isten az előt
köttest Noe Patriarchau al is, Es iel
lül adta vala neki a frouáruánt az eg
ben, Melly frouáruánnal iedzette
az Wr Iesus Christust, ki ackoron
iöuendö vala, de mostan immár el
Hebr. 1. 10. iöt, Es minec vtánna el végefte ő
maga által a mī vduófségünk nec
Heb. 7. 9. dolgat, felment mennyekben min
Rom. 8. den egek nec felűben, és el az At
1. Iohan. 2. tyá Isten nec iobián, esedezuén mū ē
röttűnc.

Tőb példácis vадnac az ő testa
mentomban, és iedző ielec, mellyec
bizonsagot tesne az Isten nec nagy
kegyelmességéről, az Christusban,
ki által vöttűnc az Istentől minden
iokat, és köttres Isteni kegyelmet :
Mert ő az Isten nec Baránya, melly
el véfi ez világnac bűnét : ő az e
gyertlen egy Közbejáró az Isten
közér, és az emberec közér, ő az, ki
1. Tím 2. ki

kiegybe békelteti az embereket az Iob: 17.
Istennel, Ő a békeség főrzé, Ki az Iob: 2.
ő dragalatos vérénec hullásáual, és Col: 1
keferő halaláual meg nyerte mūnc = Eph: 2
kűnc az mennyei bodogságot. 1. Pe: 1.
Heb: 10.

TANYIT. Miért hogy a pá
pazóc olly igen tamaskodnac az
környűmetelkődeshöz, és aual a
kariác a gyermekök nec kereftségét
meg erőlsíteni, és meg őltalmazni,
Ezért kérlec, Hogy arról bőueb
ben tégy magyarázatot, Hogy iob
ban megérthessm annac dolgat.

MES T. Öremest mūuelem. A Környűl
Ved esedben, hogy az Abraham = metelkődés
mal valo köttés nec példáiát lelki er. nec lelki ma
telemmel kel meg érteni, Két képpen gyarázat
pediglen. tyá.

Előfer, Hogy Abraham példái
ta legyen az Attya Wr Istent. Isaac
kedig az Wr Christus Iesus, és min
den hiueket: Sara kedig példáiata az

O s wy

Gal. 4. wy testamentomot, az wy frigyet.
A testi környűl metelkődés példás
ta à fűneknek környűl metelését,
melly Christus Wrunknac környűl
metélésse lélekben lefen, s^{ent} Lé-
leknek czelekődésse által. Mert
Rom. 2. ecképpen magyaráztattot mindenűt
Philip. 3. à s^{ent} irásban à környűl valo me-
Col. 2. telkődés, miképpen toua felis meg
Deut. 2. jelentőtűt.
Ierem. 4.

Masodszor, Ezt è dolgot vgy
kel meg ertenunc. Az Isten körtélt a-
uagy frigyet tött Abrahammal, és
az ő maguaiual, Az az, minden hi-
ueckel, és hogy ötet, azzockal egye-
rembe örökeffe tötte à mennyei bo-
dogságban, az ő nagy kegyelmessé-
géből: Melly ki mondhatatlan nagy
kegyelmességének bizonyos iele ez,
hogy az ő Fiát az Isten mű érö-
tunc halálra adta. Mert erről inkább
meg esmeriuc, műnemű nagy bere-
tettel le-

NEGYEDIC RESZE.

rettel legyen hozánc az Attya Wr Rom. 8.
Isten, Hogy az ő áldot fent Fiár
meg nem kiméllette, Es abban igér-
te műnekünc az öröc bodogságot, Ioh. 3.
ingyen, Czac hogy ő benne hidiünc. Mar: 16.

Az Isten költésének zalagos ^{2. Cor. 5.}
peczeti kedig a fient Lélec, kit az I. ^{Eph. 1. 4.}
sten, az Iesus Christus által ki ont ^{10. 14. 15. 16}
a hiueknec fiúében, ki bizonságot ^{Gal. 4.}
tén a hiueknec az Istennek költés- ^{Tit. 3.}
se és frigy hórzáse felől. Es kiuel ^{Rom. 8.}
az Isten maganac peczetli a hiue- ^{Eph. 14.}
ket, mint ő saiat vduözitet népét, ^{Ioh. 1. 3.}
Es meg wyittya nekic mind fiúeket
s mind elméieket, Hogy méltan wy ^{Ioh. 1. 3.}
onnan sülettet, és wyonnan terem. ^{2. Corin. 5.}
ptet állatoknac mondattatnac.

T A N Y T. Ez az Istennek költője auagy-frigye, Vagyoné költője valamikülső állathoz?

M E S T. Ninczen : Hanem
kötözve vagyonez à frigy az W r
Iesus

E KÖNYVETSKENEC.

Rom. 5. Iesus Christushoz, ki czac egyedül
Heb. 5. az Istennec kimondhattlan nagy ke-
gyelmességének iele, Kit az igaz hit
meg fog, és magának kapczol, az I-
sten Lelkének czelekődése által,
Rom. 8. Melly Lélec bizonyosá tefi a mű
lelkünket, Hogy Isténec fiaivagyuc.

TANYIT. Mitkel tehát itél
ni a Szentsegekről, Nem Istén-
nec kegyelmességének ieleiazzoc?

MEST. Vgy vagyon vgyan,
Hogy a Sacramentomoc bent ielec:
Mert meg mutattyac műnekünk a
mű meg váltonknac, az Wr Iesus
Christusnac kegyelmességét, és
Ioh. 15. 17. mű hozzancvalo io és kegyelmes
Matt. 26. akarattyát, Miképpen halál-
Mar. 14. ra adta magát, és vérét ki ontotta
Luce 22. mű erőttűnc. Mert ezeket a bent ie-
1. Corin. 11. leknek általa mind előnkbe tamas-
tya: De noha ez így vagyon, az-
ért az Wr Iesus Christus czac egye-
dül az

NEGYEDIC RESZE.

dül az igaz propitiatorium, az Istén
nec kegyelmességének iele, A több
ielec kedig mind czac ez egy ielre
mutatnac, és ő rolla tefnec bizonyá-
got, Nem kel ezokaért a bent iele-
ket egybe elégíteni az WR Iesus
Christussal: Hanem, válastást kel
tenni ő közte, és a Sacramentomoc
közé, Es a mi az Wr Iesus Christu-
sá, aht nem kel a Sacramentomoc-
nac auagy bent ieleknec adni.

TANYIT. A Sacramento-
moc meg holt állatoc, Hogy hogy
czelekőthetnec valamit ő magok-
ból, és ő magoktól?

MEST. Őmagokból, és ő
őmagoktól semmit nem czeleköt-
hetnec, és semmit nem használhat-
nac műnekünk az vduólségnek dol-
gaban, Hanem czac annéban, men-
nyeben az Isten Fia, az WR Iesus
Christus válastotta azzokat maga-
nac

Exod. 15.
Rom. 5.
Heb. 5.

E KÖNYVETSKENEC

nac eßkezül, és iellül auagy példaul
 Christus Iesusba meg mutatot dol-
 gokra inditatuán tamarotta azzo-
 kat elönkbe, Hogy mű azzokat i-
 gaz hittel meg fogiuc, és magunka-
 loh. 1. **S** nac kapczollyuc. Mert czac à Chrűs
 az, ki mindeneket czeleköfűc mű
 bennűnc az ő meg fenteléssénecl-
 Matth. 3. ke által: Mert czac ő az, ki meg ke-
 Act. 1. restel műnket fent Léleckel és tűz-
 zel, es az ő testébe, à fent Gyűlekő
 Heb. 9. közetben be plántál, es az ő dragala-
 1 Pet 1 ros fent véréuel meg hint és meg mo-
 1. Iohan. 1. sogat műnket, hogy meg szabadu-
 Apoc. 1. lunc minden bűneűnkéből: Czac à
 Christus az, Ki az ő vaczoraiában
 legeltet műnket az igaz mennyei ke-
 nnyerrel, Ki önnűnc adia az ő hu-
 Sap: 16, sát, Es innunc adia az ő vérét. Egye-
 loh: 6. **S** dűl ő czelekedete, és nagy kegyel-
 messége ez, Hogy igaz hittel, Lé-
 lekben, és az ő, fent igeiénecl erei-
 ben,

NEGYEDIC RESZ.

ben, az ő áldot fent testéből, mel-
 lyet egyfűer meg áldoßra à keresztfan
 mű erőtűnc, Es az ő áldot fent vé- Iohan. 19.
 rében, kűt ackoron ki ontot mű erőt
 tűnc, veßűc az ő rőcké meg maradan
 do igazsagot, az ő rőcke valo bodog
 saggal egyetembe: Nem kel eßt sem
 mi kűlűő ielnec, auagy valami czele-
 ködetnec tulaydonyitani: czac egye-
 dűl az Wr Iesus Christusban talál- Col. 2. **S**
 lyucaßt, mint az Isten nec egyettlen
 egi tűrházában.

Ecképpen ezokaért meg iékéli
 mű bennűnc az Wr Iesus Christus
 mind azzokat à dolgokat, az ő fent
 Lelkénec általa, az igaz hitben, mel-
 lyeket meg példáznac à fent ielec
 kűlűő képpen, mind á keresz-
 seg, s mind az Wr Vaczoráia. Ezo-
 kaért, Mikoron meg keresztelkő-
 dűnc, auagy az Wr Vaczoraihoz
 iarolunc, Nem kel fő képpen à kűl-
 űs

E KÖNYVETSKENEC

Col. 1.2.
Ioh. 1.3.

fő jelekre néznünk, Hanem ő maga, az WR Iesus Christusra; Mert ő belőle vesünk mindeneket, mind egy tartóbol, és kéncz tarto házbol; Mert ő benne lakic az Istennec tellyessége, Mellyből műveünk minnyáian egy kegyelmet a masikra, és egy Isteni aiándéket a masikra, Mint a fent Lélec erről nyiluan valo vallást telen a fent irásban.

Numeri 21.

Eft regénten meg példásita az WR Isten, az ertzkégyonac példában, Mert az Isten ada nekic az ertz kégyot, és ő csináltatá azt Moissel; Valakic ezokaért néznec vala az ertz kégyora, Meg gyógyulnac vala, és nem árt vala nekic az halálos méreg. Nem gyógyulnac vala pedig ezec a külső láthato példa az ertz kégyonac általa, mellyet látanac vala testi főmeckel; Hanem az
WRnac

113
NEGYESZEDIC RÉSZÉ.

WRnac általa, Ki mindeneknec meg szabadítóia. Sinte azzon képpen né használ műnünkön semmi külső láthato iel a mű vduósságunkre: Hanem czac az Isten Fia, az WR Iesus Christus ő maga, az ő kegyelmességének általa.

E Regula ferént ezokaért kel mind azt meg erteni, a mit a fent irásból a Sacramentomokrol, auagy a fent jelekről, Noha betű ferént más képpen nyihol nyihol tetzic. Mert valaki eft a Regulát esébe né véti, Az igen hamar meg czalatkozic, és vndoc téuellygéssekben esic, Es a fent jelekben a heiat kapia, hátra hagyuan a belit &c.

TANYIT. Ninczé tehát a keresztégnek semmi hasonlatossága a környül metelkedéssel.

MEST. Semmi ninczen: a menében a főrzésnek az ő vele való élését nézzük. P Mi-

E KÖNYVETSKE NEC
MI OKA ERT NE LE
gyen semmi hasonlatosság a
Keresztiségnek a környül való
metelkődéssel.

1. Először, Az Wr Isten nyil-
ván való és ki feiezet igéckel meg
paranczolta vala ő törvényben, hogy
nyoltzad napon környül kellene me-
relni a gyermekczeket: Az kereszt-
ség felől pedig nem.

2. Annac vtánna, Az wr I-
sten nem paranczolta, hogy a kör-
nyülmételkődés előtt predicallani kel-
lene, mint az keresztiség előtt:

3. Harmadszor, Az Isten hitet
sem kéuánt a környül metelés előtt a
gyermekczektől: Hanem a körny-
ül metelés ő raytoc példa volt, Mel-
ly felől őc akkoron semmi itéletet
nem tehettenec, gyermekek léuén,
Miert hogy ertelem nélkül valóc va-
lának.

114
NEGYEDIC RESZE.

lánac: Az keresztiséget pedig hittel
kel venni, A keresztiséget pedig kü-
lomben vagyon a dolog.

Mert először, Hogy az Wr Ie-
sus bőrzette a keresztiséget, egy igé-
uel sem emlekőzet a gyermekeknek
keresztiségéről: Az Apostoloc is a
Christus mennybe menése vtán egy
igéuel sem emlekőstenec rólla az ő
írásokban.

Masodszor, Christus Wrunc meg
paranczolta, hogy az Euangelio-
nac hirdettéffe és predicállássa elől
iarion a keresztiségnek. Mert est mő Mar. 16.
dial: Mennyetec ki az egész vilagra,
predicálljatoc az Euangelio-
mot minden teremtet állatoknac, Tani- Matt. 28.
czátoc minden népeket, Hogy meg-
tarczác azzokat, mellyeket én meg
paranczoltam tőnektek.

Harmadszor, Az Wr Iesus Chri Marc. 16.
stus a keresztiség mellei a hitet is ke-
P ij uanya

E KÖNYVETSKE NEC.

Mat. 2. 8. 16 uánya azzoktól, kik meg kereftelkődnek: A sient Apostoloc is mindenkoron à hitet kéuántác à kereftéség elöt azzoktól, kik ő tőlec kéuántanac meg kereftelkődni. Es senki meg nem bizonyithattya à sient irásból, hogy valaha más képpen, a uagy gyermekeket meg kereftelte volna.

TANYIT. Aft mondiác à Pápázóc, Hogy így kel czelekődni à Kereftéséggel, sient mint à környül metelkődéssel, Mert elősér az örögeket meteltéc környül: Azokról siallot annac vtánna à gyermekekre &c.

Rom. 4. MEST. A sient irás aft mondia, Hogy Abraham felvörte à környülmetelkődést az ő igasságának peczetül, mellyet az Isten őnekituslaydonyta az ő igaz hite ért: Es è meletadta neki az Isten à paranczolatot,

NEGYEDIC RESZE.

115
tot, Hogy az ő hazában minden férhuinemet környül metelne. Isten nec paranczolatya sient, nem külemben czelekődet Abraham. De az Isten Fia nyiluan valo paranczolatot adot ki à kereftéségrol, Hogy à kik hisnec, Azzoc meg kereftelkődienec. De à gyermekekről, hogy azokat meg kellene kereftelni, semmi emlekőzetet nem tesen, czac egy igéuel is.

Ha ezokaért olly igen búkséges à gyermekeknek kereftéséget, Es annyira folgál az ő vduósségökre, (mint arról folnac à pápázóc) Hogy hogy volna az, hogy az Isten nec fia, az Wrlesus Christus, ki hozzanc iöt à mű vduésségünkért, hogy minden vduósséges dolgokat *loh. 16.* meg hirdetne és meg ielentene műnekünk, Hogy egy igét is sem folt volna műnekünk ezzec è dolgot se

E KÖNYVETSKENEC

181. Nem de olly nagy szükség volt volnaé ezt meg ielenteni bizonyos befedekkel múnékúnc, mint ielentőte az ő Testamentomban a környűlmetglkődésről valo ceremoniat bizonyos és nyiluan valo befedekkel?

Acto. 22. Az Istenec embere Pál Apostol aual kérkőst, Hogy az Istenec minden szükségos tanácsát el né titkolta tőlunc, hanem hogy nyiluan meg ielentőtte múnékúnc, hogy hogy vagyon tehát ez, Hogy a gyermekczeknec keresztiségec felől egy ígét is sem irt, sem ielentett múnékúnc?

Mind ezekből immáron bizonyossoc vagyunc erről, Hogy nem főrzette az Isten Fia azt a gyermeknec keresztiségét, Es soholt nem paranczolta, hogy meg kellyen a gyermekczeket keresztelni gyermekkorokban, mikor még értelem és hit nél-

116
NEGYEDIC RESZE.

nélkül vадnac, és sem Isten felől, sem hitec felől semmi vallást nem tehetnec &c.

TANYIT. Mellyic a masodic^{2. Octo.} oc, miért nem hasonlíthatic a keresztiség a környűlmetglkődéssel egybe?

MEST. A masodic oc vétetic az éddöről, melly bizontalan. Mert az Isten paranczolta az Izrael fiaínac bizonyos éddőt és napot az környűlmetglkődésnec, tudni illic, a nyoltzadic napot, hogy azzon kellene lőnni: De az Isten fia nem a nyoltzadic napot rendelte a keresztiségnec, hanem ezt az éddőt, Miko-^{Acto. 2.} ron a meg keresztelendőc hífnec, és^{Acto. 8.} az ő hitekről vallást tesnec, Es a mellet ő magoc kéuányac a keresztiséget. Miképpen ezokaért, hogy nyoltzad napnac előtte nem mertec a gyermekczeket környűlmetelni: Azonképpen wy Testamentomban

E KÖNYVETSKENEC

Mar. 16.
Acto. 8.

Nemkel őket meg kereszteni, mineg
előtte hisz nec, és hitekről vallást tesz-
nec, és ő magoc kéuánnyc a keresz-
tést: Mert azokhoz kötelezte az I-
sten fia a keresztséget, mint a környül-
metelkődést a nyolczad naphoz.

3. Occa.

TANYIT. Kéuánom az har-
madic okot hallani.

MEST. A harmadic oc ez,
Hogy ő Téstementomban czac a
ferfiui magzatokat metelic vala kör-
nyül, és nem a leanzokat, Kic noha
nem metelked nec vala környül, Az-
ért vgyan Isten nec frigyében és köt-
tésében valánac: Mellyből è követ-
közic, Hogy a környülmetelkődés
nem volt példaia a keresztség nec, Es
hogy ahoz nem hasonlithatic.
Mert ha azt példásra és mutatta
volna, Tehát mint finte akkoron,
czac a ferfiui magzatokat, A Lean-
zokat pedig nem kellene meg keresz-
telní,

114
NEGYEDIC RESZE.

TANYIT. Mi okaért adtác
est a ielt, a környülmetelkődést
czac a ferfiui magzatokra, és nem a
leanzokra is?

MEST. Ennec az okait nem ad-
tác nyiluan valo befedekkel az bet-
írásban előnkbe. Mondhatoc vala-
mit az én értelmē szerént: De az ite-
let az en mondásim felől hagyom
az Isten nec Senteire, kiknél az Iste-
nec Lelke vagyon.

Először, A ferfiu magzatok
nac környülmetelkedése iedző pél-
da volt, és nézet az iöuendő Melsia-
fra, az asfionyaltnac maguára, ki-
nec általa leiendő vala amà fíuek
nec környülmetelkődése, mellyről
szól Moses, és a több prophetac, Es
miképpen magyarázzac a bent Apa-
stoloc, Hogy ő lenne az, ki helye-
re hozna az el veszt emberi nemze-
tet.

P 5

Masod

2. Cor. 5.

Gen. 3.

Deut 30.

Ezech. 36.

Ierem. 4. 9.

Eph. 2.

Col. 2.

E KÖNYVETSKENEC

Masodszor, Az a környül metel-
ködés iedző példa volt, mellyel in-
törttenec az Abrahamnac lelki fia, Rom. 2.
kic az igaz Izrael népei az Istenec, Ehe. 4.
kiknec a sient Léleckörnyül metelte Col. 2.
fűueket, Hogy ferfiui batorság le-
gyen ő bennec, és igaz hitnec ereie
és batorsága által viaskodnának az
ördöggel, és annackéserteri ellen:
Ne volnának lagyoc és asfonyiállati
termésetűec, kik hamar meg lankod-
nac, és minden aprotéktol meg iyed-
nec.

TANYIT. Nyilván valo pa-
ranczolattal volt a nyoltzad nap ki-
feiezue, hogy azzon kellene a gyer-
mekczeket meg kereszteni: De hava-
lamellyec az előt meg holtanac,
Mint lőt azoknac dolgoc? Miért
hogy a környülmetelkedés nélkül
meg holtanac?

MEST, lol volt dolgoc, Es ab-
bol semmi

118
NEGYESZEDIK RESZE.

bol semmi fogyatkozásoc nē volt.
Sinte azonképpen voltanac Isten-
nec népei a környülmetelkedés előt
mint lőttenec volna az vtán, ha él-
tenec volna, Vgyan azon Istenec
körtésében auagy frigyében volta-
nac akkoron is: Es az ő vduólségoc
nem volt kötözue a külfő testi iel-
re auagy környülmetelkedésre, Ha-
nem fondálua volt és állot az Isten
nec nagy kegyelmességében és irgal-
masságában, Ki őket az ő öröcke-
valo feretéből maganac válasszot-
ta, Es ezért frigyot tött Abraham-
mal, és az ő maguaua, Mellyben
ast fogatta, Hogy ő Istenec és At-
tyoc akarna lőnni. Gen. 17.

Ez kedig igen sēpen meg ielen-
törtet münckűnc az Ismaelben, ki
test ferént vgyan Abrahamnac fia-
vala, és környülmetelkedet vala sin-
te mint Isaac is: De az Isten azért
az

E KÖNYVETSKENEC.

Rom. 9. az ő frigyét nem Ismaellel bõrzed
hanem Isaackal: Es Ismael nem vole
Gen. 21. öröckes Abrahamnac hazában, ha
Gal. 4. nem czac Isaac, Ki az igéret feréne
à sabadoftol à Saratol született vala:
melly példa ebt mutattya mûne-
kûnc, Hogy az Attya Isten à lelki
Saranac fiait. Azaz, à hiw kereszty-
éneket, az ő nagy kegyelmességé-
ből választotta, Kic immár az igé-
ret nec fiait, és azzoc famlaltatnac
Gal. 3. az igéret nec maguánac, Kik nec v-
Rom. 3. duósságec fondálua vagyon és al az
Col. 1. Isten nec ki mondhatatlan nagy ke-
Col. 1. gyelmességében és irgalmaságában,
Es az Isten Fianac dragalatos vére-
nec hullásában, és az ő ártatlan
halálában.

T A N Y T. Bizony akarnám
ha immár ezeket mind egy somma-
ba be hoznád, és be kötöd.

MEST. Ved esedbe, Ez mind
ezek

NEGYEDIC RESZE.

ezek nec à Sommaia, auagy rőulde-
den valo értelme.

1. Először, Miképpen környül me-
teltéc à testi Izrael fiait: Azonkép-
pen meg kel kereszteni az lelki Isra-
el fiait, az Wyonnan születeket, kie
az hiw keresztyénec.

2. Annac vtánna, Mint à kő-
nyülmetelkődés rendeltöttet nyol-
tadnapra: Azonképpen rendelte
az Isten Fia, Hogy azzokat meg
kel kereszteni, kie meg tanoltác az ő
igéiét, és kik nec igaz hitec vagyon,
Es kie arrol vallást tést nec, őmagoc
kéuánuán à keresztséget,

3. Harmadszor, Miképpen ő Te-
stamentomban az gyermekőknec v-
duósságec fondálua volt az Isten nec
kegyelmességében és irgalmaságá-
ban, Es nem à külső testi környül-
metelkődésben: Sinte azzon kép-
pen wy Testamentomban is à gyer-
mekők-

Matt. 28.

Mar. 16.

Acto. 2.8

E KÖNYVETSKE NEC

meköknec vduóssége fondalua va-
gyon az Istennec szeretetiben és ki
mondhatatlan nagy irgalmaságá-
ban, és az Isten Fianac, az W/r Ie-
sus Christusnac iouoltában, Es nem
à külső keresztelemben.

4. Negyedjér, miképpen ő Te-
stamentomban nem ártot à gyermek-
czeknec, kic nyoltzad napnac előt-
te à környűlmetelkődés nélkül meg
hóltanac, és kic negyuen estendeig
à pusztában léuén, annélkül marat-
tanac, az leanzockal egyetembe:
Sinte azonképpen wy testamentom-
ban is, nem árt semmit à keresztyé-
neknek magzattyoknac az ő vduóssá-
goknak, ki nem rekesti őket az I-
stennec frigyéből, és az vduózúlén-
dőknek samából, ha külső képpen
meg nem keresztelekődendnec. Mert
à keresztség nélkül tisztitua vadnac,
és az Isten fianac dragalatos vérével
meg

1. Pet. 1.

NEGYEDIC RESZE.

meg keresztele és meg mosogatua, H...
Mellynec általa kéfen vduózúlte- Heb. 11.
nec. Apocal. 1

TANYIT. Ha így vagyon dol 1. Ioh. 1. 2.
goc, Bator soha annac vtánna meg
ne keresztelekődienec.

MEST. Vay nem vgy gczed:
Mert az Istennec az ő főrzésnec
engedni ec kel, és meg kel annac v-
tánna hereztelekőni ec alkalmatos v-
dóban, mikoron immár fel neueköt-
tenec, és meg ért az ő okosságoc, és
meg tanoltac az W/r Istennec igeiét,
és immar igaz hítec vagyon, és mi-
koron arról vallást tésnec, és ő ma-
goc kéuányac à keresztséget: Acko-
ron fel kel venni ec à keresztséget, és
nem kel ást meg vtálni ec, Mert fők
ségec vagyon rea, mint az vtól-
so részben ennec à könyue-
czkenec meg hallod.

A Z

E KÖNYVETSKENEC
AZ VII. BIZONSAGROL.

TANYIT. Aftt mondiác a pá-
pázóc, Hogy az Isten nem bőmely
valagato, Ezokaért az ő kegyelmel
sége űockal bőuebben ki áradot legyē
az wy testamentomban, hogy nem
mint az őban. Ha ezokaért ő testa-
mentomban az Istennek frigyéből
ki nem reckestöttec a gyermekeze-
ket, hanem a frigynec külső ielét re-
aioc adiac, es környűlmeteltēc őket:
Tehát kőuerkőzic (vgy mondnac)
Hogy az wy testamentomban in-
káb nem kel őket ki reckesteni, Ha
nem meg kel őket kereszteni &c,

MEST. Miért hogy a gyermek
keresztelec nem ertic igazan az ő es
wy testamentom közet valo kőulemb
fűgēt: Sinte azért nem ertic a kőu-
lembfűget is, melly a Tőrueny kőu-
zet es az Euangeliom közet va-
gyon:

121
NEGYEDIC RESZE.

gyon: Aftt sem ertic, Miczoda le-
gyen az Istennek áldomássa es Euan-
gelioma: Sem aftt, Miczoda legyen
az Istennek átka: Es ez okokból hel-
lyen hadiac az Pápa Antichristusnac
főrzűssit es lelemenyt, es Istennek
áldomássa helyében, meg terhűlic
magokat Isteni karomlűssűockal, es
az ő átkauat.

A tőrueny, halálra valo űolgállat
volt, melly minden embert Isten-
nek átka alla reckestet: De a Chri-
stus Iesusban, es a Christus Iesus al-
tal immár meg űabaditattunc a Tőru-
entől, es az Euangeliom allat va-
gyunc, Istennek io kedue es áldo-
mássa allat, meg menekűduen a tőru-
ennec átkától: es a környűl metel-
kűdűssel semmi kűzűnc ninczen,
Eftt ő űabadűsagot nem láttyac sem
ertic a gyermek keresztelec, Es nem
tudnac valaűtűst tőnni a tőruennec

Q

átka

E KÖNYVETSKENEC.

árka közet, és az Euangeliomnac áldomással közet.

Mikoron kedig hallasz, hogy emléközet lesen az Istennek nagy kegyelme felől, A kegyelmén ne gőczed a keresztséget, Hanem gőczed *Ioh. 3.* az Isten Fiát, az Wr Iesus Christust őmagát, Kí az Attya Wr Isten az ő kimondhatatlan nagy irgalmasságából aiándokon adot ez vilagnac, Hogy minnyáian vduőzüllyenec ő bennne és ő általa, A kic benne hisz *2. Cor. 1.* nec. Mert ő benne minden Isteni ígéretec épec és igazac. Es mind ezec é dolgoc nem tulaydonitathatnac a keresztségnec, hanem czac czuppa őmagánac, az Isten fíanac, az wr Iesus Ckristusnac. Valaki ezokaért est igazan meg esmerheti, és lelki bizodalmat belévethet, Az kapczollya magánac est az Istennek nagy kegyelmességét.

Ezo

NEGYEDIC RESZE.

Ezokaért igen búkség, hogy az ember iol eszébe vegye, mellyic más: Mert az Papa Antichristus mind el fordította az Istennek igazságát, és el ásuánast, az ő vndokaságát és hazugságát helyheft őtte helyében: Vigyáznunc kel ezokaért. Hogy ne tévelyedjünk, és az igazság helyében az hamisságot ne kövessük.

AZ VIII. BIZONSAGROL.

TANYIT. Nyoltzadkor est mondiác a pápázóc, Hogy a gyermekczec, minnyáian Isten haragjánac fiai: Es miért hogy czac testiec, hogy az Istennek orságát nem bírhattya: Ismet, Miért hogy minnyáian Adamban meg hóltanac, Azért kellyen őnekiec meg éledni az Iesus Christusban, Annac vianna Christus

Q ij

E KÖNYVETSKENEC

Ioan. 3.

Istus Wrunknac mondását is hozzác
elő, holot est mondia: Valami hus-
bol sületetic, Czac test az: Ezoka
ért, Ha valaki wyonnan nem süle-
tendic, Nem lathattya az Istennec
orágát. Ecképpen est hozzác kö-
uetközésbe, Hogy à keresztség sük-
ség à gyermekczeknec, hogy az ál-
tal meg szabadullyanac az ő bűnek-
től, és az Istennec haragiatól, Es
wyonnan sületteffenec, az örök élet
nec meg nyerésére. Mint tetzic
czokaért teneked ez è köuetkezés?

M E S T. Bizonyába czodala-
tos emberc à pápázóc, à gyermek
keresztelóc, Es miért hogy az ő
dolgoknac és tudományoknac nin-
czen bizonyos fundamentoma à bent
írásban, Azért olly igen czauargo
besédűec. Mostan ast mondiác,
Hogy à gyermekec czac testiec és
husac, és azért haragnac fiaí &c.
Hogy

128
NEGYEDIĆ RESZE.

Hogy kedig meg tisztulhassanac, a-
zért kellyen őket meg keresztelni.
Annac vtánna hammarast mind el-
feleytuén, Ast mondiác, Hogy i-
gaz hitec vagyon à gyermeköknek,
és hogy fentec, és menyorságnac
öröckesi &c. Es abbol mindiarast
est ki tekeric, Hogy meg kellyen ö-
ket keresztelni &c. Ecképpen cza-
uarognac besédöckel, és ömagoc se-
tudiác, mint vadnac benne. De ved
esedbe: Nem ez az Istennec fianac
sörzesse és rendelesse, Hogy sēteket
auagy haragnac fiait, auagy imest a-
uagy amaast kellyen meg keresztelni:
Nem: Hanem est rendelte és pa-
ranczolta, Hogy az Euangeliomot Matth. 28.
kel hirdetni és predicállani: Valaki Mar. 16.
meg tanollya az Euangeliomot, és Acto. 2.
hiszen, és az ő hitiről vallást tessen, és Acto. 8.
kéuánya à keresztséget, Hogy ast
kel meg keresztelni.

Q iij

A bent

E KÖNYVE TSKENEC.

A fent írásbeli mondasokra ke-
dig, mellyeket elő hoznac, ez a fá-
raz és rövid felelet, Hogy ezec è bi-
zonsagoc nem néznec a gyermekczé-
kre, és azzoknac keresztiségőkre, Es
nem a gyermekczékről, sem az ő
keresztiségőkről nem szólac: Mert
a gyermekczéce nem halhattyac az-
zokat a bizonsagokat auagy monda-
sokat, Meg sem fokhattyac igaz hit-
tel azzokat, ingyen sem köuethetic:
Hanem néznec az öreg emberekre,
Kic halhattyac, és igaz hittel meg
fokhattyac őket, Annac vtánna is
kouethetic őket.

Ezokaért ezekben è mondas-
sokban meg iratatic az embereknek
az ő nyauallyas vóltoc és romlásoc,
Hogy aít esünkbe véuén, inditattaf-
sunc a mŕ, Wrunc Christus Iesushoz,
Kinélkül a bűnnec nyauallyából sen-
ki ki nem szabadulhat, Es nem épül-
het

NEGYEDIC RESZE.

het fel lenki a nagy romlásból, és
meg nem menekőthetic senki az ő-
rőc halálból. Mert valakic ő ben Iohan. 3.
ne hisznec, Azoc meg menekődnec
a bűntől, az Istennek haragiatol,
Es az őrőc bodogságnac őrőckesi le-
snec, Miképpen igen szépen tanyit
Keresztelő Janos, fent Janosnál har-
madic részében.

Ezeknek ez híueknec annac vtán
na fűkség, nem czac a Keresztiség,
Hanem az Wrunc Vaczorala is.
Mert mind è két Sacramentom bi-
zonyos iegyec, és vgy mint bizo-
nyos peczetc a mŕ valczagunknac
és meg szabadulássunknac, Mellyel
meg váltot és meg szabadítot mŕnket
a mŕ Wrunc Christus Iesus. Mert
az Wr Christus Iesus az igaz men-
nyei kenyér, mellyet az Attya Isten
mŕnckünk adot: Melly nélkül se-
ki az őrőc bodogságot nem nyerhe-
heti:

ti: De à kic aſt meg nyerendőc,
Azzoknac kel előſer halgatni és
meg tanolni az Euāgeliumot, hogy
abbol az igaz megváltót, az W^r Ie-
ſus Chriſtuſt, meg eſmerheſſéc, és
aſt magoknac kapczolhaſſác igaz
hittel: Mert az igaz hit nélkül ſen-
ki be nē plantáltathatic à Ieſus Chri-
ſtusban, Es nem veheti ſenki ő belő-
le az örőc életet hit nélkül,

Miért ezokaért à gyermekczec
nem halgathatyać az Euangelio-
mot, ſem hihetnec annac, valláſt ſé-
tehetnec arról, ſem az ő hitekről:
Mert ſenki nem adhat eleykben va-
lamit azzoc közzül, mellyeket az
W^r Ieſus Chriſtuſt paranczolt az ő-
ueinec &c: Hogy volnānac tehát
ſegenyec alkolmatofſoc à kereſtſég-
höz? Bezeg nem alkolmatofſoc,
Es à kereſtſég nem illic ő hozáioc.
Az egēſ Euangelium, és annac
Mini-

Minifteriumia azért rendeltőttet az
Iſten ſiától, Hogy őtet meg tanol-
lyuc eſmerni belőle, és igaz hittel ő-
tet magunknac kapczollyuc és tulay
donyiczuc, és beléie be plātáltaffunc
Es ecképpen tellyeſſéggel wy élet-
ben hágiunc: Ez kedig okofſag és
ertelem nélkül, engedő akarat és
hit nélkül nem lehet: Ezokaért az
egēſ Minifterium, és à ſent ielec,
à hit, à penitencia tartás, és az wy é-
let &c, nem illic à gyermekczek-
höz, Es ezekben ſemmiben nem át-
hattyác magokat: Mert ninczen
meg ért okofſagoc és értelmec, Es
minden itélet nélkül vadrac, és ſem
iot ſem gonofſt nem tudnac &c,

De à Pápázo gyermek kereſte-
lőc eſt nem veſic eſőkben, Hanem
meg fordittyác à dolgot, Es à mit
ſent Pál, auagy Chriſtus Wrunc
meg mondor az örőgeknek, Aſt őc

Q 5

à gyer-

Deut 1.
Ionē. 4.
Rom. 9

E KÖNYVETSKE NEC

gyermekökre harittyác, és azoknac
tulaydonyittyác. Az öregökne
mondia Christus Wrunc, Hogy w-
yonnan kel sűletetnioc, Es ollyano-
knac kel lőnniec mint à gyermekczé-
knec, ártatláságban, alazatoságban
De ást meg fordittyác á bolondoc,
Es à gyermekczéknec tulaydonit-
tyác, Es erőuel ást akariác vele cze-
lekődni, Hogy nagyoc, ešesséc &c
legyenec. Eucl è zur zauarral épi-
ti az Antichristus az ő Babiloniát,
és semmit nem hagy helyén: Mert
ő à pusztításnac vtálatossága, Mint
Christus Wrunc őtet neuezi: Matt.
24. Cap.

Végező be-
séd. **MS** Tőb sēnt írásbeli mondásfoc va-
dnac, mellyekkel à Pápázo gyermek
kereštelőc akariác meg őltalmazni
à gyermeköknec kereštségét: De
mint hogy ezeckel gonosul élnec,
Azonképpen azzokat is á magya-
azásban

NEGYEDIC RESZE.

zásban višša tekeric, és vdegen erté-
lemre forgattyac őket. Mert sem-
miben az ő igaz értelmec sērent nem
tamaštyác à gyermekekne kereštsé-
get, Sőt egy igéuel is sem tešne so-
ha emléközetet felőle. Valaki ke-
dig à fellyül meg mondot bizon-
sagknac magyarázattyát iol ešébe ve-
ši, Az könnyen annac vtánna meg-
ertheti à többi is, mellyeket à sēnt
írásból ki hozuán ellene vetnec az i-
gasságnac. A sēnt írásnac egy bi-
zonyos linniaia vagyon, Melly sē-
rent kel à sēnt írásból ki vőrt bi-
zonlagokat meg erteni, és
meg magyarázni: Valamel-
ly magyarázat aual el-
lenkődic, Az nem
igaz, Hanem
hamis.

A Z

AZ OETEDIC
RÉSE É KÖNY-
uetskenec.

TANYIT. Aft igéréd, ió
Mester wram, è Könyetskenec az
elein, hogy ez vtólso rézben két
fűkséges kérdésekről akarš állani,
Elsőről, Ha fűkségessé à kereštlég
à kereštyen embernek, auagy nem?
Masodikrol, Ha azokat az embere-
ket, kic gyermekezcé léuén à Pápá-
ságbā és à papaság vtán az Euange-
liom, allat meg kereštelkőtenec, w-
yonnā mostan, az Istēnek, és az ő ál-
dot šent fiānac igaz esmeretiben, és
az igazságnac deréc meg értésében
meg kellyen kereštelni, auagy nem?
Kérlec ezokaért, šerető Mester w-
ram, Meg tekéllyed à te igéretedet,
Es tégy az Wr Istennec igéiből ró-
uid és tekéletes válašt èkér kérdésre.
Mert

127
OETEDIC RESZE.

Mert soc emberéc vадnac, kic mi-
koron hallýác, hogy šorgalmatošson
kerdešködiűnc à kereštlégnek igaz
értelme felől, ešt mondiác mūnc-
kūnc: Minec valo à kereštlég? Mi
hašon vagyon à kereštlégben: Mit
hašnaltoc vele, hogy meg kereštel-
kőttec? Miképpen hogy à mū v-
duőšségűnc ninczen kötue semmi cze-
lekedethöz, šinte így nem kötőšte-
tett meg à kereštléghez is: Nem v-
duőšségűnknek része à kereštlég, Sem
kiuántatic az vduőšségre: Ha meg
kereštelkődiűnc, Semmit nem haš-
nal à mū vduőšségűnkhez: Ha nē
kereštelkődiűnc, Semmit nem árt à
mū vduőšségűnknek. Az Istennec
irgalmaságában, és az Iesus Christus
ban, az igaz hitben és šereteiben ál
az vduőšségnek minden dolga, Nē
à kereštlégben. A kineš ezec vad-
nac, Azzoknac nem fűkség sem ke-
reštlég

E KÖNYVETSKENEC
restség, sē egyebczelekōdet, Mind
meg lehet annálkül. Lám Moses is
ā pusztában hatra hatta ā környűl
metelkōdést &c. Ezeket, és effe-
lyeket vetnec elōnkben, Es lelkünk-
ben meg haboritnac.

MEST. Ezzec igen fen erti em-
bereg, és felōtte bōlczec, Kic az ō
vakmerō batorlagokat meg mutat-
tyác, effele ertetlen besēdeckel, és
ast, hogy az Isten igeiēt nem io er-
telembe vōttēc, Es hogy az ō fū-
uec engedetlen az Istennek, és az
ō áldot sēnt Fiānac, az Wr Ie-
sus Christusnac. Maga az Wr I-
sten sār az besēddel est paranczol
Deut. 5. 12. Iya: Az en paranczolatimba iār-
iatoc: Ne haiolyatoc, se iōbra
se balra. Es az Isten fia est mon-
Mar. 13. dia: A mit tūngktec mondoc,
Mindeneknec mondom. Annac
előtte ā Papāzoc igen ki haktanac
balra

ŐTEDIC RESZE.

balra az ō gyermekczeknec kere-
stségéuel: Ezzec immár felōtte
ki haiolnac iōbra, kic annyira meg
alázác az Isten sōrzēsīt, és vgyan
meg vtállýác azzokat.

Eddig ennyit sōltunc az Isten
nec igeiéből, Hogy ha valaki e-
sében akarta vōnni, annac nem i-
gen soc felelet sūkség ezekre ā
kérdésekre, Mert azokbol ā ra-
nosagokbol iol esēbe veheti, mit
kellyen felelni, és mint legyen ē
kérdéseknek dolga: De mind ez
által mindenie kérdésre az Wr
Istennek igeiéből felelec

HOGY HA A HIW

KERES, TYENEKNEC

sūkségessēc legyenec ā
Sacramentomoc vagy
sēnt ielec, auagy
nem?

Ved itt

E KÖNYVETSKENEC

Akto. 15.
Rom. 3.

Ved itt e fedben, Hogy mikép-
pen az ő testamentomban az vduőf
sēgnec dolga fondáltattot vala czac
az Wt Istennec kegyelmességében
és irgalmasságában, és nem a körny
ülmetelkődésben, De mind azon al-
tal nem volt a környülmetelkődés
heaba valo és hasonaltan: Mert I-
stennec szörzesse és rendelasse vala,
nem hasonaltan azzoknac, kic kőue-
tic és őrzic vala a törüent: Sinte a-
zonképpen wy Testamentomban is
az vduőfsēgnec dolga fondálua va-
gyon Istennec azon kegyelmességé-
ben és irgalmasságában, és az Isten
Fianac dragalatos vérēnec hullassá-
ban és mosafában.

De noha ez így vagyon, Azért
Rom. 3. vgyan a keresifég nem heába valo,
Rom. 5. 8. 18 es nem hasonaltan azzoknac, kic en-
gednec és hisnec az Euangelionnac
Mert Istennec rendelasse es szörzesse
Valamit

OETEDIC RESZ E.

Valamit kedig az Isten szörz, Az 104. 6. ~~sz~~
nem heába valo, sem hasonaltan: Deut. 8.
Azért mondia, Hogy az ő igei és Matt. 4.
szörzessi Lélec és élet: Es az em-
ber él az Istennec minden igeiéből,
melly az ő fiaiból ki iő.

Ennec okaért nem kel senkinec
meg vialni a Sacramentomokat a-
uagy sent ieleket, mellyeket szörzet
és rendelt az Isten Fia, az Wt Ie-
sus Christus, és az ő sent Enangeli-
omnac predicalassa mellé szörzet és
helyhefetter. Mert valaki meg v-
tallya azzokat, Az Isten Fiat ka-
romlya, és bolondnac iteli, Mint ki
maga gondolatlanfagából szörzette
volna azzokat, Es nem tudta volna,
Es mő végre szörzi, Es miczoda ha-
sonra szörzette volna.

Ennec okaért az híw Abraham, Gene. 17.
az ő igaz hiteből beczülte az Wt I-
stennec rendelassét, a környülmetel-
R kődést

E KÖNYVESKENEC.

Rom. 4. ködést, és nem vtála azt, noha
czak külföldi, és az emberi okosság
előt vtálatos és gyalázatos czeleke-
det valahánem engede az Istennek,
Es noha mayd más estendő vala,
azért környülmetelközéc, és fel
vővé az ő bűnmértékében azt a
íelt, mellyet sent Pál az hitbeli igaz
ságnac peczetinéc mondia. Ennec
példaiát kel minden hiunek követ-
ni, Mert Abraham minden hiunek
nec atya, Es fel kel vennie a keresz-
tést, és nem kel azt el vetni mind
egy heába es hasontalan valo dol-
got, Kiuáltképpen ezért, hogy nem
czac Abraham az ő példaioc, hanem
az Isten Fia, az Wr Iesus Christus
omaga.

Heiában kérkösnéc ezokaért a
vakmerő emberec az ő hitéc felől, és
az ő szeretetéc felől, holot nem enge-
delmesec az Wr Istennek igeiénec
és paran

130
ŐTEDIC RESZE.

és paranczolattyánac, Es nem kös-
uetic az Abraham Patriarchánac pél-
daiát, Es nem böczűlic az Isten fia-
nac, az Wr Iesus Christusnac czele-
kedetit. Mert téuellyegnéc, és ki
háktanac az igazságnac vtából. Es
had mullyéc czac az vődő, A vége
annac vtánna meg mutattya, Hogy
nem igaz hitéc volt, Hanem egy em-
beri vélekődés wralkodot az ő bű-
uekben, Mint Christus Wrunc szól Matt. 23.
az bolond bűzekről valo példaiában
kiknéc lámpások volt vgyan, de né-
vőlt olaioc azokban, Az okaért ki
is reckesztetténec a mennyeközéből.
Mert valahol az igaz hit vagyon,
Az igaz gyümölcszeket terempt,
Tudni illic Istenhöz valo szeretetet,
és fűbeli io és engedelmes akaratot,
melly kész engedni az Istennek min-
den igeiénec, Es valogatást nem té-
sen, hogy egyiknéc engedne, és a

R ij masikat

E KÖNYVETSKE NEC

masikat megválna, hanem az Wrl
Istennec, és az ő áldot fent Fiának
minden paranczolattyc és főrzés-
sec dragalátossoc elötte, beczi ő-
ket, és enged azzoknac. Olyan hi-
ti volt az hiw Abraham patriarcha-
nac, Kinec példaiát köuetninc kel.

Mint ezec à megválócz ezoka-
ért felötte igen ki hágnac iobra: sina-
te vgy hágnac felette ki balra az
gyermec keresztelöc. Es noha igen
dűczökednec az ő czelekedetec fe-
löl, De heába valo minden dűczö-
kedéssoc. Es nem használ, hogy afit
az Wrl Istennec igeiéuel, és à fent í-
rással ügyeköznec meg ékesíteni:
Mert à fent írást erőuel tekeric az
ő főrzéssoc melléie, és gonosb érte-
lembe vesic à fent írásbeli mondás-
sokat, és bizonyságokat, mellyet nyil-
uán meg mutatya az Isten Fia, az
Wrl Iesus Christusnac főrzése és
pél-

ÖTEDIC RESZE

példáie, Es az Apostoloknac az ő
czelekedetec: Mert az Isten nem
vgy főrzette à keresztiséget, à mint
őc keresztelnec, Es az Apostoloc nē
vgy éltenec vele, A mint toua fel-
meg hallottuc.

De à kic köuetic az Isten Fiának
az ő rendelését, és az Apostolok-
nac ő példaiokat, azzoc nem val- *Ioan. 14.*
nacvétséget, Miért hogy Christus *Heb. 9.*
Wrunc az igazság és az élet. *i. Pet. 2.*

Eft is kel vgyan itt è helyen e- *Exod. 4.*
bűnkbe venninc, mit ir à fent Lé-
lec Moses felöl, es az ő gyermeki se-
löl. Mert az Wrl eleybe iuta Moset
nac, mikoron Eegyptusba beakar-
na menni, és à fálassön meg állot
volna, Es meg akara őtet ölni. Zi-
pora ezokaért, Mosesnec felesége
vön egy eles köuet, és környül me-
tele az ő fiát, és vetté az el metelt
bőreczket Moses eleybe, monduant
R 3 Vé

E KÖNYVETSKE NEC

Véres iegyefsē vagy te ennekē &c;
Es az WR aſt látván, békēt hadiā
Mofes nec, és meg menekődéc. Ha
az Wr eſt czelekōtte Mofessen, ki
el hallogatta vala az ő fiának kōr-
nyúl metelkōdēſſet: Mit művel
tehat azzokon, kik nem czac el hal-
logattyác a keresztféget, Hanem va-
gyan meg vtállyác és meg vetic aſt
vakmerőfégből, és vgyan meg czu-
ffollyác az Iſten fiának, az Wr Ie-
ſusnac ſőrzéſét?

Ellen vétés TANYIT. Hogy vagyon ez?
Lám Mofes ki hozván Egiptusból
az Izrael fiait, a puſtában hátra hat-
ra volt a kōrnyúlmetelkōdēſt. Mi-
ért nem hagyhatnoc mű is hátra a
keresztféget?

Felelet. MEST. Vgy vagyon, A papá-
zóc aſt a példát hozzác elő, és ab-
ból aſt akariác hozni, hogy ſabadoc
legyūnc vele, ka akarunc meg keres-
telkōdni,

ŐTEDIC RESZE.

telkōdni, auagy nem: De nem iga-
zán élnec aual a példáual, és nem iga-
zan hozzác ki aſt belőle: Mert
nem kōuetkōzic belőle. Nem kel
műnekūnc iárnunc az ő testamen-
tombeli példacvtán, és az iedző ie- Heb. 7.
gyec vtán, kiúlt auagy főképpen,
mellyec tekélettlenec: hanem az
wy testamentomnac tekéletes lelki
ertelem vtán. Mert nem a törven-
nec példazó iegyeci allat vagyunc,
Hanem az Euangeliomnac igasá-
ga és kegyelmefsége allat. Nem a Rom. 6.
betűnec régéſegében kel magunkat Rom. 7.
viſſelnūnc, hanem az wy lelki élet. 2. Cor. 3.
ben. Somma: Nem Mofes nec va-
gyunc ſolgai: Hanem az Ieſus Chri-
ſtusnac, az élő Iſten Fiának.

Tudiuc pedig eſt, hogy az élő I- Isd. 42.
ſten, a mű mennyei ſent Atyánc, pa Matt. 3.
ranczolatot adot műnekūnc, hogy Matt. 17.
az ő áldot ſent fiat, az Wr Ieſus Mar. 19.

R 4 Chri

Luz. 9. **X** Christust meg halgassuc, és hogy az
 2. Pet. 1. ő szörzészinec és paranczolatina
 engediunc, Es hogy az ő példáiát
 Matt. 3. kövessuc. Ő kedig előfer meg ke-
 Matth. 28. restelkődet fient lanostól; Annac v
 Mar. 16. tána meg paranczolta az ő tanyit-
 uányinac, hogy őc is meg keresztele-
 néne minden hiueket,

TANYIT. Meg kellé tehát
 vtálnunc Mosest, és az ő czelekő-
 detit kellé meg vetnunc?

MEST. Semmiképppen, Nem
 kel az Istennec Prophetáiát az ő tör-
 uenyével meg vtálni: Mert az ő tör-
 uenye nem őué, hanem az élő Iste-
 né: De lelki főmeckelkel az ő tör-
 uenyt meg oluafni, Es lelki érte-
 lemmel kel az ő írásit meg érteni, az
 wy Testamentomnacvellaie és liny-
 ála berént.

Hogy pedig Moses à pusztában
 hátra hatta à környül metelkődést,
 Nem

Nem oknelkül, hanem bizonyos és
 szükségos okokért művelte: Mert lát Miért hata-
 ta, hogy az Israel népe volna nagy ^{ta Moses ha}
 nyughatlanságban, munkálkodás- ^{tra à pusztá-}
 ban és fáraságokban az vtnac íará. ^{ban à kör-}
 saért: Annac vtánna nagy szorgal- ^{nyúl metel-}
 matosságoackal valánac az hadakozái ^{kedést.}
 fokban foglalván, Es minden nap
 külemb külemb fele szükségec meg
 nyomác vala őket. De ezzeknec,
 kic meg vtállác és meg vetic az I-
 sten Fiánac szörzészét, a keresztséget,
 semmi okoc ninczen, miért és melly
 ekből ást művelic, Es ninczen sem-
 mi szükségec, melly őket arra vinne.

De ecképpen fokta à pokolbeli
 ördeg kezdettől fogva mestergetni
 az Wr Istennec szörzészit és rendelés-
 sit, az ő áldot fient Fiánac szörzész-
 uel egyetembe, Es teuelygésben cya-
 tótte az embereket, Es az ő ígéré-
 nec és szörzészinec igaz értelmérél

R 5 el vitte

el vitte, hogy el hagyván az igaz és egyenes vtat, vagy iobra, vagy balra felette igen ki haylottanac. Így czeleködet az Istennek szörzészével is, a Keresztéggel, mellynec értelmét a Papa Antichristus alatt tellyességgel el fordította, és babonafagra és bálványozásra változtatta. Mert az Isten szörzötte a keresztiséget az hiuec ért, kiknek igaz penitentiátartó hit-
 Matt. 28. Mar. 16. Afto. 2. 6. 8. 16. 19. **S**tus Wrunc paranczolattját követ-
 uén, azzokat meg keresztelték: De a mű Wrunc Christus Iesusnac az ő módiát meg változtatta az ördeg, és gyermeköknek való Keresztiséget csinált belőle, melyet meg ékessítötte nagy sok lélemennyeckel, viz-
 nec bentelésiuel, soral, olaiat, nyál-
 lall, györtryauat, corosmauat, keresz-
 telködésseckel, ördögnek kénserítés-
 siuel &c, mellyeckel be borította és
 el temette

el temette az igaz keresztiséget, és az ő babonafágot és bálványozását helyheftötte helyébe, mint meg hallyuc az vtolsó kérdésre való feleletiben.

Ennec okaért, Mű hiw kereszt-
 tyénec halván, hogy nemellyec czuf-
 fság beűddel szolnac a Sacramento-
 moc auagyà bent ielec felől, Es
 hogy semminec itélic azzokat, Es
 meg veric a keresztiséget, Tehát mű
 ne köuessic az ő gonos példaiokat,
 hanem Isteni beczülettel és félelem-
 mel tarczuc, és álllyunc az Isten-
 nec, és az ő áldot bent Fianac ször-
 zéssi felől. Nem lehet egyéb benne,
 Így kel ennec iárni. A mi igaz és io,
 és Istennes, Aft meg vtállýac ez 1. Cor. 1.
 világnac fiait, és bolondfágnac itélic.
 De az Isten visfontac vgyan be-
 czel meg fizetnekic: Mert mind Luc. 16. **S**
 az, a mi ez világnál szép, dűbes, dra-
 galátos

galatos, tekintetes és becztetes, Az
semmi becztetben vagyon ő előtt
és meg vtállyá aſt, és bolondſág gya
nánt tarttya: Mert az Iſtennec dol
gait lelki ſőmeckel kel meg látni, és
meg itélni &c:

Igy ellenköz nec ezokaért egy
mással az Iſten, és az világ, Es ez
világnac bölczesſége, bolondſág az
Iſten előtt, Annyira, hogy à termé
ſet ſerént valo ember, ſemmit nem
ert azzokban à dolgokban, mellyec
az Iſtennec Lelkei: bolondſágnac
itéli azzokat, Miért hogy à lelki ité
let ninczen nála, Azonképpen az I
ſten előtt is ez világi bölczesſég bo
londſág.

Ez okbol ezokaért nem czoda,
hogy ez világi fiac meg vtállyác à
kereſtſéget, melly az Iſtennec ſő
zéſſe: De őc akar mint vtállyác
aſt, ſemmit nem árt annac, Mert az
ért v=

ért vgyan az Iſten ſianac rendeléſſe,
és ő feredéie, mellyet ő maga ren
delt az ő Euangelíomában. Ezoka
ért valaki à kereſtſéget meg vtállyá,
Nem emberi rendeléſt vtál meg, ha
nem az Iſtent ő magát, és annac dra
galatos aſandékat, mellybe meg ke
reſtelkődnec à hiuec: Es az Iſten ſi
anac Euangelíománac engedettlen
ec, Miért hogy az bizonyſágot teſen
è ſőrzéſiről, Es arra tanít, hogy
à hiueket az ő hitekre, és annac val
láſára kellyen meg kereſtelni.
Had iárianac ezokaért az vakmerőc
kic teſti batorſágbol meg czuffol
lyac és meg vtállyác à kereſtſéget,
mint heiába valo dolgot, melly ha
ſontalan és à kereſtyén ember nec nē
volna ſűkſéges: Mert vakoc ezec,
Es vakoknac vezéri: hanem mū in
káb kőueſſűc az Iſten fiát, ki példa
ul adatot mūnekűnc az Iſtentől, à
mū

Rom. 6

Gal. 3

Acto. 2. 8.

Rom. 8

E KÖNYVETSKENEC

Luc. 2. **S** mŕ menyei attyánktól, hogy ő hoz
za legyŕnc hasonlóc: Ő az igaz vi-
lagossá, melly iőt ez világra: A ki
1oh. 1. 8. **S** őtet követi, Nem jár az űtűtség-
1oh. 9. 12. ben, hanem az életnek világa leszen
nála.

Heb. 12. **S** Miért hogy ezokaért az Isten
Fia à mŕ elöttűnc iaro, és mŕ pē-
dānc, és à mŕ hitűnknek Hertzege,
Ki ioua hatta mŕnkűnc à keresztsé-
get, Es őmaga meg keresztelkedet
mŕnkűnc példánkra, Es aſt ragas-
totta az ő Euangeliomához, és à
mŕ hitűnkhez. Ennec okaért az ő i-
gassága, bölcsesége, bizonsága és
pēdaia elég legyen mŕnkűnc, Mi
képpen az Apostoloknak is elég
vōlt, miképpen az ő czelekōdetōc-
kel aſt meg mutattāc, Es az ő irás-
sokban bizonságot tesnec rōlla.

Es elég legyen mŕnkűnc az I-
sten Fianac pēdaia, Es az Aposto-
loknac

ŐTEDIC RES;E.

136
loknac czelekōdetec és bizonságtē-
lec, Es azzokon meg állýunc, mint
az igazságnac erős fundamentomā,
Es ne tantorogiunc, Hanem álha-
tatosoc legyŕnc az igazságban min-
den czuffoloc és meg vtalóc ellen,
Es tarczuc à keresztséget, mint à
bölcs Istenec bölcz és fűkséges
šörzését, mellyet az ő ſent Euan-
geliumhoz és hitűnkhez raggaſtott
Gal. 3. **S** Mellyet egy keresztyénec is nē kel-
Eph. 4. **S** meg vtalni, Hanem az Isten Fianac
paranczolattyānac engedni kel, és
aſt à ielt fel vōnni, az Isten fianac
rendelēſſe ſerént, Es az Apostolo-
knac tanyitassoc és pēdaioc ſerént, i-
gaz hittel, és igaz penitencia tarto-
hítnec vallāssaua.

TANYIT. De máſt monda-
nac ōc, mŕuel hogy à híw kereszty-
én ember ninczen meg kötve semmi
külső czelekedetűz auagy ielhűz:
hanem

Hanem minden öneki, és az ő lelki
 & duólságére való dolgoc vadnac há-
 rason czac az Isten fiaban, az Wr
 Iesus Christusban, kiaz Istennec ke-
 gyelmességének bizonyos iele és cé-
 gere: Ehöz kedig semmi nem hűk-
 lég, hanem czac az igaz hit. A ki
 ezokaért a Sacramentomokat, a-
 uagy a szent ieletet hűklégességnek
 mondia és tarattyá, pápás az, és nem
 tista keresztényen: Ezt mondiác őc a
 te tanyitással ellen.

MEST. Tudom, hogy a felöt-
 te való bölczec ezt mondiác: De mit
 tehetünk mi rólla? Nincz mit tön-
 nünk. Szent Pál az Istennec igéie fe-
 lől ezt mondia: Hogy illat: Nemel-
 lyeknek halálos illat halálokra: Ne-
 mellyeknek pedig & duólséges illat,
 az örök életre.

Mikoron ez okaért mi az Isten-
 nec igéiből azt tanyittyc, Hogy a
 Sacra-

2. Cor. 2.

Sacramentomoc, auagy szent ielec, I-
 stennec szörzési és rendelési legye-
 nec, Es ez okaért a hűw keresztényen-
 nec hűklégesség legyenec: Nem azt
 tanittyc, hogy a szent ieletben va-
 lamí czelekedő erőben reckestue le-
 gyen, Es hogy a szent ielec a külső
 czelekedetből valamit használlyá-
 nac, az Isten fia kövül, és ő nala nél-
 kül: Nem azt tanittyc: hanem,
 mind az ő, s mind az wy testamen-
 tombeli Sacramentomoknak és ie-
 leknek egy bizonyos tzelepec vagyon
 mellyre néznec: Mert szent dolgok
 nac meg mutattásra való Istentől
 szörzet ielec, és néznec az Isten Fiá-
 ra, az Wr Iesus Christusra, kiaz Is-
 teni kegyelmességnek bizonyos iele
 és cégere, Kiben minnyáian hitnec Ioh. 1. 3.
 általa találunc Isteni kegyelmét:
 Mert ő az Istennec egyetlen egy ba-
 ránya, melly visseli és elvésti ez vi-
 S lágna

1. Tim. 2. Iágnac Bűnét: Es ő az egyetlő egy
 Iohan. 17. Közbejáró Isten közet, és mű köze
 1. Ioh. 2. tunc, emberecközet: Ő a meg bé-
 1. Ioh. 1. kéltető, ki az ő dragalatos verénec
 Eph. 2. hullásáual, és draga fent halaláual
 Col. 1. műnekűnc meg engesztelte az Wr
 1. Pet. 1. Istent, és eleget tött mű érőtűnc,
 és békeiséget szörzet műnekűnc, és
 a mennyei bodogsagnac örökséget
 nyerte és kékítötte műnekűnc.

Ezokaért az Isteni kegyelemnec
 ielegyedűl czac a Christus Iesus,
 Es arra néznec és mutatnac mind a
 Sacramentomoc es fent ielet: Mert
 czac az Iesus Christusban, és az Ie-
 sus Christus által ismertetic meg az I-
 stennec mű hozzanc valo fereteti
 és nagy kegyelmessége, Miért hogy
 1. Ioh. 4. az ő ferelmes fent Fiát halálra adra
 Ioh. 3. mű éröttűnc, Hogy minden, ki ő
 Mar 16. benne hisen, el ne vessen, hanem, ő-
 rőc életet vallyon.

Ebben

Ebben az ő egyetlen egy fiában
 tötte az Wr Isten a köttést és a fri-
 gyet mű velűnc, az ő ki mondhatat-
 tlan nagy irgalmaságából, Mint ő
 maga a Fia mondia: Vgy ferette Iohan. 3.
 az Isten ez vilagot &c, Es ez è frigy
 nem kötetet semmi külső czeleke-
 det auagy ielhöz, Hanem czac az
 Isten fiához, az Wr Iesus Christus = Heb. 5.
 hoz, ki ennec a nagy Isteni kegye = Rom: 5.
 lem nec ielet, mellyet senki nem fok-
 hat, magánac sem tulaydonyihat,
 hanem czac igaz hittel, és lelki bi-
 zodalommal, az Istennec lelkénec Rom. 8.
 czelekődése által, Ki bizonyagot té-
 sen a mű lelkűnk nec, és bizonyosá-
 tefi, hogy mű Istennec fiaí vagyunc.
 Mert az Isten, a mű Wrunc Iesust Acto: 2.
 meg kenuén, ötet Christusa és Ioh. 3.
 Wrra téuén, mértéc nélkül adra ne-
 ki est az ő fent lelkét, Es az Wr Ie-
 sus Christusból, mint az ő kazdag-
 S ij ságinac

E KÖNYVETSKENEC

Col. 1. saginac tarhazából adia aſt az hiuek
 2. Cor. 1. 5. nec ſtűében, Es aual az ō Lelkéuel
 Eph. 1. 4. confirmállya és meg peczétli az ō
 Rom. 8. frigyét, és à hiueckel valo tőt kötél
 Ioh. 14. 15. ſet. Es tuſſul adia aſt à hiueknec,
 16 és magánac foglallya ōket, bizonyos
 1. Pet. 2. ſa tējuén ōket hogy ōc immár az I-
 Tit. 2. ſteni kegyelemnec ſaiát népei az Ie-
 1. Pet. 1. ſus Chriſtusban, és hogy à mennyei
 Gál. 4. bodogságnac öröckelſi.

Nagy tudatlanságban vadnac ez
 okaért nemellyec, és teuellyegnec,
 kic à Sacramentomokat auagy kül-
 ſő ieleket, ōmagokban az Iſteni ke-
 gyelemnec ieleinec mondiác lőnni,
 az Iſten ſianac, az Wr Ieſus Chri-
 ſtusnac kőuüle. Es à Sacramento-
 moknac tulaydonyittýác aſt, à mi
 czac egyedül az Ieſus Chriſtusé:
 Eſt é goromba vakſagot és tudat-
 tlanſagot ne tulaydonicza mőne-
 kőnc ſenki; Mert hála legyen à ke-
 gyel-

Ő TEDIC RESZE.

gyelmes Iſtennec, iob cſtelemmel a-
 iándékozot mőnket, az ō ſent igeie
 ből, Mint oda fel aſt meg ielentő-
 tem.

Vgy vagyon vgyan, à Sacra-
 mentomoc, à Kereſtſég, és az Wr-
 nac Vaczoraia, ielec, Mellyec által
 az Iſten Fia, az Wr Ieſus Chriſtus
 előnkbe tamaſtya az ō kegyelmelſé-
 get, kén ſenuedelſet, halalát, és min-
 den mő velőnc valo io téteményit:
 Mert ezekről teſnec é ſent ielec
 mőnekőnc bizoſſagot: De mind a-
 zon által czac egyedül marad az
 Wr Ieſus Chriſtus, ki iele az Iſten-
 nec kegyelmelſégénec: és à tőb ielec
 auagy Sacramentomoc mutatnac Exod. 13.
 mőnket ō roloc, czac ō rea az Ieſus Rom. 3.
 Chriſtusra, Es czac ō rolla teſnec Heb. 5.
 bizoſſagot.

A Kereſtſégben ezokaért, miko-
 ron meg kereſtelkődőnc, ſemmi ki-
 uáltképa

uáltképpen valo dolog nem czeleköt
tetic velűnc à mű vduességűnkre, ha
nem czac az à dolog, mellyet az I-
sten fia, à mű Wrunc Iesus Christus
czeleködi velűnc, és mű bennűnc,
Ioh. 1. 3. mellyet mű magunknac foglallyuc
és kapczollyuc igaz hitben, és hit-
nec általa. Mert az Isten fia, à mű
Wrunc Iesus Christus az, ki műn-
Matt. 3. ket meg keresstel belől ſent Léleckel
Acto. 1. és tűzzel: Ki műnket az ő ſent gyű-
leközetbe be véſen, és tagocka téſen
Heb. 9. az ő ſent testében, Ki meg hinti à
1. Pet. 1. mű lelki esmeretűnket az ő dragala-
latos ſent vérűel, aſt meg tiſtittya,
és le mossa minden bűnűnket. Mō-
dom, A Christus Iesus az, ki műn-
Matt. 26 ket meg réſeſit az Vaczorában az
Ioh. 6. ő testűel és vérűel, aduán műn-
Ioh. 7. kűnc az igaz mennyei kenyeret:
Mert ő meg aiándékoz műnket az
ő ſent Lelkűel, és az czeleködic
mű

bennűnc igaz hitet, mellyel magunk
nac foglallyuc az ő testét, mellyet
mű éröttűnc adta egyſer à kereszta-
ra, Es az ő dragalatos ſent vérét,
mellyet ki ontott egyſer à keresz-
tán à mű bűneűnknel törleſſére,
Mellyekben magunknac kapczol-
lyuc az mennyei bodogſagot, az ő-
röc életben.

Ecképpen meg tekéli mű ben-
nűnc az Isten Fia, az Wr Iesus Chri-
stus mind azzokat, mellyeket iedze
nec à Sacramentomoc, auagy à ſent
ielec műnűkűnc. Mikoron ezokaért
élűnc à keresztséggel, és az Wīnac
Vaczoraűual, Nem nézzűnc elő-
ſer és kiuáltképpen à külső ielekre,
hanem nézzűnc az Istennek fiára, az
Iesus Christusra, Kinec tellyes volta
bol veſűnc mű mindeneket magunk
nac, Mint igen ides beſéddel műn. Ioh. 1. 30
ket tanyit Keresztelő ſent Iános.

E KÖNYVETSKENEC

Mind ezekből immár nyíluán va-
gyon, hogy minden kegyelem és v-
duósságes dolog czac az Isten fiabā,
à mű Wrunc Iesus Christusban va-
gyon be foglalua: Es noha ez így
vagyon, hogy ő benne talállyuc hit-
nec, és nem czelekődetnec általa
az vduósságet, De mind ezen
által nem kel ezért senkinec meg v-
tálni, és mind heába valo dolgokat
meg vetni à Sacramentomokat, a-
uagy ſent ieleket, Mert noha czac
Christusban vagyon az vduósság,
Azért à Sacramentomoc nem heia-
ba való, sem haſontalanoc, hanem
ſükſégessoc és haſnoſſoc, az ő ren-
dekben és végekben, mellyekben és
mellyekre Christus Wrunc rendelte

őket: Mert ő, az Attya Istennek
beſéde, és bölczeséges ígéie, sem-
mi heába valo dolgot nem ſörzet,
és ninczen őneki haſontalan ſörzés
ſe,

TA-

ÖTEDIC RES;E.

TANYIT. Mire valoc te-
hát à ſent ielec? és miczoda haſnoc
vagyon?

MEST. Az Isten fia rendel-
te à ſent ieleket, mind à kereſtséget,
mind az Wr Vaczoraát, Es bizo-
nyos végekre hatta őket: ſinte mint
az ő testamentomban is ſörözue va-
lanac, Mert ſent Pál az Abraham
környŰlmetelkedéséről ſoluán, eſt Rom. 4.
mondia: Abraham fel véuē à kör-
nyŰlmetelkődésnec Ielēt, az hitnec
által valo meg igazuláſnac pecze-
tit. Ecképpen mű is ſoluán à kereſt-
ség felől, Aſt mondiuc, hogy az I-
sten ígétinec, mellyet az Euangeli-
omban nekŰnc predicáltat à Chri-
stus felől, bizonyos peczeti: Mert
így ſol Christus Wrunc: Mennye-
tec az egész világra ki, és predicállya-
toc az Euangeliomot minden terem
tet állatoknac: Valaki hiend és meg

S 5

kereſ-

E KÖNYVETSKE NEC

kereftelkedic, az vduözül. Latodé,
Mint helyesteti az Isten fia a ke-
restséget az Euangelium mellé. A
kic ezokaért meg ternec az Euange-
liomnac hirdettéssé által, és hísnec
az Isten fiaban, Es annac vtánna
meg kereftelkődnec, Azzoknac az
ő hitec, és Istenes vóltoc, meg pecze-
tletettic à kereftséggel, és à külső lát-
hato iellel bizonyossá tétetnec az
ő vduősséget felől: Mert à külső
láthato Iell, à sent Lélek nec belső
czelekődésére mutat, Es à külső
meg mosogatás, főműnc eleybe ta-
masztja à lelki feredőt, az Isten nec
Eph. 5. **S** fíanac vérét, mellyet mű érőttűnc ki
Hebr. 9. 10. ontot, és mellyel meg fereftet és
Ioh. 19. **S** megtristitot mūnket minden bűne-
1 Ioh. 1. **S** űnktől, Mint à sent irás erről nyil-
Apoc. 1. uán valo bizonyagot tessén.
Rom. 3. Igy hol sent Peter is à kereftség
felől, Es neuezi Isten frigyénec bi-
zonfaga-

OETEDIC RESZ E.

142
zonfaganac. Mert bizonyagot tes-
sen az híueknec, hogy az Isten
meg békélt ő velec, és frigyettött ő
velec, az Wr Iesus Christusnac fel-
tamadássanac általa, hogy immáron
à híuec bizonyossoc leuén az At-
ya Isten nec meg engesztelése felől,
nagy lelki indulattal vagyódnac az
Isten vtán, és őneki könyőreguén,
io lelki esmerettel, fiui szeretetből es-
fedeznec az ő mennyei Atyoknac,
kialtuán, Abba, ides Atyánc. Mert Rom. 8.
è szeretetre és lelki bizodalomra vi- Gal. 3. **S**
fi őket à fiufogadásnac lelke,

Azonképpen az Isten Fia soluán
és főrezuén az ő Vaczoraiát, est
mondia. Est tegyētec az én emlékö Matt. 26.
zetemre. A pohar felől kedig hol- 1. Cor. 12.
uán, est mondia: Est valamenye- Matt. 26.
fer ísbátoc, Az én emléközetemre Mar. 14.
tegyētec. Sent Pál kedig: Vala- Luce 22.
menyēser vgy monda, eienditec ékē
nyeret,

E KÖNYVETSKE NEC.

nyerét, és istoc è poharbol, Az Wr
nac halálát hirdessétec, méglen el iő.
Latodé, Ezekből ez igékből esed-
be veheted, Mű végre sörzette le-
gyen az Isten fia est à fent ielt, Tu
dni illic, hogy emlekőstetű iel le-
gyen, mellyel meg emlekőstessűnc
az ő io téteiről, hogy mű érőtűnc
meg holt, és az ő draga fentvérét
ki ontotta à mű bűneűnkért.

Ecképpen bizonyos tífiben vad-
nac à fent ielec helyheftő tuén az I
sten Fiától, és bizonyos tzelra néz-
nec, melly végre mikoron à hiw ke-
restyénec élne azzockal, nyiluan
nem heiaba valóc és hasontalanoc,
hanem igen sükfégesséc az ő tíftek-
beli nagy hasnókért. Nem hasnos-
sóc pedig őmagokban és őmagoc ál-
tal, miképpen az Ige is őmagában
hasontalan dolog: Hanem az ő tíf-
tekben, az Isten Fiának ő sörzésé-
ért, Mi

Ő TEDIC RES, E.

ért, Miért hogy az Isten az ő Lel-
kenec általa azzokban, mint ő eske
ziben czelekődic, és meg mutattya
az ő hathatosagát, es czelekedő e-
reiét. Más à dionac az heia, Mas à
béli: A ielec őmagokban czac à
heia: De à fent Lélec az béli: Azért
az Istennec hathato ereie nélkül, v-
reséc és hasontalanoc à Sacramento-
moc, auagy lelec.

TANYIT. Hála legyen Isten
nec, Meg czendestűlt immár az én
Lelkem, De kérlec tégedet, io
Mesterem, Soly immár à
masodic és az vtólso kera-
désről, Az visssa ke-
restelkedésről.

A MASODIC KER-
désről, Az Wisssa keresztelke-
désről.

MES

E KÖNYVETSKENEC.

MEST. Nem igazán czelekő
fel, Hogy az igaz keresztiséget, mel-
lyel mostan az igaz Euangelium al-
lat, és az Istennek, és az ő áldot-
sant fiának igaz ismereti allat, az
hiw keresztényenec, igaz hitből, és hit-
tre, és annac vallására meg kereszt-
telkődne, vissza keresztelésnec mon-
dod: Mert nem vissza keresztelkőd-
nec effeliec: hanem, miért hogy à
Papaságban nem igazán, és nem
az Isten Fiának rendelése szerint ke-
restelték meg őket: (Mert meg hal-
lottad oda fel az Istennek ígeiből,
hogy à pápai gyermek keresztiség,
nem keresztiség, hanem valami vn-
doc meg czuffolás, mellyel az Papa
Antichristus meg czuffolta az igaz
keresztiséget, és meg bűvelte az em-
bereket, és az ő átkozot orfágába be-
kente és be korosmálta) Immáron
az Istennek igazságát meg ismerűn,
és az

144
ÖTEDIC RESZE.

és az Isten Fiának szörzését meg-
ismerűn, igazan meg keresztelkődne,
Es az ő mosdásokokat igazán mód-
hattyuc immár igaz keresztiségnec.
Ha annac előtte igaz keresztiséggel
meg keresztelték volna őket, Es mo-
stán ismer meg keresztelnék őket,
Vgy volna vissza keresztelés: De mi-
ért hogy gyermek korokban meg-
czuffolták, és nem keresztelték ö-
ket à Papaságban, Ezokaért mo-
stán nem vissza keresztelik őket, ha-
nem igazán meg keresztelkődne,

Miért hogy ezokaért az à gyer-
meki czuffolás nem volt igaz kereszt-
ség, Noha à bájos vízzel meg öntet-
ték őket, (mert semmi épiség nē volt
abban à czelekedésben, az Isten fiá-
nak szörzése szerint), Tehát követkő-
ző belőle, hogy minnyáian kereszt-
letlenec vagyunc: Es miért hogy à
iámbor hiw keresztényenec arra köte-
lessen,

E KÖNYVETSKENEC :

Iessce, hogy az Isten Fiának minden
 börtzéssinec és rendelésinec engedel-
 messce legyenec : Kőuetközic be-
 löle, hogy minden híueknec példaioc
 az Abraham Patriarcha szerént cze-
 lekődiñc, és á mő igaz hitűknec,
 és io lelki esmeretűknec peczetit
 fel vegyűc, és meg keresztelkődiñc
 az Isten Fianac rendelése és paran-
 czolattya szerént, és az Apostolok-
 nac példaioc szerént, Kic az wy és
 hiw keresztyéneket, az ő igaz peni-
 tentiatartó hitekre, és annac vallás-
 fára meg kereszteltec, Az Wr Je-
 sus Christusnac neuében.

TANYIT. Aft mondiác á mo-
 stani Euangelicus Doctoroc: Hogy
 nem kel azzokat meg keresztelni, kic
 gyermek korokban meg kereszteltec:
 Hanem czac tanyítani kel.

MEST. Had mondion Euan-
 gelicus Doctorod, á mit akar mon-
 dani:

ÖTE DIC RESZE.

dani : De te keuessce az Wr Isten
 Fianac rendelését. Ez nyiluan valo
 és igaz dolog, hogy valamelly kere-
 shtyen embert meg nem kereszteltec,
 hogy aft meg kel keresztelni, Ha meg
 keresztelhetic. Mert hogy az hiw
 keresztyén ember nec búklég legyen
 á keresztlég, Aft meg hallottad az e-
 lőt valo kérdésből, és annac felele-
 tiből.

Hogy kedig annac így kellyen
 lönni, aft sent Pál czelekődeti és
 példaiac meg bizonyítja. Mert
 mint sent Lucás írja: Mikorő vagy
 tizenket tanyítuányoc iőttenec vol-
 na Ephesusban Pálhoz, Kic sem-
 mit nem ertnec sem tudnac vala á
 sent Lélecfelől, hanem Keresztele-
 lanostól meg keresztelkőttenec vala,
 Azzokat, miért hogy tudattlan sa-
 gokban meg keresztelkőttenec vala,
 igaz ertelem és hit nélkül, sent Pál

T

meg

KÖNYVETSKENEC

meg tanyitván őket az Istennek Eu-
uangeliomára, meg kereftelte őket
az W^r Iesus Christushoz nevére. Ha
s^{ent} Pál est azzockal czelekörte,
kic s^{ent} Janostol meg kereftelköt-
tenecvala: M^uel inkább kel est
czeleködni, és kel azzokat meg ke-
restelni, kiket à Papa Antichris-
tus allat gyermek korokba meg nem
keresteltéc, hanem czac meg büvel
téc baioltác, az ő tudatlanságok-
ban, holot sem iót, sem gonost nem
értötenec ackoron, Nem hogy az I-
stent, es az ő s^{ent} Fiát igazán meg
esmertéc volna, auagy hogy igaz hit
ec löt volna. Minec viánna ezoka-
ért meg esmeric az Istent, és az ő
s^{ent} Fiát, és az Isten az ő s^{ent} lel-
kénec általa penitencia tarto hitet
ád önekic, Es arról vallást kezdne-
tönni, Ottan s^uktség őket meg ke-
restelni, Ha lehetséges. Mert ez az I-
sten Fiá

Matth. 28.

146
ÓTEDIC RESZE.

Isten Fiának s^orzéffe és rendeléffe. Mar. 16.
Acto. 2. 8.
TANYIT. A Papázo Docto-
roc meg ellenzic est à tanyitást, Es
est mondiác, Hogy s^{ent} Pál nem ke-
restelte meg wyonnan ezeket à ti-
zenket tanyitványokat: hanem czac
tanyította őket. Mondia ezokaért,
hogy à kereftégen à tanyitást kel
ertení &c.

MEST. Tudom, hogy à papá-
zo gyermek kereftelöc efféléket s^ol-
nac, és az W^r Istennek tista igei-
nec palástot czinainac. De ha s^{ent}
Pálnac czeleködetit így kellene ma-
gyarázni, Way ki könnyen meg ír-
hatta volna azonképpen s^{ent} Lu-
cats: De nem vgy írta meg az histo-
riát, hanem másképpen, és nyilván-
valo és világos igéckel mondia, hogy
s^{ent} Pál vgyan meg kereftelte az-
zokat à tanyitványokat, à tanyítás-
v^un, Az Isten Fiának rendeléffe
T ij és pa

E KÖNYVE SKENEC.

és paranczolattya ferént.

Hogy kedig ez igaz legyen, ást meg bizonyította á bent Lukáts folásánac módia is. Mert ecképpen fol: Es meg paranczola Pál Apostol, hogy meg keresztelnéc őket az Wr Iesus Chuiusnac neuébē. Nem bent Pal keresztelte meg őket, hanem előber ő tanyította őket az Wrnac i gasságára és Euangeliomara, Es mikoron meg tanoltác volna tőle az Euangeliomot, és immár hitec volna, Vgy paranczolta az ő társainac, hogy meg keresztelnéc őket. Latodé, hogy más á tanyítás, és más á keresztelés, Es bent Lukats kőlemb módon fol mindenikről, és egyiket nem veszi á masickért,

E folásnac módia kedig masut is írva talallyuc vgyan ezen bent Lukatnac könyvében, holot á kőnyűl álo dolgoc nyilván meg mutatyac, hogy

144
ŐTEDIC RESZE.

hogy á keresztelést semmiképpen nē magyarázhatni á tanyításról: Mert más á tanyítás, más esmet á keresztelés. Mint hogy bent Peter predicál. Act. 10 lotta vala az Euangeliomot Corneliusnac, és az ő rockonsaginac Corneliusnac hazában, és immár minnyáian hittene volna, és hertelen mennyből reáioc állot volna bent Lélec, és meg töltötte volna őket: Monda bent Peter: Kiczoda tilthatnáia meg ezeket, hogy meg ne keresztelkődnénec vizzel, Kicvöttéc á bent Lelket, hinte mint mūmagunc: Es paranczola, hogy meg keresztelnéc őket az Wr Iesusnac nevében. Latodé, Vgyan ezen folásnac módia, és vgyan ezen igéc vadnac ittigen is, hinte mint Acto. 19. De itt semmiképpen nem értheted, sem magyarázhatod á keresztelégről valo igeket á tanyításról, hanem v-

T 3

gyan á

gyan à keresztségről kel őket érteni.
Mert fent Peter ki fejezet igéckel
fol à vizzel valo keresztségről: Mert
est mondia: Kiczoda tilthatna meg
ezzeket, hogy vizzel ne keresztelek-
dienec? Miért hogy egy folásnac
módia vagyon ezokaért, mint Ac-
to. 19: Tehát követközic, hogy egy
képpen kel az igéket meg érteni
mind à két helyen, Tudnyi illic,
A vizzel valo keresztségéről, és
nem czac à tanyitáslról, mint à pápá-
zo Doctoroc mondíac.

Ezekből ezokaért ez iő ki, hogy
miképpen fent Pál meg keresztele-
azzokat à tanyitványokat, kiket fent
Ianos keresztségével meg kereszteltéc
vala az előt: de tudatlanságban, és
az igaz hit nélkül: Azzonképpen
kel wyonnan mind azzokat meg ke-
resztelni (ha lehetséges) kiket gyer-
mec korokban meg búvelt vizzel
mos

148
fogattác, és kentéc fentéc, tudatlani-
ságban, hit nélkül, és minden érte-
lem nélkül, Keresztelni kel kedig őket Mar. 16.
à Christus Iesusnac rendelése perént Acto. 2. 8.
az igaz penitentiataro hitre, és an-
nac vallására, az Istenec és az ő
fent Fiának igaz esmeretiben.

TANYIT. Aft mondíac à pápá-
zo Doctoroc, hogy nem kel mune-
künc aual gondolnunc, mint keresz-
telenec munket à Papaságban, a-
uagy à Papázo predicatoroc allat:
Mert à külső keresztség semmi, és
nem használ semmit az vduólség nec
dolgában. Lehetűnc annálkül,
Czac hogy à belső keresztség hel-
lyen legyen &c.

MEST. Hogy à keresztség à
hiw keresztyenek nec fűkséges le-
gyen, Es mi végre fűkség legyen,
aft meg tanóltad immár az Wr I-
stenec ígeiből, Mert ez előt valo
T 4 kérdés

E KÖNYVETSKENEC.

kérdésnek bőven szólta arról. Hogy
kedig azt mondiác, Hogy nem kel
arról meg kérdéskednűnc, Mint ke
resteltenec műnket a Papaságban,
auagy az Pápazo Doctoroc állat,
Azt én ellenzem: Mert sűklég mū-
nekűnc arról szólunuc és tudakoz-
nunc. Mert az Isten Fiának akarat-
tya ez, hogy a hiw keresztyének
meg keresztelkedjenec. Ha ezokaért
ennec végére megyűnc, hogy nem
kereszteltenec meg mūnket, (Míkép
pen hogy nem kereszteltenec, hanem
a pilésses papoc, és a papazo Docto-
roc czac meg czuffoltanac, meg bű-
ueltenec, és effele czelekődettel meg
fertestettenec, az Antichristusnac or-
szágban be iktetuén) Ottan keresz-
nűncel az igaz keresztséget, az I-
sten fiának az Wr Iesus Christusnac
rendelésse és paranczolattya szerént,
Hogy ecképpen mind belől s. mind
kőuűl

ÖTEDIC RESZE.

kőuűl meg szabadulhasunc az Anti-
christusnac országából, és az ő ielé-
től és bélegétől meg menekőthet-
sűnc.

Sűklég ezokaért mūnekűnc hiw
keresztyéneknek, hogy minec vtánna
az Istennek kegyelmességéből belől
meg keresztelkedűnc, a szent Lélek-
nec általa, Es Christus Wrunknac
beplántáltattunc, és az ő testének
tagjai, és az ő országának polgari lő-
tűnc az igaz hitnek általa: Hogy an-
nac vtánna külső képpen is engeda-
iűnc őnekí, Es az igaz hitnek pe-
czetít fel vegyűnc, meg keresztelkő-
diűnc, és az Wr asztalához iarolly-
unc, a mū igaz hitűnknek és Istencs
voltunknac bizonyosságára, és az i-
gaz vallásnac meg mutattassára, Ha
a nagy sűklég nem ellenz rólla, Es
íó módon hozza férűnc.

Hogy pedig azt mondiác, hogy
T s meg

Eph. 2.
Heb. 12.

E KÖNYVETSKE NEC

meg elégedűnc à belső keresztség-
uel, Es hogy el lehetűnc à külső ke-
resztég nélkül, mint annékül, melly
nem búkség volna à mű vduősse-
gűnkre: Arra est felelem, Hogy
én nem akaroc esesb és bölczeb lőni
ni az Isten Fianál, à mű Wrunc le-
sus Christusnál, és az ő Apostoli-
nál. Mert az Wr Iesus Christus ké-
sen meg keresztelkedet vala belől,
Mert az ő áldot sent Attya meg-
kente vala őtet sent Leleckel, és
Acto. 3.10. Wira és Christussa törtte vala őtet:
De mind azon által sent Ianoshoz
mêne, és meg keresztelkedéc tőle. A-
zonképpen à híw Sidoc Pinkest na-
pián sent Peter predicacioiában ké-
sen meg keresztelkedtenec vala belől:
De mind az által sent Peter felele-
nekiec monduán: Meg keresztelkedie-
tec az Wr Iesusnac neuében. Es
Acto. 2. meg keresztelkedénec vagy három e-
zeren,

ÖTEDIC RESZE.

ezeren, Mint sent Lucats írja.

Azonképpen az Candaces Sere-
czen Királyné aßonnac Kéncztarto-
ia, sent Philepnec predicacioiában
meg keresztelkedet vala belől: Mert
vallást tőn az ő hite felől, és mon-
da: Hiszem, Hogy az Iesus legyen
az Isten fia, és az igaz Messias: De
mind azon által sent Philep meg ke-
restelte őtet à folyó vizben is, Es
vgy méne annac vtánna nagy öröm
mel haza.

Szent Pál is à meg terésben meg
keresztelkedet vala: Mert az Isten
fia fel raggada őtet à mennyei Osco-
lába, és ott tanyita őtet: Még is az
vény sent Ananiast küldte az Isten
fia hozzáia, Es az meg keresztelte ő-
tet, Acto. 9.

Azonképpen czelekedéc sent Pal
omaga is Philipisben à temletzar-
toul, Es az tizenket tanyituanyc
ckal Es Acto. 16.
Acto. 19.

E KÖNYVETSKE NEC.

ckal Ephesusban. Eze is a tanyitás
vian képen megkeresztelkötenece va-
la belől: De mind azon által fent
Palkülső képpen megkerestele o-
ket vízzel, Mint fent Lucás írja,

Ezeket példákat keresztényeni ba-
torfággal követhettyük meg, Es
nem kel többet magunknac tulaydo-
nyitanunc, sem értelmet, sem bölcze-
séget, hogy nem mint ezek nec.

Hogy kedig szükség képpen ke-
lyen mind a két keresztiséget, belsőt,
és külsőt, egy más mellé czatolni,
ast Christus Wrunc omaga mondia
Ioan: 3. és tanyította. Mert fent Iánosnál ec-
képpen szól: Hanem ha valaki fű-
lerettic wyonnan vízből és Lé-
lekből, Nem latiya meg az Istennec
orságát. Latodé, hogy Wrunc két
keresztiségről szól, Belsőről, melly-
nec elől kel járni: Azért mondia f.
Márknál: A ki hiszen és meg kereszt-
telkedic,

Mar. 16.

OTEDIC RES, E.

telkedic az vduözül: Es külsőről,
Mellynec követhni kel az ellőt.

Miért hogy ezokaért lattyu az
Isten fiának az ő bölczeséges rende-
lését, hogy egy más mellé rendelte a
két keresztiséget, mellynec egyic a ma-
sikból függ, Es lattyu az Isten fia-
nac paranczolattyát és példaiát, az
Apostolockéual egyetembe, Azért
nem követhettyük azoknac példai-
kat és tanyításokat, kic vakmerő
batorlagból meg vitályac és meg ve-
tic a külső keresztiséget, Hanem, mint
az Isten Fiának rendelését, beczülen-
tűnc és követhűnc kel, mint szükséges
főrzést.

TANYIT. Nem keresztelket-
tűnc minnyáian a Papaságban. En
a Lutherecktől vöttem fel a kereszt-
séget gyermekkoromban: Ackoron
nem volt semmi babonafág a kereszt-
ség mellett: Nem ioé tehát ez is a ke-
restség: Mester

E KÖNYVETSKENEC :

MEST. Mind egy, Akar à papaságban, akar à Lutherfégben meg keresztelkedni legyen: Mert er-
telem nélkül és hit nélkül való gyer-
mec voltál. Tova fel meg hallottad
az Istennek igéiből, hogy nem à
gyermekczeni, sem az ebelenek-
nek szörzette az Isten Fia à kereszté-
get, Hanem azzoknak, kik hallották
az Euangeliomot, és kiknek meg-
terésnek és penitencia tartásnak híte-
vagyon, Es kik az igaz hitnek vallá-
ssa után ömagoc kéüányák a kereszt-
séget. Mikoron gyermek korokban
meg cuzzoltanac az új keresztelé-
ssel, akkoron semmit nem értettél
az Euangeliom felől, Sem tudtad,
ha vagyóné Christus üdvözítő a-
uagy nem, Arrol sem tuttál sem-
mit, ha vagyóné Isten auagy nem:
Hited sem volt, Vallást sem teher-
sél semmiről. Rövideden, Voltál
sem voltál &c Hogy

ÖTEDIC RESE.

Hogy azt mondod, hogy az Lu-
therektől keresztelkedtetél meg, Mint
ha más volna azzoknak keresztisége,
à Papásoknak keresztiségetől: Arra
est mondom, Hogy két fele fonnal,
De egy fele gyolez: Kettő à tikmo-
ny, De csak egy tyuc toyta. Hogy
pedig est mondod, hogy nem volt
olaj, kenet, corosma, só, nyál, gyort-
tya &c à te keresztiséged mellett, Aual
fémít né használsz: Mert ha à nyéne-
ott né voltanac: ott voltanac à hú-
gác. Mert ott volt à Kámsa, ott
volt az korosma, ott voltanac à ko-
mác, ott voltanac az keresztelés-
se, ott volt az ördögnek kénserítése,
finte mint az papaságbeli keresztiség
mellett. Ha nem hiszed: Lásd meg
az Luthereknek Agendaiokat, és
Luther Martonnak keresztelő köny-
veteket, és vgy találod. Mert à gyer-
mec keresztelő ecképpen folította,
most.

E KÖNYVETSKEKENEK

mostan is vgy folittyać à kereszteleş
ben à gyermekczeket: Menny ki be
lőle, te fertelmes Lélec, Es adgy
helyt à bent Léleknek. Itt glossat
czinal egy keresz mellett Luther
Marton, es est mondia: A pap itt
az hivelkéuel czinállyon kereszter
mind à mellyén, s mind az hátán à
gyermekczeknek, Latodé, hogy tiş
ta pápaság, es Antichristusnac ba
bonassaga ez à kereszteleş is.

Annac okaért, Ha tişta kereszty
én, es Istennek keduében akarş lőn
ni, Şükşeg hogy el buczuzzál az An
tichristustól, es az ő bélegét el ves
sed homlokodrol, es ellene mondgy
neki, mint az Isten Fiának, à mű W
runc Iesus Christusnac fő ellenşégé
nek, Es az ő orşagának el pusztitoiá
nac es el rontojánac, Es Şükşeg,
hogy az Isten Fia paranczolattya
nac engedgy, es az ő Şörzesse es ren
delése al.

Apoc. 14.

2. Tessal. 2.

Matth. 24.

ÖTEDIC RES;E.

delése alla adiad magodat, es az igaz
keresztyéni kereszşéggel meg keresz
telkődiel, ha lehetşeges. Mert eben e
gyeb nem lehet. Mert vagy hew bu
zgo lész, vagy hideg: Mert ha sem
hew, sem hideg nem lész, Az Isten
Fia nem şenued tegedet, hanem ki
vet, es orşagából ki reckest: Mert
ő maga mondia: Valaki én velem
nincşé, Az én ellenem vagyon. Egy
es ép şűuet kéuán az Isten Fia az ő
orşagbeli polgaroktól: Igen gyűlöli
à belet duplås şűuet, es à két felé san
tikalokat. Aşt akaria, hogy az ő ie
gyesse töb vőlegényr ne esmerien se
şeressen ő nalanál, Mert ő egyedül
az ő feje, Aşt akaria, hogy az ő iuhai
ne halgassanac senkit, hanem czac ő
ert: Azért mondia: Az én Iuhaim
halgattyac az én şomat.

Apoc. 3.

Luc. 9. 11.

Deute. 4. 6.

Iac. 1. 5.

2. Reg. 17.

Cant. 1. 2. 3.

Eph. 5. 5.

Ioh. 10.

TANYIT. En şerető Meste
rem, Way ki soc emberet botran
V koznac

E KÖNYVETSKE NEC.

koznac meg ebben, è tudományba.
Es igen meg haboroſnac rayta.

MEST. Hallod, io fiam, hogy
ez è tudomány Iſtennec igelben
fondaltatott, és abbol folly ki: Igaz
ezokaért és vduóſſéges. Az Iſten-
nec igazságának ő vta egyenes: Ha
valaki botrankozic és el eſſic azon,
Nem à ió és egyenes vtnac bűne,
hanem à bűne, kinec hituán és
erőtlen lábai vadnac, és ki oktalán-
nuliár azon. Mű ebben egyebet nē
tehetűnc, hanem az Iſtennec igazsa-
gat tiſtan kel meg mondanunc: Ha
valaki azon meg botrankozic, Mit
tehetűnc mű arról? A mi igaz, tiſta
és Iſtenes, aſt mondiuc, és aſt hirdet-
tyűc: Valaki tanyitáſunkat akarja
kőuetni, Kőueſſe: Valaki nem akar
ia kőuetni, Mű nem tehetűnc arról,
Senkit mű nem haythattyuc erőuel
az Iſtennec igazsága mellé. A ki

győ

ÖTEDIC RES;E.

gyönyörkedic abban, hogy az Iſten
Fia ellensége allat, az Antichriſtus
allat, meg akar maradni, Am ma-
radion: Mű ſenkit nem akarunc kén-
ſeriteni, De iay őneki. Mű tiſtác és Aſto. 13. 18.
ártattanoc vagyonc az ő vérétől.

Azonközben bizony bānkodunc
rayta, és panaſolkodunc az Wr I-
ſtennec rolla, Es à prophetaual eſt Ierem. 31.
mondiuc nagy ohaytáſſockal: Im Thren. 4.
melly igen el veſet az arannynac az
ő ſép ſíne, (Arannynac, Az az,
Mind az Iſtennec igéie, mind az ő
ſőrzéſi meg váltoſtattanac, és el
forditottattanac) Es mint változot Iſa. 1. 34.
meg az ő draga ſenléſe: A ſomaltz Ezech. 22.
ezűſt ſalacka lőtt: Es à io bor czige
rő és másláſſáua lőtt. Mint nyomo Matt. 15.
doſtác el à mennyei Atyánkac az
ő plantaiát, Es emberi ſőrzéſt és lé-
lemént vltörttenec helyében:

Mert à Papa Antichriſtus, az ő
V ſ piléſe

E KÖNYVET SKENEC.

Matt. 24.
2. Tessal. 2. pilésses Doctoriual, az ő vakmerő-
ségekől, és álnoklagos bűnekből
meg másoltác, és el fordítottác az
ő börténét, és az ő lélemenyeket hel-
lyezettéc annac helyében, hogy
immár nyilván meg látzic à püstito
vtálatossag állani à helyen, ahol nē
kellene állani. Es ez az vndokság i-
gen tetzic è bolond világnac, igen
kedueli és igen becziúli, és őruendez
neki, Sinte mint az elöt valo idő-
ben czelekőšic vala az vndokság-
gal, à Pápai Missquel, és à több An-
tichristusnac alakos iatékuiual es cere-
moniaiual, Mennyi munkáual ve-
hetéc el tőle az iámbor és Istenes pre-
dicatoroc azzokat à bolondságokat,
Menni vesédéšec volt vele : Ha-
lálra essic vala reaioc, és minden te-
hetsegéuel meg oltalmazá őket még
lehere,

Ackoron annyira bolondula ez
világ

ŐTÉDIC RESZE.

világ, hogy soc iámbor kerebtyén
predicatorokat meg őle à Misséért,
és à Papánac léleményi ért: Mostan
iskülembet nem czelekőšic, Mert
az ő terméšetit és az ő czelekedéšé-
nec šokot módiat el nem hadia: De
mind azon által heiába valo lešen
minden czelekődéšé, és à mit az
Wr Isten el végezet az ő šent taná-
czában, az véghöz megyen, Es az
Wr Isten meg tanyittya és meg men-
ti az ő valaštotit, noha ez világ bo-
londoskodic és meg botránkozic :
Vgyan is nem io à dišnonac à gyöm-
bér, Ném is kel à gyöngyeket eleyk
be hányi.

Had bolondoskodianac ezokaért
az emberec, és had botránkozzanac
meg. Ennec így kel lőnni. Vtánna
šietnec az vac vezéreknek, és meg ter-
hőlic magokat à nagy bűneckel az
Isten elöt, Es annac vtánna à regzet

V 3 tzele

E KÖNYVETSKENEC.

ezért elérvén, az örök veszedelmében esne, Ez annacvtánna a nagy emberi bölcséiségnec iutalma, Es ezt nyeri aual, hogy olly nagy buzgósággal követte és meg oltalmazta az Antichristust, minden főrzéssiel, Es meg vtálta az Isten Fiát, minden rendeléssiel.

De mű, szerelmes tanyitanyom, ne kövessük ez világnac veszedelmes példaiát, Es meg ne vtállyuc az Isten nec és az ő áldot fent Fiának főrzését, Hanem igaz hitből engedelmessecc legyünk, és az igaz hitről általatos vallást tegyünk, Melly válas a fent írásban foglalva és fondálva vagyon, Es ecképpen nyilván mind beßédünkkel s mind tétemenünkkel meg mutassuc, hogy el buczustunc és el vdegenültünk a Babiloniai nagy parazna Kuruától, az Papa Antichristustól, és hogy sem-

m

ÖTEDIC RESZE.

miközünk ninczen vele, Es semmi képpen az ő vndokfagos bélegét ne vesselljük: Hanem az Isten Fia záblo alla aduán magunkat, az ő ielét és bélegét vegyük fel, és igazán keresztekedünk meg, az ő fent rendelése és paranczolattya szerént, Es az Apostoloknac czelekedetec és példáioc szerént, Ha leherléges.

Iól tudom, hogy az pokolbeli ördög haragú, és mint ez világi Isten soc nyauallyákat főrez reánk, és minden volta képpen meg kéfert, Az emberek is haragúsnac reánk, és meg vtálnac, mint vndoc Eretnেকেk &c De had iáron. Fog *Matth. 11.* lallyuc a mű fűünkét békesseges üvedésben, Es aianlyuc magunkat a kegyelmes wr Iesus Christusnac kezében: Es io lelki esmerettel menyünk elő a mű hiuatallyunkban. A mű io lelki esmeretünk elég mű nekünk

KÖNYVETSKENEC

künc, hogy Eretnekec, Tamadás
Börzö Anabaptistác, és Isteni ka-
romloc nem vagyunc, Az Isten Fi-
a is arról való bizonyagunc mün-
künc, hogy ez világiac hamis ítelet-
tet tesz nec felőlünc.

Vallyuc eßt az Wr Isten elöt,
hogy nyauallyás, gyarlo búnes em-
bereg vagyunc: De igaz töredelmes
Bűuel bányuc és bánýűc bűneűket:
Könyörgűnc is az Wr Isten nec, a-
mü Wrunc Christus Iesus által,
hogy legyen kegyelmes hozzánk, és
meg boczássa minden bűneűket, és
adion meg iobbitássunkra való Lel-
ket.

Erről is panaszkodunc napon-
ként, hogy helyel helyel az embe-
rec az Isten nec dragalatos bent ne-
uét meg fertesztetic, És az ő álnokfá-
gos és gonofságos Bűueket aual palá-
stozzác, Es tetemes képmutattással,
és a

ÖTEDIC RESZE

154

és a bent írásnac el forditassaua be
mazollyác magokat, De ninczen
mit rolla tennűnc, Es noha ez így
leszen, Azért vgyan az emberek nec
az ő hitetlenség, és visfisa fordule-
ségoc, meg nem erőtlénítheti, az Is-
tennec el végezet tanaczát, és bent i-
gérétit. Igaz leszen az Isten az ő igé-
retiben, De az embereg hazugsag-
ban maradnac. Mert be kel tellyes-
ledni, a mi iruán vagyon, holot a
Propheta eßt mondia: Te lesz igaz
az íteletben a te beszédidben, Es
győzedelmes lesz mikoron meg ítel-
tőtel.

Psal. st. 116.

Ezzec mellet eßt is hisűűc és tart-
tyuc, Hogy a Keresűűc ő magába
mindenkoron igaz, mint az Isten Fi-
ának bent Bőrzűűc és rendelűűc, no-
ha annyin vadnac, kic el forditűűc,
és gonoful él nec vele, Sockan is vad-
nac, kic vakmerűűc meg vtál-
lyac aßt,

V s

lyác aſt, Melly nagy bűneckel ma-
gokra hozzác az Iſtennec rettenetes
haragiát, Ki őket büntettlen nem
hadia. Mű ſandékunc kedig ez,
hogy engedelmes és tiſta ſűuel az I-
ſten ſőrzésinec, és paranczolatina
engedni akarunc, az ő Lelkéne
inditaſſabol, és czac az ő tiſta igéie al-
la verityic magunkat, és nem embe-
rektől, hanem attól akarunc halgat-
ni. Valaki ezokaért műnket akar ha-
miſſítani, A tiſta ſent irásbol mű-
uellyeaſt, Mert egyéb iráſſal nem
gondolunc ſemmit.

Hogy pedig eſt io ſűuel, és tiſ-
ta lelki eſmerettel mondiuc, nem tiſ-
teſég kéuanásbol, ſem boſſubol &c,
hanem, Iſtennec igallaganac által
meg győzetetuén, melly à tiſta ſent
iráſban be foglalua vagyon, Erre
bizonyſagul hiyuc az egy ſelleges A-
tya Wt Iſtent, ki à mű Wtunc Ieſus
Chriſtus

Chriſtusnac ſent Attya, Ki min-
den ſűueknec titkainac meglátóia,
Kielőt ſenki nem hazuthat, Kinec
ítélő ſékielőt nem ſoc vődö mulua
fogunc allani, Mikoron el külden-
dő az ő áldot ſent Fiát, à mű W-
tunc Ieſus Chriſtuſt itélni mind az
eleueneket, s mind à hótiokat: Ac-
kora meg tetzic mind az Angya-
loc előt, s mind az egész emberi nem-
zet közet, hogy nem hazugſágban
tőrekőttűnc, és foglalatoſſoc vol-
tunc, Hanem az ő ſent igallágá-
ban: Kinec adalléc mind à tiſteſſég,
mind à dűczőſség moſtan és mind ő
rőcken örőcké: A M E N.

TANYIT, En is eſt mondom,
Amen. Vgyan ezen mennyei ſent
Atyánc legyen kegyelmes mű hoz-
zác, és meg boczáſſa minden vét-
keinket, és meg világosítſa à mű ſű-
ueinket és elmeinket az ő ſent
Lelké

E KÖNYVETSKENEC

Lelkénec világosságával, hogy
meg láthassuc az ő igéjében az ő b.
igasságot, és vgyan valoba meg erta
hessuc, és hogy annac általa hui en-
gedelemre adhassuc magunkat ő elöt
te, az ő áldot bent Fiában, a mŕ
Wrunc Iesus Chistusban, Az ő ála-
dot bent neuénec tisztességére, és
mŕngkŕnc őrc vduóssé-
gŕnkre.

M E S T: En is tista fŕből ké-
uánom, és mondom, A-
men, AMEN.

F
I N I
S.

COLOSVAROT

Nyomtatott, Heltai Gáspár
által, 1. 5. 7 0. Eŕ-
tendőben,